



št.

11/12

Glavni urednik
Marjan HorvatOdgovorni urednik
Ciril Brajer

Telefon: 313-942

Naročnina in prodaja:
321-255

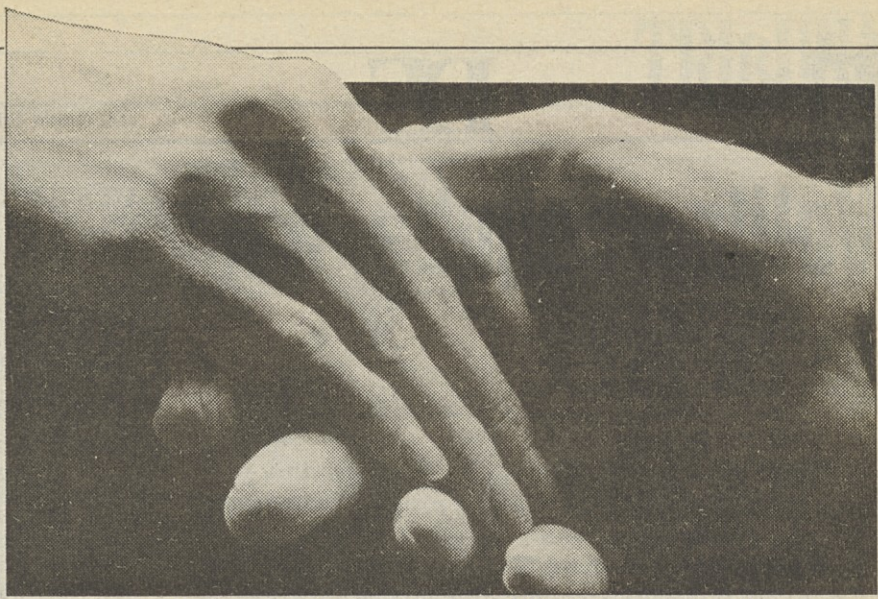
Telefaks: 311-956

Naslov: ČZP Enotnost,
Dalmatinova 4, Ljubljana

časopis slovenskih delavcev

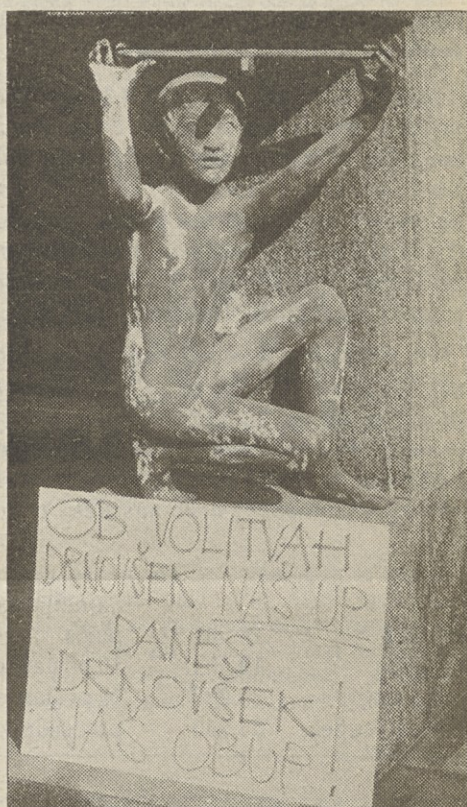
Ljubljana, 11. marca 1993, št. 11/12, letnik 52, cena 105 SIT

ZAVEZNIKI ZSSS...



...so postali Podobnik, Bavčar, Plut in Jelinčič, ali na kratko, opozi-
cijske stranke. Oblast pa sindikate, kot vsaka prej, ignorira, dobe-
sedno sili k radikalnim oblikam boja in zraven nesramno laže o svoji
pripravljenosti na socialni sporazum. No, da bomo dosledni – častna
izjema sta Delavska stranka in Stranka upokojencev, ki se kar naen-
krat zelo čudno počutita v Združeni listi.

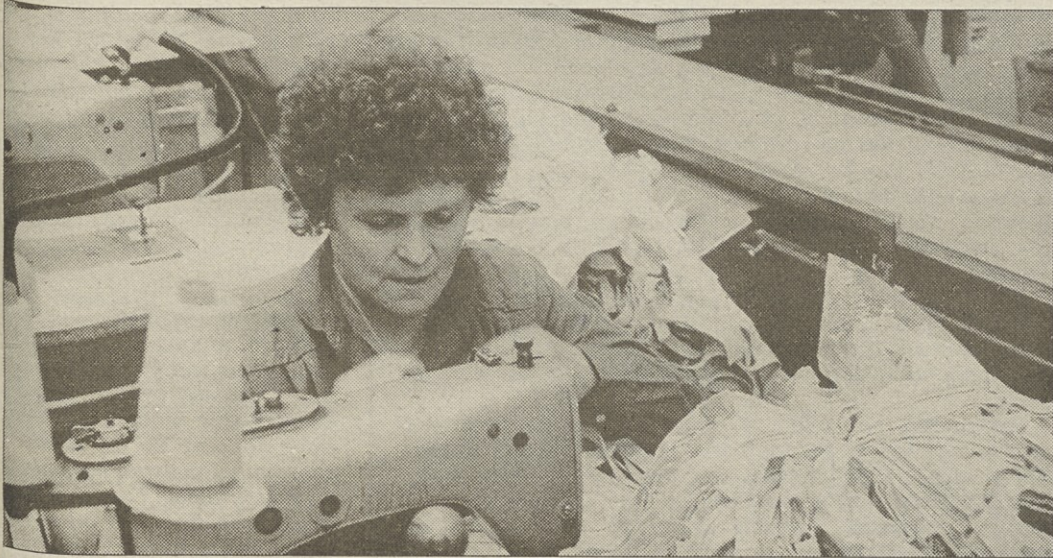
VEČ KOT 1.000 TREZNIH GLASOV NI POMAGALO



Bolj v sliki kot v besedi
na 9. strani

ENA PANOGA SLOVENIJA V MALEM

DE,

sreda, 14⁰⁰

Delovni naslov štirih dodanih strani se je utrnil ob nekoč tako uporabljeni »Jugoslaviji v malem«. To frazo smo uporabili vselej, ko smo skušali vso takratno zmedo stlačiti pod eno kapo.

Tokrat smo pogledali v tekstilno in usnjarskopredelovalno dejavnost in, glej šmenta, v njej našli vse tegobe, ki tarejo našo svežo domovino:

odpuščanja, suspenze za sindikalne aktiviste, ki mislijo s svojo glavo, skratka nezaščitene in preslabo plačane delavce, zapostavljene izvoznike, lomastenje Koržetovega sklada, stavke...

Strani 4 do 8

Svobodni sindikati Slovenije obžalujemo, da so poslanci državne zbornice Republike Slovenije na včerajšnjem zasedanju ponovno glasovali za interventni Zakon o načinu obračunavanja in izplačevanja plač. Ponovno opozarjamo, da so s tem dejanjem poslanci državnega zbora in vlada Republike Slovenije prevzeli vso odgovornost za posledice socialnih nemirov, ki jih bodo povzročili zakon in izvedbeni predpisi. Svobodni sindikati Slovenije odgovornosti za to ne moremo prevzeti, saj smo storili vse, da bi vlado in poslance opozorili na neučinkovitost administrativnega urejanja plač in njegove socialne posledice. Zato poziv predsednika vlade RS k zrelosti sindikatov in k mirnejšemu ozračju ni prišel s pravega naslova in na pravi naslov, saj administrativno urejanje plač kaže na nezrelost vlade za socialpartnerstvo!

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije bo skladno s svojo notranjo demokratično ureditvijo v naslednjih dneh ponovno temeljito analizirala vse učinke in posledice zakona in prek svojih organov izvedla nadaljnje korake. Pri tem naj omenimo možnosti od sprožitve pobude Ustavnemu sodišču Republike Slovenije za presojo ustavnosti in zakonitosti tega zakona, do zbiranja podpisov med članstvom za razpis zakonodajnega referenduma in ne nazadnje tudi kot skrajno možnost splošno stavko. Eden od prihodnjih korakov bo verjetno tudi ta, da bomo člane državnega sveta iz ZSSS zadolžili, naj v državnem svetu sprožijo pobudo za razpis zakonodajnega referenduma. Hkrati pa bomo še z večjim angažiranjem nadaljevali prekinjena pogajanja za spremembe in dopolnitve splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo in panožnih kolektivnih pogodb, ponudili možno vsebino socialnega sporazuma in nadaljevali s pobudami za izgradnjo socialpartnerstva.

Javnost tudi obveščamo, da je Sindikat kovinske in elektroindustrije Slovenije, ki združuje prek 120.000 članov, z današnjim dnem zaradi neuresničenih zahtev njihove izredne konference s strani vlade RS in včerajšnjega sprejema zakona o zamrznitvi plač začel priprave na splošno stavko delavcev v tej panogi.

Mag. Dušan Semolič,
predsednik ZSSS

V NOVOLESU KAPITAL NI DELJIV,

pravi vodja sanacijske ekipe JOŽE KNEZ delavcem, ki so morali vzeti v najem svoje lastne tovarne.

Oni pa njemu, da jim je porinil nož v hrbet prav on, ki so ga sami pripeljali v Novoles.

Stran 12



Volilne obljube, kaj je že to?

Če drži, da je politika kurba, je oblast zvodnik najhujše vrste. Malce smo pokukali v predvolilne obljube treh zdaj vladajočih strank:

LIBERALNI DEMOKRATI so se pridušali, da Slovenija ne sme zniževati ravni socialnovarstvenih korektivov, sredstva za to pa je treba zagotoviti z vzpostavljanjem razmer za uspešno gospodarjenje. Tudi k temu so se zavezali, da bodo zmanjšali apetite represivnih državnih aparatov in pobirali davke tam, kjer je inšpekcija odpovedala. Brezposelnost so kanili zmanjšati in zaustaviti z aktivno politiko zaposlovanja.

ZDRUŽENA LISTA je obljubljala socialno državo, ki mora državljanu zavarovati pred skrajnim pomanjkanjem. Pri porabi proračunskih sredstev si je Združena lista zadala dve prioriteti – aktivno, razvojno in zaposlovalno politiko. Seveda so sklenili, da se bodo zavzemali za enake možnosti vseh za izobraževanje in delo, za delitev družbenega produkta v korist otrok, šolanja, zdravja in zaposlitve mladih. Pokojnine bodo pravične in tudi tistim z najnižjimi prejemki bo zagotovljeno dostojno preživetje.

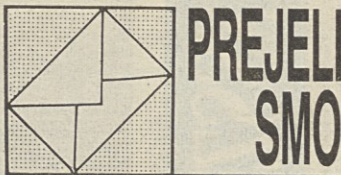
KRŠČANSKI DEMOKRATI so se pred bogom in volilci zaobljubili, da se bodo borili za uveljavitev socialno tržnega gospodarstva in zato branili vse pravice dosežene svobode. Kajpak bodo nasprotovali vsem in vsemu, kar naj bi nas vračalo v preživete čase. Sloveniji bodo vrnilli srce, dušo in nasmeh ter za te cilje podpirali vse ukrepe, ki zagotavljajo pravičen red in pogoje za socialno varnost vseh državljanov.

Pa pogledajmo, kako se vsa ta demagogija potem začne uresničevati. Vlada, ki se odloči zamrzniti izhodiščne plače v višini 23.833 tolarjev bruto, obsodi delavce v zdravstvu na bedo, prikazano v levem delu tabele, poslance pa boste našli v desnem stolpcu. Vse številke so kajpak mesečni neto zaslužki v tolarjih:

		najnižja poslanska	
čistilka	15.064	plača	151.775
bolničar	19.584	10 poslancev	172.720
višja sestra	37.003	15 poslancev	184.689
zdravnik spec.	55.256	predsednik zbora	232.563

Brez velike filozofije o težavnosti, izobrazbi, odgovornosti, podvrženosti korupciji, k temu poslanskemu blagru prištejte dodatke za minulo delo, delo z volivci, ločeno življenje, potne stroške in dnevnice, davčne olajšave, regrese za dopust in prehrano, nenormalno dolge dopuste, nesramno ugodne pogoje za upokojeve in še kar nekaj ugodnosti...

In čudili se boste, zakaj v torek ni demonstrirala mnogo mnogo večja množica. In čakali boste, kdaj se bo to zgodilo – verjetno ne prav dolgo.



Odgovor dr. Janezu Drnovšku

Nemalo sem bil presenečen nad izjavami, ki jih je podal dr. Janez Drnovšek v časopisu Večer (6. 3. 1993). Še posebej me moti izjava, ki govori, da v primeru nezamrznitve plač lahko izgubi delo 50.000 delavcev in da bodo za to krivi sindikati. Pri svoji izjavi se sklicuje na različne strokovnjake, istočasno pa govori, da ima vlada premalo strokovnjakov in da jih ne more dobiti itd. Ker je takšnih komentarjev več, bom nanje odgovoril v svojem vrstnem redu. Vsaka zaupanja vredna vlada lahko dobi dovolj strokovnjakov samo, če jih hoče poslušati in se po njih ravna. Ni vsak človek le stroj, ki bo služil takšni ali drugačni ideologiji in po teptal svoje moralne in strokovne vrednote, temveč je marsikomu tudi za blaginjo naroda. Vsaki oblasti mora biti cilj, da gre narodu kot celoti dobro. V našem mandatu se s sindikati niste prevečkrat srečali in jih povabili kot morebitne partnerje pri reševanju ekonomske in nacionalne krize, čeprav smo vam ponujali roko, ne ker bi nam bili simpatični, temveč ker le na ta način spravimo državo iz kaosa. Naša srečanja so ostala samo pri nekaj praznih besedah in zburjanju lažnih upov. Dalj časa ste na oblasti, manj zaupanja imam v vas. Ko se je sprejel zakon o lastninjenju, smo s svojimi predlogi želeli sodelovati tudi mi. Takrat sindikati zaradi neke čudne južnoameriške kapitalistične ideologije nismo bili zaželeni. Tudi mnogi strokovnjaki so vam ponujali pomoč, pa niste poslušali. Zelo čudno je, da se sedaj, ko je vlak že odpeljal, sklicujete na strokovnjake izven vladnih krogov, sindikate pa obtožujete za glavne krivce, čeprav sem vam že sam ponudil podporo in pomoč. Vaš odgovor je bil precej nesramen, da nas ne potrebujete in da se postavljamo v vlogo edinega posevalca resnice. Vaš zakon o lastninjenju bo samo uzakonil ves spočet gospodarski in politični kriminal, ki je dejanski vzrok za nastalo situacijo. Tako bo slovenska nacionalna lastnina prešla v roke marsikateremu špekulantu z diplomom in politično zaščito ali pa tujcem. Preprosto zato, ker je vaš zakon govoril, da po 5. 2. 1993 ne bo možno več vložiti postopkov za revizijo. Zadeva je bila podaljšana za dva meseca. In kaj se bo dogodilo? Revizije, če bo do njih prišlo, ne bodo učinkovite, ker takšnih dejanj zakon ne prepoveduje za kazniva. Morebitne krivce pa za njihova dejanja čakajo minimalne kazni. Glavne kazni bodo plačala podjetja kot pravne osebe, ki pa so v družbeni lasti. Ponovno bo oblast zaščitila kriminal, narod pa bo ta početja plačal. Glede zakona o zamrznitvi plač pa želim dejati, da je nosil oznako zaupno in smo zanj NSS uradno izvedeli, ne da bi ga videli, dan pred samim sprejemom v državnem zboru. Tako so vaše izjave in izjave g. Kračuna samo izvijanje in metanje peska v oči javnosti. Ali se to počne v demokraciji? Dragi gospodje, živimo v svobodni Sloveniji in mnogi smo v življenju preveč dali zanjo, da bomo pustili, da boste počeli takšne stvari. Navada je železna srajca. Še danes mi zveni v ušesih vaša izjava, kako boste postopali s sindikati. Ne vem, kako bi vam

uspelo mesečno živeti s 15 do 20 tisoč tolarji (mnogi imajo tudi manj). Ali ste že kdaj razmišljali o tem? Kako bi vi reagirali, če bi bili v tem položaju in bi vas nič krive reveže (tudi po vaši krivdi) oblast obtoževala gospodarskega poloma? Ali se sploh zavedate svojih izjav? Enostavno mi ni jasno, kaj se je dogodilo z vami.

Rastko Plohl, predsednik predsedstva
Neodvisnih sindikatov Slovenije

Upokojevcem se obeta znižanje pokojnin

Objavljeno je bilo, da je začela oblast zaradi hude gospodarske stiske groziti, da se upokojevcem obeta znižanje pokojnin. Nekateri upokojevcem imajo res preveč denarja, to se vidi na njihovi postavi, ker so strašansko predebeli. To pa ne pride od dela, ampak od preobilnega jela. Tlačijo vase preveč kalorične hrane, da so takšni. Drugi upokojevcem so pravi suhci in so zelo bledi. Naša oblast naj zniža pokojnine takšnim debeluharjem (od zdravnikarja potrdilo strašna debelost in teža kg). Imamo ogromno upokojevcem, ki imajo preveč denarja in so si priskrbeli za zabavo psa in mačko. Mesojedim živalim kupujejo meso, mleko in še imajo z njimi druge stroške. To vse ogromno stane. Takšnim bi bilo treba znižati pokojnine, tako da ne bi mogli imeti več teh živali, ki ogromno stanejo. Pa tudi okolica bi ne bila več tako zamejena. Naša cenjena oblast naj vse natančno preveri in vsaka občina naj udari po debeluharjih in ne po suhkih. Potem naj še udarijo po tistih, ki mesojedim živalim kupujejo mesnino in denar zanje zelo zapravljajo. Vsi tisti suhi upokojevcem, ki nimajo teh živali, pa naj bi zato dobili nekaj več denarja, da ne bodo

tako podhranjeni in slabo krvni.

Upamo, da bo naša cenjena oblast tako uredila in se ji že vsi suhci naprej najlepše zahvaljujemo.

Anton Arzenšek, Celje

Ne zbolijo, kranjski delavec!

Pošiljam vam resnično zgodbo, ki jo še sedaj doživljam. Zbolela sem za »hernio diski« in bila na operaciji hrbtenice. Zaradi bolezni sem doživljala hudo krizo, bila sem nepokretna. Ko sem šla na komisijo, me je G. Grbanovičeva tako zaničevala, da sem se odločila, da jo dam v vse časopise.

Odkar plačujemo dodatno zavarovanje, so se v kranjskem osnovnem zdravstvu toliko opomogli, da so zaposlili kar dva delavca – Neslovenca za komisijo o bolniškem staležu. Naši mladi zdravniki pa naj še počakajo. Verjetno vedo, koga je treba dati na tako mesto, da bomo še bolj zatirani, in to bolniki. No G. Grbanovičeva se res izkaže v produktivnosti. Mogoče se bo toliko časa, da se bodo bolniki naveličali njene metode in jo nekoč ponesli čez prag in še dlje, kamor spada. Tudi jaz bom med njimi, z veseljem. Jaz bi jo imenovala že kar hobotnica. S svojimi hudobnimi lovskimi seže od specialistov do ortopedov – zdravnikov in ne nazadnje še do vodilnih v svojem podjetju, in kar je še huje, do vodilnih v mojem podjetju. S kakšno pravico, se vprašam. Če je tako vsemogočna, naj še poskrbi, da bo bolnik ozdravel in šel zadovoljen in zdrav v službo. Le tako bo zmanjšala število – po njenem načelu – simulantov. K sreči ima pravica dva konca, in če se bo razbil monopol nad bolniki, ki plačujemo

zdravstvo, jaz polnih 32 let, se bo tudi njej kaj obrnilo, in gorje, da bi zbolela in nosila bolečine tistih bolnikov, ki jim dela krivico. Ne vem, kje je njena etika ali še boljše znanje, da bi razločila diagnozo za vsakega bolnika. Nihče ni vseveden vsem, da je že marsikomu naredila škodo, sebi v tolažbo, da je naredila prav. Zanima me, ali za tako dejanje kaj odgovarja, kot npr. pri meni, ko je odločila, da prekinem bolniško in grem brez priporočila specialista delat. Ker sem prizadeta, sem pisala tudi direktorju ZD. Kaže pa, da so mu pismo prestregli, kajti na odgovor čakam mesec dni. Kaj vse si eni dovolijo v naši demokraciji državi. Obrnila se bom še na ministrstvo in me zanima, če sem jih upravičeno volila, če poskrbijo za take, kot je G. Grbanovičeva.

M. M.

Sanacije na lažeh

Predlog državnemu zboru
Republike Slovenije

Končno smo prišli do izhodišč projekta sanacije in rekonstrukcije slovenskih železarn, na osnovi katerih je bil sprejet ustrezni zakon. Nas seveda posebej zanima področje varovanja okolja. Ugotavljamo, da gradivo vsebuje predvsem obsežen opis ekoloških prizadevanj v slovenskih železarnah vse od leta 1963. Nismo pa zasledili niti ene naloge, ki bi jo bilo treba še opraviti. Sestavljavci so celo zapisali: »Slovensko jeklarstvo je glede na ekologijo praktično sanirano po strogih svetovnih ali domačih zakonih, predpisih in usmeritvah.« Čeprav je ugotovitev vezana na jeklarstvo, pa ne drži, zlasti pa to preprosto ni res, kar zadeva družbe, ki sestavljajo železarski koncern v celoti.

Za primer navajamo nekaj ugotovitev iz Štor. Po namestitvi nove naprave za vpihovanje v štorski jeklarni, se ob vpihovanju vije rdeč dim daleč naokoli – kot nikoli poprej. Iz ugotovitve sekretariata za urejanje prostora in varstvo okolja občine Celje povzemamo naslednje: »Železarna Štor pa do sedaj ni učinkovito zmanjšala emisij, prahu in težkih kovin.« (Ugotovitev je iz decembra 1992, dopis UR-92/NM, poslan SEG.) Železarna Štor, njene družbe na 12 mestih spuščajo odplake v Voglajno, le v enem primeru so prečiščene. Voglajna je pod železarno v II. do III. kakovostnem razredu. Železarna nima ustreznih urejenega odlagališča trdih odpadkov in se domala vsak teden dogaja, da se na odlagališču kadi zaradi pripeljane žindre, ki ni dovolj ohlajena. Železarna tudi ni uredila prejšnjega, črnega odlagališča.

Podobne razmere ugotavljamo za mnoge druge družbe koncerna. Zato predlagamo, da se projekt sanacije in rekonstrukcije slovenskih železarn dopolni in da državni zbor naloži vodstvu koncerna, da v najkrajšem času pripravi časovno in finančno ovrednoten program naložb za varovanje okolja. Sodimo, da bi bil tak program lahko predložen še v prvem polletju 1993 in da bi se o njem naprej izrekla odbor za infrastrukturo in okolje DZ.

Karel Lipič, tajnik

**Svobodni
Sindikati
Slovenije**

Protestna izjava

Člani upravnega odbora Zveze društev upokojevcem Slovenije so na posvetu dne 5. marca skupaj s predstavniki občinskih in mestnih zvez ter enovitih društev v občinah razpravljali tudi o zakonu o usklajevanju pokojnin in denarnih nadomestil za primer brezposelnosti. Po razpravi so sprejeli naslednjo

PROTESTNO IZJAVO.

naslovljeno na državni zbor, vlado Republike Slovenije in celotno slovensko javnost:

Zakon o usklajevanju pokojnin in denarnih nadomestil za primer brezposelnosti v letu 1993, ki ga je sprejel državni zbor, bistveno spreminja eno temeljnih načel sedanjega pokojninskega sistema, da so pokojnine dejansko nadaljevanje sistema plač in da se morajo zaradi tega usklajevati po njihovem gibanju. Omejevanje rasti plač po določbah zakona ali po kolektivnih pogodbah avtomatično vpliva tudi na rast pokojnin, saj manjša rast plač pomeni tudi manjšo rast pokojnin. Sprejeti zakon o usklajevanju pokojnin in denarnih nadomestil pa pokojnine dejansko omejuje dvakrat, prvič pri rasti plač in nato še pri zaostrenem, samo delnem usklajevanju po rasti življenjskih stroškov.

Vladi Republike Slovenije upokojevcem zamerimo, da je tak zakon poslala državnemu zboru brez pritegnitve strokovnjakov k njegovemu oblikovanju in brez razprav z organizacijami upokojevcem, da bi skupno iskali ustrežnejše rešitve.

Upokojevcem vemo, da moramo tudi mi nositi breme zdravljenja našega gospodarstva in njegovega usposabljanja za njegov zagon, vendar smo pripravljeno nositi tolikšen del bremena, kot bo naložen vsem drugim z enako revnimi prejemki. Sprejeti zakon pa upokojevcem ne obravnava enakopravno, ampak krivično.

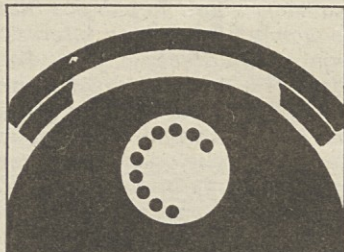
Pozivamo državni zbor in vse poslance, ne glede na njihovo strankarsko pripadnost, naj ob razpravi in ponovnem glasovanju o zakonu o omejevanju plač, na katerega je dal državni svet odločni veto, razpravljajo in sklepajo tudi o zakonu o usklajevanju pokojnin in denarnih nadomestil za primer brezposelnosti v letu 1993 in ga razveljavijo.

Po mnenju upokojevcem je potrebno sporazumno iskati ustrežnejši in enoten način omejevanja rasti plač, pokojnin in denarnih nadomestil za primer brezposelnosti. Pričakujemo, da se bodo poslanci spomnili, da so med decembrskimi volitvami v svojih programih in vabljenjih upokojevcem obljubljali, da so sedanje pravice upokojevcem zagotovljene in da se ne bodo zmanjševale ali celo ukinjale. Prehitro so pozabljene dane obljube.

Zveza društev
upokojevcem Slovenije

DE časopis
slovenskih
delavcev

Nanj se resda lahko
naročite tudi pisno,
toda zakaj bi se
trudili: pokličite



(061) 321-255

in poskrbeli bomo, da boste dobili časopis, brez katerega je vaše delo v (kateremkoli) sindikatu vsaj težje, če že ne nemogoče

DE časopis
slovenskih
delavcev

Stvar je jasna. To je moj časopis. Zato ga naročam na naslov:

Priimek in ime: _____

Naziv podjetja ali ustanove: _____

Naslov: _____

Podpis naročnika: _____

DE časopis
slovenskih
delavcev

• Delavska enotnost je bila ustanovljena 20. novembra 1942 • DE – glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije • Izdaja ČZP Enotnost, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 479 • Direktor in glavni urednik: Marjan Horvat, telefon 313-942, 311-956 • Odgovorni urednik: Ciril Brajer, telefon 116-163, 311-956, 313-942 • Časopis urejajo: Sašo Bernardi (fotografija), Brane Bombač (oblikovalec), Marija Frančeskin (življenjska razpotja), Ivko Kuljaj (Ravbarkomanda, Najpomembnejša stran), Damjan Križnik (sindikalni zaupnik), Franček Kavčič (sindikati), Boris Rugelj (Na tržnem prepilu), Andrej Ulaga (Kazipol), Bora Zlobec (lektorica), Igor Žitnik (Razum in srce) in Jožica Anžel (tajnica), telefon 313-942, telefaks 311-956 • Naročnina: 321-255 • Posamezna številka stane 105 SIT • Žiro račun: 50101-603146834 • Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Kopitarjeva 6, Ljubljana • Časopisni svet: Mira Videčnik, Alojz Omejc, Ciril Urek, Edo Kavčič, Jernej Jeršan, Dušan Semolič

POSTMODERNA STRANKA

Da je zarodek bodoče socialdemokracije prav SDP in ne SDSS, se da raztolmačiti tudi drugače in ne le z zamenljivostjo ideologij. Ena od možnih razlag bi lahko bila tudi zgodovinska marginalnost socialdemokracije v primerjavi z radikalno levico. Druga od možnih razlag bi lahko bila v tem, da je SDP ohranila člansko in organizacijsko jedro, čeprav se je osula na petino nekdanje ZKS. Ta družba nostalgikov in pragmatikov je sicer protislovna, toda dokaj disciplinirana organizacija. SDP je vsekakor več kakor lobi upokojenih borcev NOB in »novih Slovenaca«, kar je prenoviteljem nekajkrat očitel Janez Janša. Tretja od možnih razlag bi bila ta, da je praktično ves upor proti komunizmu bil upor znotraj njegovega obzorja – od Pučnika in Perspektiv preko študentskega gibanja '71 do alternative (ZSMS, Mladina, Odbor). Toda ta slovenska kritika komunizma ponavadi ni zoperstavila socialdemokratske alternative, edini Pučnik pa jo je prestavil v »drugo fazo«, torej v obdobje po doseganju nacionalne osamosvojitve.

Plod metod

Možno in zaželeno »socialdemokratizacijo«, ki naj bi privedla proces transformacije komunistične partije (KPJ, KPS) preko zveze komunistov (ZKJ/ZKS) in njene prenove (ZKS-SDP, Stranke demokratične prenove. Socialdemokratske prenove, Združene liste) do bodoče Združene socialdemokracije, ovira nekaj dejstev. Ne mislim na »nahrbtnik«, ki si ga je SDP voljno vzela na svoje rame. Konec koncev so postavili kenotaf dachavcem, opravili spravno mašo v Rogu in

skim socialistom njihovo dosledno vztrajanje pri načelu političnega pluralizma.« (Delo, 29. 2. 1992; Slovenec, 10. 3. 1992)

Edina prava postmoderna stranka

Ker tak obračun z lastno zgodovino pomeni dejansko priznavanje zmotnosti komunistične zamisli in komunistične oblastne politike, lahko rečemo, da je SDP uspela realizirati s svojo prenovo edino pravo postmoderno stranko na Slovenskem. Če je »postmodernizem« bil pri Ruplovih demokratih modni trend, pri liberalnih demokratih pa »politika konkretnega«, je pri prenoviteljih realizirana na razvalinah nekdanje »idejne avantgarde delavskega razreda«. Po odpovedi od vodilne vloge ZK, po priznanju, da niso nič boljši ali daljnovidnejši od vseh drugih, po obžalovanju vseh zločinov komunistične diktature – po vsem tem je štart težji zaradi tega, ker so morali vztrajati na »formalnopravnem nasledstvu komunistične partije«. Ni šlo samo za imetje prenavljajoče se ZKS. Šlo je za ohranitev tistega strankinega jedra, ki bi omogočilo prehod v sistem ključnem obdobju, ko se je izoblikovala strankarska struktura za v bodoče. Ta levitev je bila problematična operacija, saj je SDP postala za marsikatero bivšega tovariša, novopečenega antikomunistična, idealni grešni kozel. Po drugi strani pa je ta operacija omogočila ne le prehod z vsemi naštetimi levitvami, ampak tudi prestope komunistov v Demos. Tisto, kar naj bi bilo »demokratična opozicija«, je v veliki meri povzelo metode še neprenovljene nekdanje ZK in pokazalo, da se

Prav prijetno in varietejsko je gledati, kako se naša ekonomska stroka, ali bolje rečeno, večina ekonomistov kameleonsko prilagaja oblasti. V državnem socializmu, v samoupravnem, in potem v sramežljivem uvajanju tržnosti in sedaj v liberalizmu. O gospodu Drnovšku je doslej samo gospod Mencinger dejal, da o njem nima mnenja, ker ni še nič takega naredil, da bi mnenje sploh bilo mogoče. No, tudi to je mnenje.

Udarec po plačah ima tako sedaj seveda tudi podpora ekonomske stroke. Tisti najbolj previdni sicer pravijo, da je to slabo, je pa nujno, ali pa – zamrznitev mora biti, kaj bo pa iz nje, bomo pa šele videli. Vladna svetovalka profesorica Tea Petrin je izračunala, da bi zaradi nizkih plač bili krasno konkurentni, če ne bi imeli obenem tudi mizerno nizke produktivnosti, seveda tiste v najširšem smislu in ne samo tiste, ki se ji reče intenzivnost dela.

Ampak tudi gospa Petrinova misli, da je plače treba zamrzniti. Lepo in prav, toda kaj pa je s tisto nizko produktivnostjo, ki skoraj izniči konkurenčno prednost mizernih plač? Le kako to, da si v ekonomski stroki, ki jo gospod

Kameleonstvo

Drnovšek konsultira, nihče ne izmisli, da bi zamrznili denimo stroške države. Pa ne tako, da bi zamrznitev zajela samo ministrske ali poslanske plače, kar je sicer prekrasen zgled, nacionalnega gospodarstva pa ne rešuje. Kvečjemu malce tolaži razhudo delavstvo. Plače so seveda glavni strošek države, je pa tudi cel kup drugih stroškov, ki bi jih lahko mirne duše preložili za boljše dni. Bo kar držalo, kar je dejal gospod Bole, spoštovani ekonomist, da plače v upravi niso problem, pač pa zaposlovanje. Ko bo vlada prišla s predlogom za letošnji proračun, bomo menda vsi dobili vrtoglavo.

Sedaj nas prepričujejo, da mora biti nizka plača motivacija za boljši jutri. Dobra plača kot motivacija za čimboljše delo ne velja nič več. In ko kakšen gospodarstvenik profesorici Petrinovi pove, da je naša prodaja na tujem na psu tudi zaradi tega, ker nas še vedno imajo za premalo zanesljive Balkance, odgovori, da moramo na to pozabiti in misliti naprej. Dobro bi bilo, če bi profesorica šla to teorijo razlagat tistim po svetu, ki nas imajo res za nezanesljivo državo, ki hočejo plačilo za svoje blago vnaprej, ki nam ne dajo kreditov in podobne reči, zaradi katerih smo potem poslovno nekajkrat manj sposobni od svojih konkurentov. Od večine gospodarstvenikov »na terenu« pa bo slišala, da plače sploh niso glavni problem konkurenčnosti in niti eden od glavnih problemov. Na zbornici take podatke namreč imajo. Seveda, po plačah je pač najbolj enostavno udariti. Tudi zafurane banke se na ta način rešujejo!

arena



Ko se neki tehnični doktor iz Maribora na ves glas spravi nad plače in pokojnine in začne razlagati demagogijo, da ima gospodarstvo in z njim država grozanske izgube prav zaradi plač, se mora najti zeleni doktor Dušan Plut in povedati, da je lahko razpredati o plačah in pri tem ne misliti na vso tisto armado, ki živi na robu revščine in mora za strojem, namesto o inovacijah, razmišljati o četrtr litru mleka za tri otroke; tudi to je seveda neke vrste inovacija, če morajo ljudje iz dneva v dan ugihati, kako bodo v z mlekom bogati alpski deželi svojim otrokom preskrbeli kakšno kapljo njim najdragocenejše pijače.

Preživetje

Res je, da v tej državi že dolgo nihče ni umrl od lakote; da pa se je začelo krasti zaradi praznih želodcev, tudi za policijo ni več skrivnost. Plut ima kar prav, ko nasprotuje taki državni politiki, kot jo trenutno prodaja vlada. Če nas bo še ta mesec, ko naj bi menda slednjič prišla na dan s svojo ekonomsko politiko, demantirala, hvala Bogu. Če bo, denimo, povedala, da bo slednjič začela pobirati davke tudi od tistih, ki jih ne plačujejo, pa bi jih morali; če bo slednjič začela preganjati velekrajo družbene lastnine; če bo pri privatnih in tujih bankirjih pogledala, kako se prave banke obnašajo racionalno in gospodarno, in bo to zaukazala našim državnim bankam; če bo slednjič stopila na prste liberalni gospodarski dobičkanosti itd. Podobno pa velja tudi za zakonodajni del parlamenta, ki ravno pri plačah kaže svojo dvojno moralno: če hočemo dobre poslance, jih moramo dobro plačati, dobre delavce pa naj bi imeli s slabimi plačami.

Seveda ob nizki produktivnosti in konkurenčnosti plače ne morejo biti dobre. Vendar pa naj državni gospodje najprej poskrbijo, da bo slovensko delo, ki ga tako cenijo, kjerkoli se pojavi po svetu, produktivno in konkurenčno zato, ker je taka država. In kadar je država taka, je tako tudi gospodarstvo, namreč produktivno. Saj menda še nismo pozabili na tisto pogruntavščino, »da me nihče ne more plačati tako malo, kot malo delam«; in prav to filozofijo prinašajo nizke plače. Obenem pa govorimo o nacionalnem programu kakovosti življenja, ki naj bi ga menda ustvarjali vsi skupaj. S filozofijo preživetja na eni in z maniro bogatenja brez dela na drugi strani bomo krasna kakovostna država, ki se bo nekako v petdesetih letih že uspela izviti iz objema liberalnega kapitalizma.

Za štiri desetletja dolgo ekonomijo, v kateri smo v imenu socialističnega napredka zategovali pasove in dajali denar za socialistično akumulacijo, se nam sedaj ponuja enako zategovanje v imenu liberalne akumulacije. Za tistih štirideset let bomo dobili za 400.000 tolarjev delnic takega gospodarstva, ki si mora svojo konkurenčnost še vedno pridobivati na račun mizernih plač. Delavskih, seveda.

Boža Gloda

Tri uganke

Mister X /1/

Kakšna je razlika med komunizmom in demokracijo? V komunizmu te je iz Partije izključil partijski komite, v demokraciji pa te izključi predsednik stranke osebno. Uganka se glasi: kdo je Mister X v tem primeru in kako se imenuje ta stranka?

Mister X /2/

Drugi Mister X je najbolj skrivnosten. Prepoznate ga tisti hip, ko ugotovite, kdo je nosil še sveže novice iz vodstva Demosa na Tomsčičevo 5. Če ne želite, da potemni slava herojev slovenske osamosvojitve, potem to vprašanje raje preskočite!

Mister X /3/

Krščanski demokrati so sprejeli pridružitve narodnih demokratov v SKD. Tudi ND jo sprejema, vsaj vodstvo; članstvo bo tako in tako šlo v SLS. Vprašanje se glasi: kateri krščanski demokrat je svetoval narodnim demokratom, naj s to pridružitvijo še počakajo?

italijanski. Dejanski politični spopad za preživetje zato ni bil tisti ob slovenskem maspoku ob Bavčarjevem Odoboru in četverici. Tedaj bi lahko Odbor prerasel v slovenski hadeze, pa Bavčar ni imel ne mandata (Odbor je bil heterogena koalicija novorevijašev, ČKZ-ja in problemašev) ne vizije. Dejansko je šlo za preživetje na volitvah '92 med »Demokratsko stranko« in »Stranko demokratične prenove«. Rezultat: 6 za Bavčarja, 14 za Bekeša. Tista prava afeta torej ni bila afeta

JBTZ, temveč »prisluškovalna afeta«! Ne glede na razločitev ob Kocbeku (1986), na krivdo in greh, lahko rečemo, da je pri DS in SDP šlo dejansko za pokrivanje istega političnega prostora in sorodne klientele.

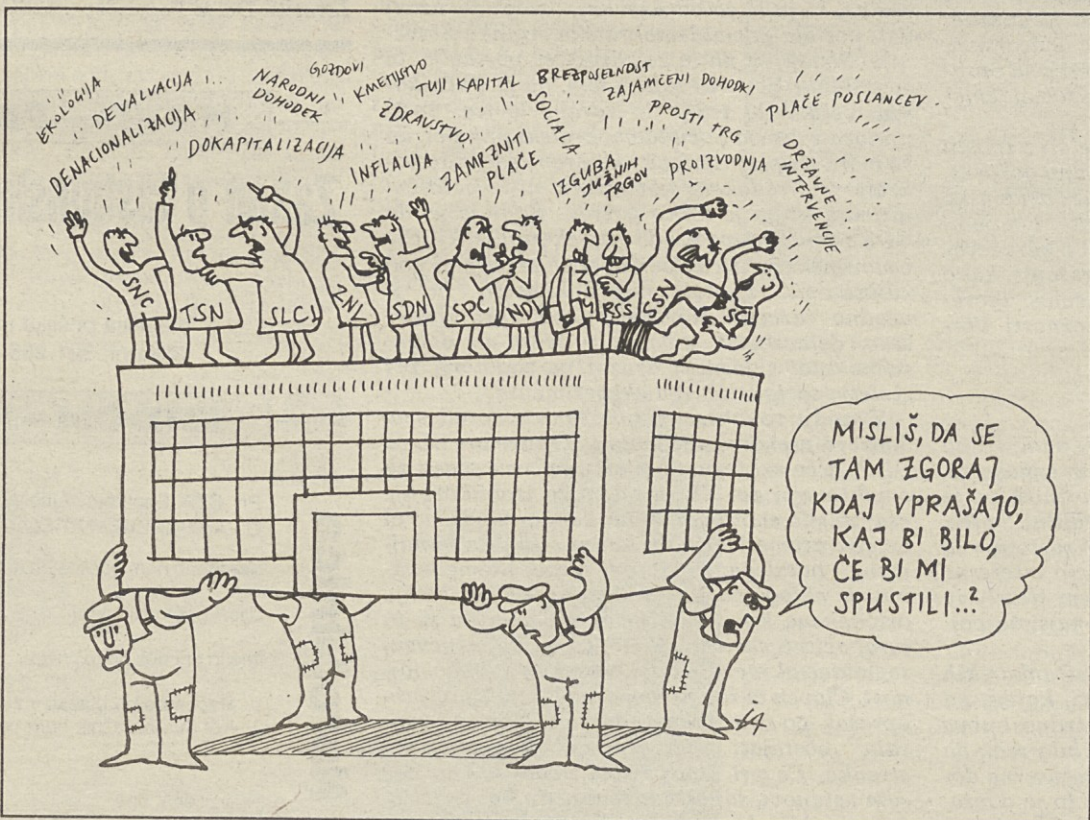
Penetrirani

Razlika pa je le. Bavčarjevi oz. Ruplovi demokrati imajo poreklo v igrah s komunizmom večjega dela slovenske inteligence. Prenovitelji pa se organsko navezujejo na »staro partijo«. Ta pa ni nastala iz nekakega delavskega gibanja

oz. razcepa le-tega na revolucionarje in reformiste zaradi zahtev 3. internacionale (Komineterne). Pri nas je nastala predvsem z obveščevalno penetracijo moskovsko izšolanih kadrov v URS-ove sindikate, na univerzo in med kriminalce. Samo spoj intelektualne arogance in kriminalne osebnosti je lahko podal tisto podobo partizanskih vojvod, udbovskih likvidatorjev, norih ideologov (od »druge faze revolucije« do »delegatskega sistema«) in množičnih morilcev (Teharje, Rog), ki je za

vselej umazala komunistično ime. Da SDP vsaj še 1990. leta ni bila povsem prenovljena, kažejo pričevanja, do katere mere je še preko zaupniške mreže (glej: Stališča in naloge za delovanje ZKJ za preprečevanje nastajanja in za eliminiranje izrednih razmer, sprejeta na seji CK ZKJ 16. 10. 1984, objavljena v Glasu Slavonije, 5. 1. 1991, seveda gre za strogo zaupni dokument slo-jevskega sistema) lahko širila propagando itd. Ta sistem se je v Sloveniji tedaj že precej sesul, toda očitke »revanšizma« se je Demosa vendar le prijel.

Kakor je nekdanje ZKS kot avantgarda sistema »samoupravnega socializma« v sebi združevala pol »dela« in pol »kapitla«, tako se je sedaj razvezala na oba temeljna momenta. Ker je mladinska »alternativa« iz libertarnega gibanja za človekove pravice postala neoliberalna stranka nastajajočega podjetniškega sloja, je nekdanjemu jedru komunističnega režima preostala samo »socialdemokratska prenova« kot edina možna politična opcija. Bodoča Združena socialdemokracija iz vseh gibanj »slovenske pomladi« ni potegnila drugega kot evrokomunistični model (z »zvezami« mladih, žensk, ekologov), pa še kanček alternativnosti, ki jim ga podeljuje SDU. Postmoderna je predvsem zato, ker je samo še svoj lastni »citat«, namreč aparat moči in oblasti v iskanju kakršnekol spodobne vsebine, pa brez možnosti navezovanja na nekdanje ime (kakor npr. SLS, SKS...)! Mladen A. Švarc



SUSPENZ ZA OBLAST

DALI SO SI PLAČE, DA SE NE BODO UKVARJALI Z NEČEDNIMI POSLI! DAJTE JIM DELO IN PLAČE, DA NE BODO KRADLI IN UBIJALI!!

Zadal sem si neprijetno nalogo, da brez posebnega filozofiranja in moledovanja konkretno opozorim predvsem našo politično gospodo, kam pelje s svojimi nepremišljenimi dejanji komaj osamosvojeno Slovenijo.

V času, ko bi morali stopiti skupaj, si zaupati, zavijati roke in tudi s skupnimi odredkami čimprej pririniti iz krize, se slovenski veleumi vse bolj odmikajo od delavstva in kmetstva. Gospoda želi v Evropo in je postala s tem tako zasvojena, da ne vidi več dalj od svojega nosu in verjetno sanja samo še o razkošnih banketih. Pri tem pa pozablja, da prav ta Evropa spoštuje tudi delo – delavca in kmeta. Če upoštevamo izkušnje starejših ljudi: Ti vedo povedati, da je bilo v stari Jugoslaviji slabo, ker so vladali farški. V novi Jugoslaviji so delavstvo »izkoriščali« komunisti. Kako naj potem prikaže delavstvo na Slovenskem kaj dobrega, ko so ga »zajahali« eni in drugi?

Le neumni ali idioti?

Pa vendar, spoštovana gospoda! Slovenska delavka in delavec se ne misli tako odreči zdajšnjemu in minulemu delu. Čeprav so mnogi že dodobra izkoristili prehodno obdobje – brezvladje – čas osamosvajanja slovenske države in se okoristili z družbenim premoženjem, se vendarle tudi delavstvo vse bolj organizira in zaveda, da mu vsega le ne morete vzeti. Pozabljate, da smo (ali so nam) zaposleni v tovarnah vseskozi poleg vseh dajatev dajali od svojih osebnih dohodkov še za razvoj in širitev tovarniških objektov, stanovanj, počitniških zmogljivosti... Svoje uspehe

prikazujete zdaj z razprodajo in krajo skupnega imetja in ne priznavate dela in odrekanih zaposlenih, ponavadi celo svojih mater in očetov. Človek se lahko samo vpraša, ali ste res

tako neumni ali ste taki idioti. Če vemo, da je večina hodila v visoke šole – pomeni da neumni najbrž niste. Pokažite svoje sposobnosti s tem, da boste oplodili že začeto delo

prejšnje generacije.

Se nečesa ne moreta razumeti normalna slovenska delavka in delavec. Vsa leta so nas v Jugi izkoriščali in nam kradli »južnjaki«. Ob osamosvojitvi pa ste vajeti prevzeli vrli nam Janezi in Micke, in slovenski narod se je oddahnil. Toda, glej ga zlomka! Kar naenkrat se še bolj krade (vsi to vejo), tatov pa nikjer. Kaj to pomeni? Ali smo Slovenci res tako dobri učenci in smo zaradi tega postali naenkrat večji Balkanci od Balkancev!?

Ali ne bi bil že čas, da poza-

bimo na pregovore »Znajdi se!« in »Pazi se!« in zaživimo pošteno od poštenega dela?!

Ko delavstvo »popizdi«

Ja gospoda, Kučan, Drnovšek, Korže, Peterle, Bizjak in ostali. Treba bo reči kakšno čisto preprosto, čisto po kmečko, trdo, a pošteno besedo, če želimo ohraniti tako zeleno samostojno Slovenijo.

Morda bi kdo lažje razumel današnji trenutek, če bi namesto psa vzdrževal nezaposleno mamico! Nekaterim je ne-

rodno priznati, da so učenci komunističnih šol, pa se družijo le še z gospodo, pa četudi so to vitezi žlahtne kapljice. Vsaka čast Josipu Brozu, ki se ni sramoval delavcev, in še verjamem, da so bila njegova srečanja z delavci tudi iskrena! Na žalost se je nabralo preveč krokarjev okrog njega in se okoristilo na njegov račun.

Slovenska volivka in volivec res še nista vajena demokracije, vendar bosta počasi le spregledala in nehalo obkroževati številke pred imeni političnih kalkulantov, mevž...

Pozabljate! Slovenka in Slovenec sta se bila pripravljena marsikomu odreči in sta se tudi odrekla. A na žalost opažata, da sta ponovno ostala prevarana. Spoznanje, da so jih prevarali »domači« ljudje, pa je še bolj grenko, zato lahko povzroči še večjo katastrofo! Če si želi kdo resnično videti, kako je, ko delavstvo popolnoma »popizdi«, naj gre raje v arhive televizije ali kinoteke in si tam ogleda kakšen kmečki punt, francosko ali rusko revolucijo. Lahko pa tudi iz sodobnosti, npr. romunske tragedije. Spoštovani! Upoštevajte tudi razum. Ne čakajte, da vas bo šele strah spomnil, da obstajata tudi poštenost in morala!

Stane Pugelj,
sindikalni zaupnik SKEL



Zveza

Svobodnih
Sindikatov
Slovenije

ZDRUŽENA LEVICA?

Delavstvo gotovo s pozornostjo spremlja tipažne poskuse zblíževanja levih strank, saj kljub nezadovoljstvu z rezultati njihovega dosedanjega dela predvsem pri levici računa na večje razumevanje za svoje zahteve. Močna leva stranka z realistično politiko in možatim obnašanjem v parlamentu vsaj po združenju več upanja kakor krdele majhnih stranic, ki so že zaradi svoje šibkosti bolj nagnjene h kompromisom.



Piše: Martin Ivanič

Dosedanji obeti za »zdrruženo levico« pa niso posebej rožnati. Že samo nekatere izjave socialističnih aparatičkov (npr. Šukljatove izjave o njihovi bližini liberalno-demokratski opciji, ki zaudarja po očitni politični prostituciji) kažejo, da bolj kakor lastni doslednosti in programu zapuajo doti, ki bi jo prinesla poroka z LDS. Drugi, ki dajo

kaj več na lastno podobo, vendar pa ne več kot na osebne ambicije najvplivnejših strankinih figur, sicer ne zatajujejo svojega levičarstva, a se zdi, da ga preveč vežejo na prestižna vprašanja. To velja zlasti za Pučnikovo socialdemokracijo.

O Združeni listi kot homogeni celoti v smislu strankarskega korpusa je kar tvegano govoriti. Lažje je razčlenjevati posamične družinske člane. SDP se očitno zaveda, da ni najbolj privlačen snubec, obenem pa misli z združevanjem resno. Vendar je bistveno vprašanje, kako vidi sebe kot sestavino združene levice. Teoretično in praktično je na voljo več možnosti. Verjetni pa sta samo dve.

Ali ali

Po eni je možno narediti bolj ali manj trdno zvezo strank z različnimi otenki in oznakami. Druga – preprosto prikazana – možnost pa je združena levica kot nekakšen talilni lonec, v katerem se vse sestavine najprej raztopijo in iz zmesi se na novo lahko oblikujejo interesne ali drugačne »frakcije« v poljubnem številu in z vsemi barvnimi otenki, ki jih najširše promovana levica še prenese.

Z vidika močnejših vstopajočih strankarskih formacij je seveda kaj težko trditi, katera od teh dveh inčic združevanja je za trdnost nove tvorbe bolj tvegana. Preprosto bi bilo reči, da tveganje zmanjšuje kar največja statutarna doorečenost in notranja disciplina. A to je dvorezen meč v vsaki taki tvorbi, ki lahko že na

začetku marsikoga od nove družine odvrne zaradi grozeče monolitnosti. Vnaprejšnjega in predvsem trajnega jamstva za zdravo simbiozo ni moč pričakovati. Zdi se mi, da je notranja harmonija in s tem moč in učinkovitost nove tvorbe odvisna le od resnične notranje enakopravnosti in demokratičnosti odločanja. Prav v tem pa je vsa umetnost politike. Vendar je treba računati z enim bistvenim spoznanjem: takšne tvorbe pač nastajajo, živijo in odmirajo.

Meje tolerance

Ravno v tem pa vidim problematičnost ponudbe, ki jo je za združevanje levice združeni listi poslala Socialdemokratska stranka Slovenije. Pogoji, ki jih ta za združitev postavlja, bi sicer lahko govorili tudi o tem, da je Pučnikovi veliko do trdne in zdrave levice. Toda njihova zahteva Socialdemokratski prenovi, da se mora najprej razcepiti na prave socialdemokrate in ortodoksne komuniste, ni le politični ultimatum, ki ga je težko požreti. Še huje je, da SDSS s to zahtevo spodbuja nek proces, ki se je v slovenski politični levici nekoč že odigral pod »diktatom« zgodovinskih okoliščin in je usodno razcepil slovensko levičarsko delavstvo, delavskemu gibanju v celoti in dolgoročno tudi slovenski družbi pa zagotovil pol stoletja socialističnega eksperimenta.

V ozadju te zahteve je gotovo čutiti predvsem Janševo preizkušanje meja tolerance pri ZL oz SDP. A če zahteva ne bi bila nevarna zlasti za omahljivejši del ZL in s tem za izoblikovanje vsaj za silo enotne in trdne, vendar moderne in demokratične levice, bi lahko rekli, da je najmanj – butalska. Predvsem zaradi utemeljevanja, da ni logično, da na Slovenskem ne obstaja ortodoksna komunistična stranka in da se ta torej očitno skriva v SDP. To pa da slovenski socialdemokraciji jemlje ugled in verodostojnost. Človek bi rad pogovorno lucidnega Janšo vprašal, po čem sklepa, da bi v Sloveniji morala obstajati ortodoksna komunistična stranka. Če pri tem vztraja, tedaj naj jo pač sam ustanovi, saj ortodoksnost (in kot zagrizenemu vojščaku tudi militantnost) mu ne

manjka. Žal pa stvar ni smešna in to bodo menda v stranki ugotovili. Upam, da kljub Janševemu pomenu zanjo.

Nesramnost, Tomšič in škoda delavstvu

V ponudbi SDSS sta vsaj še dve vprašljivi zadevi, kar je sicer mil izraz. Poziv članom strank ZL, naj se – ako SDP ni pripravljena izpeljati delitve na socialdemokrate in komuniste – posamično pridružujejo SDSS v njenem ustvarjanju enotne levice (v kateri je sama pripravljena igrati vlogo združevalnega jedra!!!), ne spominja le na Stalinova pisma državljanom in komunistom Jugoslavije med informbirojskim sporom 1948., ampak na neke podobne pozive organizatorjev balvanske revolucije izpred nekaj let. Pač v smislu, da je ljudstvo zdravo, voditelji pa izprijeni. No, to zadnje pa prav zares drži!

Drugo, kar si SDSS mirno dovoli, je žigosanje večinskih slovenskih sindikatov kot režimskih. To je SDSS-ovska nesramnost brez primere, ki pozablja na nekaj zelo očitnih potez Tomšičevih sindikatov v škodo slovenskega delavstva. Da je Tomšičev sindikat precej SDSS-

ovski, nismo pozabili, če se je to zgodilo vodstvu te stranke. A tu ne gre za to, da bi žigosali in med seboj sprli sindikate, kar želijo Pučnikovi »šturmariji«. Prav nasprotno: človek bi storil vse, da bi sindikati bili akcijsko enotnejši in da ne bi za ambicije njihovih pravakov žrtvovali koristi delavstva, saj je v sindikatih videti edino upanje, da delavci ne bodo jutri sedeli na čisto nagi zadnjici.

To upanje, kakopak, ni posebno obetavno, dokler je združevanje levice, ki ga imam za resnično zapoved časa, obremenjeno s tolikšno slepoto in bolnim duhom slovenskih levičarskih politikov. Vprašanje trenutka je, kako te slepce pripraviti do tega, da bi tudi svojo bazo povprašali, kaj misli o združeni levici in kako si jo predstavlja. Nekaj pa je jasno: Stranke, ki jim je res do enotne, vendar zares demokratske levice, ki spoštuje tudi sredino in desnico in ju jemlje za verodostojna politična partnerja, se pri blodnosti zgoraj opisane politike ne smejo ustaviti, češ združitev ob takšnih jastrebihi ni možna. Jastrebom bi prav to ustrezalo, da bi potem lahko rekli: saj vendar vidite, da niso za združevanje! Ni pa treba imeti nobenih iluzij, da je sredini ali desnici veliko do močne levice.

NOVO – PRED IZIDOM – NOVO – PRED

Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij in sindikati

Avtor obrazložitve je Gregor Miklič.

Cena 870 SIT.

Naročila pošljite na naslov: ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni: 321-255, 110-033, 313-942 in 311-956. Telefaks 061-311-956.

IZIDOM – NOVO – PRED IZIDOM – NOVO

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo ... izvod(ov) brošure ZAKON O LASTNINSKEM PREOBLIKOVANJU PODJETIJ IN SINDIKATI.

Naročeno nam pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. naročnik bom poravnal po povzetju.

Naročeno, dne:

Žig

Podpis naročnika

SPLOŠNA STAVKA TEKSTILCEV BO PRED POLETJEM

Cvetka Ipavec:

»Sanacija bo uspela, če bomo dali mir«



»Delamo v Almiri d.o.o. in pravijo, da smo kapitalna družba. Poznamo tudi Almiro Trade, mogoče je še kakšna Almira, vendar o tem nismo obveščeni.

Nimamo podjetniške kolektivne pogodbe in tudi individualnih pogodb o zaposlitvi nam ne dajo. Plače dobivamo v rednem roku, so pa nizke in strokovnost je plačana veliko premalo. Naš generalni direktor Ratimir Kafol se za zamudo pri podjetniški kolektivni pogodbi izgovarja na naš območni sindikat.

Delavke smo sklenile, da mora v primeru ukinitve Pletilstva Almira kupiti nov konfekcijski stroj, saj s sedanjim ne bomo dosegale norme. Spoznale smo, da se po dvajsetih letih pletilskega dela ni mogoče usposobiti za drugo delo v naši industriji.

Nizke plače v Almiri imamo le zadnji dve leti. Od takrat je težko delati tudi v sindikatu. Sindikalisti se običajno sestajamo sami. Zadnjič pa nas je poklical direktor, in ko nam je razložil nekatere zadeve, mu ni nihče ničesar odgovoril. Zdi se mi, da je tako zaradi tega, ker vsakega, ki govori, obsodijo za nergača. Predsednik sindikata Almiri je bil v disciplinskem postopku in je zdaj vratar – telefonist. Tako se je rešil težav z delavci, ki pa so ostale nam, zaupnikom, ki delamo med ljudmi.

V Gorici imamo res lepo tovarno in vsi nas hodijo gledat. Italijani bi nas menda kupili, vendar ne za ceno, kot jo postavljajo naši lastniki iz Gorenjskega. Strokovnjaki so izračunali, da je naša tovarna vredna le milijon mark, to je toliko, kot stane nov elektronski stroj. Takšna nizka cena tovarne je posledica velikih Almirinih hipotek. V podjetju se govori, da bo Kafol izpeljal mehko sanacijo, če mu bomo delavci dali mir. Mi pa vidimo le to, da prodaja premoženje, ki smo ga ustvarili v času, ko je Almiro vodil prejšnji direktor. Vemo pa tudi, da Pristave

na Bledu ne more prodati in da naše premoženje še naprej propada.«

Zorica Bartol:

»Delavcem 60-., šefom pa 100-odstotne plače«



»O nas ste pisali, ko smo morale stavkati zaradi plač. Od takrat je nekoliko bolje. Celo pogodbe o zaposlitvi smo dobile, vendar so vanje vpisali stare točke namesto novih tarifnih razredov. Pred mesecem dni je naš sindikat od direktorja zahteval, naj to opravi. Zahtevali smo tudi podpis podjetniške kolektivne pogodbe.

Položaj naše firme je težak, ker ne dosegamo nobenih načrtov. Zato zaposlenim odbijajo odstotke od plač po panožni kolektivni pogodbi. Delavcem v prvem in drugem razredu jemljejo po 40 odstotkov, meni, ki sem v petem razredu, 30 odstotkov, tisti v šestem razredu pa dobijo kar 100 odstotkov. Naš sindikat je zahteval odpravo teh razlik in pravičnejšo delitev. Ko je po naročilu direktorja to nekdo pripravil, smo se o novem predlogu hoteli pogovoriti. Direktorju sem povedala, da naj bi na našem pogovoru sodeloval tudi Miro Podbevšek, sekretar območnega odbora sindikata. Sporočil mi je, da se lahko z nami pogovarja le, če ne bo zunanjih svetovalcev. Pogovor, ki je predviden za 15. marec, je zato v zraku. Dolgujejo nam tudi drugi del plače za januar in za ta mesec nismo dobili tudi prevoznih stroškov in regresa za prehrano.

Mislím, da so mene začeli preganjati po lanskoletni stavki, zlasti po obisku inspektorja dela. Moji problemi so veliki, ker opravljam posebno zahtevno delo kontrole kakovosti. Prejšnji teden so mi izrekli suspenz. Lahko rečem, da sem zanj tudi sama kriva, ker sem ga nekoliko polomila.

Organizacija dela je slaba, in ker nisem imela pogodbe z naročnikom, sem naročila narobe. Mislím, da se to lahko

zgodi človeku, ki je prepuščen sam sebi. Vendar preja, za katero so mi izrekli suspenz, ni škart in jo je mogoče prodati in se o tem tudi dogovoriti z naročnikom, saj je še ni vrnil. Suspenz me je zabolil tudi zato, ker v naši firmi deset let ne dosegamo nobenih načrtov in je bilo veliko napak, za katere ni nihče odgovarjal.

Ker je Predilnica v težkem položaju, potrebuje kadrovske okrepitve. Zaradi tega so zamenjali komercialnega šefa in na njegovo mesto imenovali sina predsednice upravnega odbora, naše bivše direktorice. V naši tovarni je do zdaj bil vodja vzdrževanja in ni pokazal ničesar. Za novo delo nima ne izobrazbe in ne izkušenj. Ta rešitev je lahko povezana s privatizacijskimi načrti.

Anton Rozman:

»Naša dobra organiziranost gre direktorju v nos«



»Naše podjetje je res v vrhu tako po kakovosti kot po cenovnem razredu, ki ga dosegamo v Nemčiji. Naše čevlje tam prodajajo po 80 do 100 mark, mi pa zanje dobivamo 25 do 30. Kar 85 odstotkov proizvodnje prodamo za marke, lire in dolarje.

Izvoz omogoča preživetje podjetja, za plače pa je veliko premalo. Naša izhodiščna plača je sestavljena iz osnove, 25 odstotkov pa iz uspešnosti dela. Norme, ki so postavljene zelo visoko, v povprečju prekoračujemo le za 20 odstotkov in zato smo v lanskem letu imeli povprečno le 80 odstotkov plače po kolektivni pogodbi. Za letošnje leto načrtujemo 85-odstotne plače, ki jih bomo dosegli, če bomo norme presegle za 25 odstotkov. Naše povprečne plače v januarju so znašale 29.300 tolarjev. Najnižje so plačani tisti, ki izdelujejo obutev. Januarja je kar 35 odstotkov zaposlenih dobilo manj kot 20 tisočakov. To je posledica tega, ker je zelo veliko delavcev razporejeno v prvi in drugi tarifni razred. Peko še ni imel presežnih

delavcev. Za nekatera dela v proizvodnji celo zaposlujejo na novo. V lanskem letu pa smo sprejeli program, po katerem bi se moral delež delavcev v režiji zmanjšati z 38 na 30 odstotkov. Tega cilja še nismo dosegli. Vodstvo podjetja je optimiziralo zaposlenost v posameznih oddelkih. Program so izvajali za vsak oddelke posebej in ne tako, kot smo mi predlagali, da bi pogledali vse oddelke skupaj. Odvečni režijski delavci so dobili možnost prezaopositve v proizvodnjo, vendar na nizko vrednotena delovna mesta. Delavke, ki so to sprejele, ne zmorejo tempa dela in vse zaostajajo za normami. Posamezni delavci so se pritožili, sodišče jim je dalo prav, vendar se na delo še niso vrnili.

V svojem direktorju vidimo trdnega in odločnega moža, ki pa na žalost ne razume, da se z manj kot 20 tisočaki ne da živeti. Cenimo njegov karakter in poštenost, saj ne obljublja tistega, česar ne more izpolniti. Z njim se dobivamo enkrat mesečno in za nas si vedno vzame čas. Iz njegovih nastopov pa vidimo, da mu



Branka Novak: »Splošni združenji tekstilne industrije ter usnjarske in obutvene industrije sta podpisali aneks k panožni KP. Aneks je registriralo tudi ministrstvo za delo. Naš sindikat torej ima partnerja, s katerim se lahko pogovarjamo.

Republiški odbor pripravlja zahtevo za revizijo lastninjenja v sistemu Tekstil Ljubljana. Predlog bomo utemeljili z neurejenimi delovnimi razmerji in nespoštovanjem KP. Po naših podatkih večina delavk še zdaj nima odloč o zaposlitvi.«

Suspenz za predsednico sindikata

Zorica Bartol, predsednica svobodnega sindikata v Predilnici Medvode je v času bolniške odsotnosti dobila sklep o suspenzu. Direktor Aleksander Jarc je odločitev utemeljil s hujšo kršitvijo delovnih obveznosti. Očita ji napačno dispozicijo za predelavo preje, ki je podjetju povzročila veliko škodo. O suspenzu mora odločiti še upravni odbor Predilnice.

Naši sogovorniki, ki poznajo predilsko stroko, menijo, da Bartolova kot kontrolor proizvodnje ne more biti odgovorna za očitano napako. Alojz Omejc misli, da suspenz nima zakonske podlage.

gre naša dobra organiziranost v nos. Mislím, da smo dobro organizirani tako znotraj podjetja kot tudi širše in na naše sestanke vedno pride kdo z območja ali iz republiškega odbora in Ljubljane.

V Peku smo obdržali ves družbeni standard in še vedno plačujemo rekreacijo in športne igre naših delavcev. Naš problem pa so prenizke plače. In članstvo nas ocenjuje po njih. Prav zaradi plač mislim, da kot sindikalist nisem dovolj uspešen, čeprav naredim vse, kar zmorem. Če je kdo pripravljen to prevzeti, mu svoje mesto rad prepustim.

stim. Imamo 15 sindikalnih zaupnikov in vedno teže jih kadrujemo. Vsak zaupnik se mora vsakodnevno izpostavljati in za to ne dobi ničesar.

Alojz Omejc:

»Vlada je kriva za naš položaj«

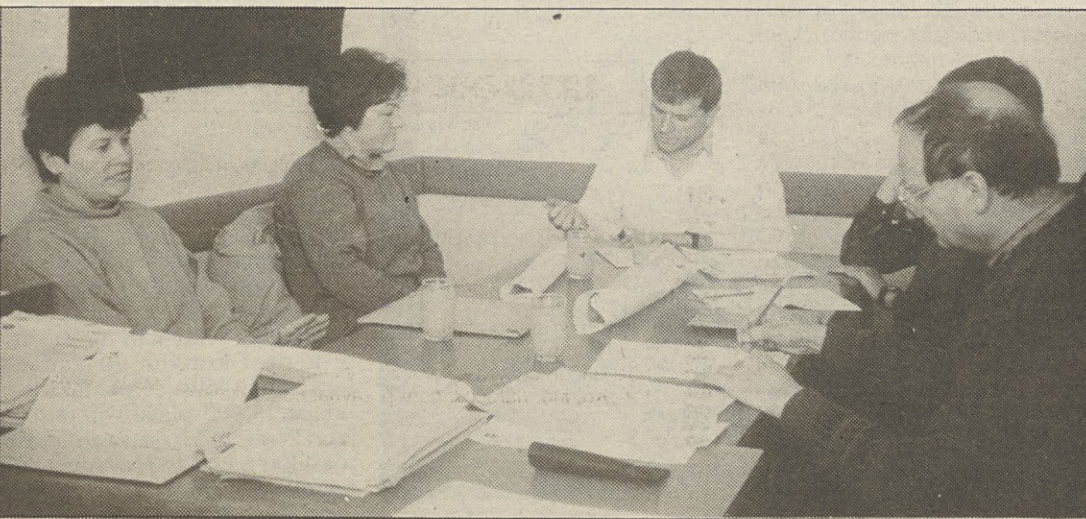


V zadnjih treh letih se je število zaposlenih v tekstilni in usnjarski industriji zmanjšalo s 55 na 45 tisoč. Če bo šlo tako naprej, bo ostalo le deset odstotkov naših podjetij. Vzorec za naše nazadovanje lahko danes vidimo v Makedoniji. Voluharji z Zahoda plačujejo makedonskim tekstilcem le po 8 do 10 pfenigov na uro, kar je osem manj, kot je cena delovne sile v Nemčiji. Če se sedanja gibanja ne bodo ustavila, bomo tudi mi postali rezervat cenene delovne sile, in to se lahko zgodi v dveh do treh letih. Po mojem mnenju bo prva propadla primarna industrija, zatem pa še večina ostalih podjetij. Naš republiški odbor zahteva celovit razvojni program. Dosedanji rezultati kažejo, da privatizacija ne daje velikih rešitev. Petinosemdeset odstotkov delavcev dela še vedno v družbenem sektorju. Le za 20 odstotkov naših podjetij se zanimajo morebitni kupci in tisti, ki bi dali denar za dokapitalizacijo. Ob sedanjih plačah ni nobenih možnosti za delavski odkup, saj vsak novejši stroj stane milijon ali celo več mark.

Mi za ta položaj krivimo vladu, ker ni ponudila nobenega programa ohranjanja gospodarstva. To, kar se dogaja zdaj, je začetek gospodarskega kolapsa. Vlada ni zmogla niti zaščitne politike za naša podjetja. Pri nas je vsakdo lahko trgovec in uvažava prav vse, ne glede na naše zmogljivosti. Kaos je takšen, da celo naša velika podjetja raje uvažajo, kot da bi organizirala domačo proizvodnjo.

Če se bo vse to nadaljevalo, bo pred poletjem napočil čas za splošno stavko našega sindikata. Vemo, da prav vsa podjetja pripravljajo nove spiske presežnih delavcev in na njih je tudi polovica zaposlenih. Ljudje vse to vidijo in spoznavajo, da s stavko ne morejo ničesar več izgubiti.

Franček Kavčič



Tekstilna industrija je ena najbolj ogroženih panog slovenskega gospodarstva. Domači trg preplavlja ceneno uvoženo blago, zato se tekstilci rešujejo z izvozom. Postajamo rezervat cenene delovne sile, pravijo naši sindikalni sogovorniki. Tekstilna in usnjarska industrija se bo sta zlomili najkasneje julija, in delavci bodo začeli splošno stavko, saj več ne bodo imeli kaj izgubiti.

Svoje sindikalno delo in probleme so za DE opisali Marjeta Babnik iz Pletenine, Cvetka Ipavec iz Almiri PE Nova Gorica, Zorica Bartol iz Tekstila-Predilnice Medvode, Anton Rozman iz Peka. Vsi predsedujejo sindikatom svojih podjetij. Pogleda in politiko republiškega odbora sindikata je razložil njegov predsednik Alojz Omejc, nekatere konkretne ukrepe sindikata pa je predstavila sekretarka Branka Novak.

Marjeta Babnik:
»Odstranili so me od delavk«



»Smo eno redkih podjetij s posebno kolektivno pogodbo. Vsak mesec smo se pogovarjali od odstotku zaostajanja naših plač. Decembra pa so se šefi brez nas odločili le za 60-odstotne plače. Januarja je bilo še huje. Sporočili so nam, da bomo dobili le plače v višini zajamčenih OD in 4.200 tolarjev dodatka za prisotnost na delu.

Na sestanku sem zahtevala, naj se januarske plače povečajo vsaj za rast življenjskih stroškov, vendar tega niso hoteli sprejeti. Ker niso vedeli, kako bomo v sindikatu delovali, so me nekateri vodje zasliševali. Ko je bilo vse to mimo, me je poklicala kadrovska šefinja in povedala, da sem z Zaloške ceste, kjer dela večina delavk Pletenine, premeščena na lokacijo ob Letališki cesti. Premestitev me je prizadela, ker bom odrezana od mase delavk, med katerimi sem rada delala in kjer je, po mojem mnenju, tudi mesto sindikalne predsednice. Že naslednji dan sem brez pravice do pritožbe morala delati na novi lokaciji. Na odločitev sem se pritožila prek pravne službe svobodnih sindikatov ljubljanskega območja.

Podjetje je v tem času izdelalo tudi bilanco in jo oddalo, vendar o njej delavci ne vemo ničesar, tudi delavski svet je ne pozna. Pletenina dela z veliko kooperanti. Nekateri so tudi v Makedoniji. Za naše norme ne štejejo popraviljanja napak kooperantov. Tudi različnih vzorcev nočejo šteti. Kljub temu nam včasih očitajo, da premalo delamo. Za tri delavke je dan predlog za odpust, ker so bile spremljane in so ugotovili, da ne naredijo dovolj. Po kolektivni pogodbi je to lahko razlog za odpust.

Če sodim po rezultatih poslovanja in po plačah, mislim, da naše vodstvo ni v redu. Sedanja vršilec dolžnosti direktorja je že drugič imenovan na to mesto in razpis za to delo še ni bil objavljen.

»Tako smo na psu, da osmega marca pri nas ne praznujemo že najmanj pet let, čeprav smo ženska tovarna,« so skoraj enoglasno dejale delavke v Dekorativni v Ljubljani. Naključje je hotelo, da smo tekstilno tovarno obiskali ravno osmega marca, da bi izmerili sedanji socialni položaj zaposlenih žensk. »Prej smo na ta dan dobile malico zastoj ali pa kakšno manjše darilo, zdaj pa že dolgo nič...«

Pogovarjali smo se s štirimi delavkami, ki so zaposlene v proizvodnji od 15 do 33 let, s Sajo Simić, Darinko Goljar, Tilko Nemeč, Anico Boldin in predsednico sindikata Alenko Baggia. V njih sta glodala negotovost in strah, kaj bo z njimi, če bodo ostale brez dela. Na glaš pa so povedale, da upajo na boljše čase njihove tovarne. Brez kančka upanja ni moč živeti. Najhujša je vsakodnevna negotovost.

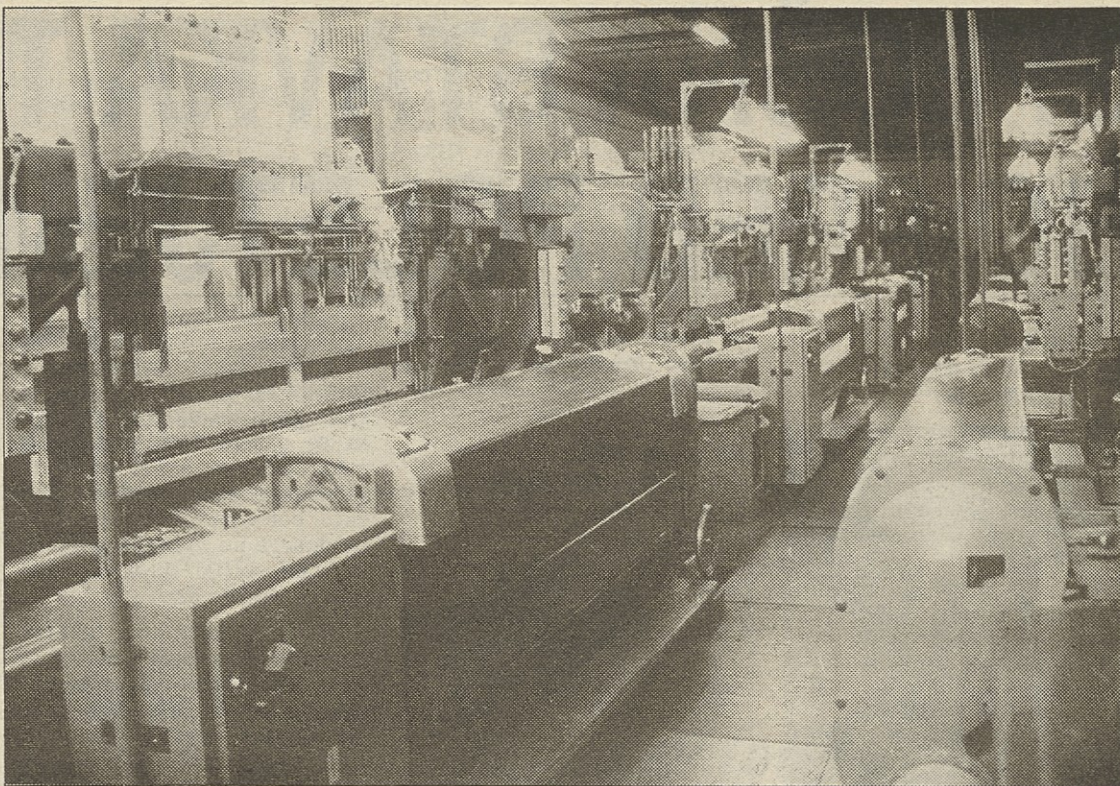
Na čakanju od 150 do 200 delavcev

Časi razcveta Dekorativne so že zdavnaj mimo. Zadnje

Le 188 tisočakov za celo leto

»Le pogledajte, koliko sem lani zaslužila,« nam je pod nos pomolila papirje Darinka Golja, ki ima za seboj že 25 let delovne dobe. Z 12 odstotki presežene norme, dodatkom za kakovost in delovno dobo je lani novembra dobila 16.774 tolarjev plače, decembra 17.774 tolarjev, januarska plača je približno ista. Vsega skupaj je Darinka lani zaslužila z regresom vred komaj

Stroji v Dekorativni zlovešče molčijo.



djetju, nobeno delo ni tako težko kot psihična napetost. Ubija ti voljo do dela. Tudi drugi občutijo podobno.»

Doma jih je pet, živi skupaj s taščo, ima dva otroke. Hišo so si zgradili že pred 20 leti, ko so bila še ugodna posojila. Zdaj pa se le s težavo prebijejo skozi mesec.

Nekako najtežje gredo besede iz ust Anici Boldin, ki si služi v Dekorativni kruh že 21. leto. Pa kaj tudi ne bi. Ima hčerki dvojčici, stari 17 let, obiskujeta srednjo šolo. Štiričlanska družina živi v stanovanju, ki meri 42 kvadratnih metrov, mož je brezposeln. »Lani smo štiri mesece živeli le z mojo plačo, dokler ni mož dobil nadomestila za brezposelnost, ki nanese po 15 tisočakov na mesec. Decembra sem zaslužila točno 18.790 tolarjev, januarja pa 21.160 tolarjev, z dodatki vred. Prekvalificirala sem se, zdaj sem ad-

MED STRAHOM IN UPANJEM

mesece je nenehno doma na čakanju od 150 do 200 delavcev. V ljubljanskem delu Dekorativne je zaposlenih 594 delavcev, v obratu v Laškem pa 160. Računajo, da se bo kriza tekstilne tovarne razpletla letošnjo pomlad. Če ne bo nepredvidenih težav, bo namreč Dekorativna spomladi začela delati s 70-odstotno zmogljivostjo. Gre za dva večja posla, in sicer proizvodnjo tkanin za notranjo opremo letal za eno od francoskih letalskih družin in proizvodnjo tkanin za pohištveno industrijo v Rusiji.

Delavke so nam s ponosom razkazale kakovost in lepoto vzorcev tkanin za pohištvo, ki



Darinka Golja: »Na jok mi gre, ko dobim plačo.«

so bili razobešeni v sobi, kjer smo se pogovarjali. A kaj, ko na zunanjem trgu niso konkurenčni s ceno, čeprav je cena delovne sile pri nas zelo nizka.

Dekorativna je že od lanskega oktobra eno od podjetij republiškega sklada za razvoj, torej eno izmed zavoženih slovenskih podjetij, na samem robu preživetja. Delavci živijo od plač, ki se vrtijo okrog zadržanega osebnega dohodka. Še za te je moral poskrbeti sklad, za pokritje najnujnejših dolgov, banka je odredila moratorij za odplačevanje obresti, za zaposlene delavce pa je pomembno, da Dekorativna sploh obstaja. Delavke se morajo zadovoljiti z mizerno plačo, 75 ljudi, ki je na čakanju doma, pa je prejšnji mesec dobilo le zadržano plačo, to je 13.500 tolarjev.

Delo za strojem je enolično.

188 tisočakov čiste plače. Skratka, kot dobra delavka z vsemi dodatki vred je Darinka lani zaslužila v povprečju le po 15 tisočakov na mesec!

»Vsak mesec znova me je strah, ali bo plača ali ne, ali bom sploh dobila teh svojih nekaj tisočakov,« je zaskrbljena Darinka. »Najhuje je to, da pošteno delaš, da se trudiš, denarja pa tako malo. Včasih sem šla v gledališče, zdaj pa ne morem obiskati niti svoje mame v Senovem, ker je pot tja dva tisočaka. Imam dva otroke, najstarejša je poročena, živimo v skupnem gospodinjstvu. Mož plača položnice, jaz dam za hrano. S plačo, ki jo dobim, ne bi mogla preživeti sama sebe. Na jok mi gre, ko dobim plačo. To me zelo boli, čutim se ponižano. Ne morem si privoščiti, da bi si kupila bluzo ali da bi šla k frizerju. Niti tople malice si v službi ne morem kupiti. Od doma si prinesem kruh in jabolko, včasih popijem le čaj. Non stop moram garati, da preživimo, v službi, doma in še na vrtu.«

Kdo ve, kakšne misli se ji pletejo po glavi, ko navija niti na valje, ko je treba narediti 360 navitkov na eno osnovo. Morda razmišlja o tem, kje bo staknila denar za hčerino maturitetno obleko. Hčerka bi tako rada študirala pravo. Ko ji je zadnjič povedala, da bo morala študirati ob delu, ker



Saja Simić: »Večkrat sem bolj lačna kot sita.«

pri hiši ni dovolj denarja za normalen študij, se je hčerka zjokala. A kaj, tudi najstarejša hčerka študira ekonomijo ob delu...

»Živim od plače in socialne pomoči«

In tu je že druga zgodba. Saja Simić je zaposlena v Dekorativni že 15 let, je najmlajša med sogovornicami. Je samohranilka, ima devet let starega otroka. Je čistilka strojev. Z otroškim dodatkom, ki je 4 tisočake, dobi na mesec okrog 18 tisočakov. Ko plača

položnice, ji ostane še kakšnih 4 do 5 tisoč. Od občine dobi socialno pomoč v znesku 3.600 tolarjev: to ji pomaga, da preživi. »Živim od plače in socialne pomoči,« pravi Saja Simić. »Zdaj sem večkrat bolj lačna kot sita. Moja glavna težava je enosobno solidarnostno stanovanje, v katerem stanujem, a bi ga rada odkupila. Šla sem v odkup za naslednjih 20 let. V naslednjih dveh mesecih moram plačati 105 tisočakov. Skušam prihraniti, kolikor je sploh mogoče...«



Tilka Nemeč: Nobeno delo ni tako težko kot psihična napetost v podjetju.«



Anica Boldin: »Bojim se, da bom tehnološki presežek.«

Socialne težave zaposlenih delavk so tako velike, da je moral lani sindikat v podjetju razdeliti 165.000 tolarjev socialnih pomoči. »Kar 200 do 300 zaposlenih bi moralo dobiti to pomoč vsaj dvakrat na leto,« meni Alenka Baggia, predsednica sindikata. »Pomoč je delil izvršni odbor sindikata skupaj s kadrovsko službo. Pomoč je enkratna, v znesku od 5.000 do 10.000 tolarjev. Hudo je, ko pride vsak mesec znova cela delegacija delavk spraševati, ali bo plača ali je ne bo. Strah jih je za svoje družine.«

Delavke se upravičeno sprašujejo, kako bo 500 ljudi dobilo plačo, če od 48 strojev obratujejo le trije. V nedogled ne more več tako naprej. V zlatih časih je bilo v Dekorativni zaposlenih prek 6000 delavcev, ki so v glavnem delali za takratno jugoslovansko tržišče. A kje so že tisti časi. Zadnja leta je bilo tako slabo, da je veliko mladih, sposobnih ljudi odšlo. In kar je najbolj tragično, razprodali so celo dele tovarne, da so lahko delavcem izplačali plače.

Moreče vzdusje

Tilka Nemeč ima že skoraj 33 let delovne dobe in bi se rada upokojila, če ji bodo v podjetju dokupili delovno dobo. »Delavka, ki je delala na mojem delovnem mestu in se je pred kratkim upokojila, ima 27.000 tolarjev pokojnine, jaz pa 17.000 plače,« je potožila. Pekli jo, ker je izpadla pri jubilejni nagradi. »Najhujša je napetost, ki jo je čutili v po-

ministratorka. Bojim se, da bom tehnološki presežek,« pove z grenkobo.

Prekvalificirala se je, ker je invalid tretje kategorije, prekvalifikacije pa je plačal SPIZ. Zdaj dela v obratni pisarni. Sploh so vse naše sogovornice lažji invalidi, saj jim je težko fizično delo v tovarni načelo zdravje.

Za Anico je bilo še posebej hudo lansko jesen, ko ni bilo denarja za šolske knjige in

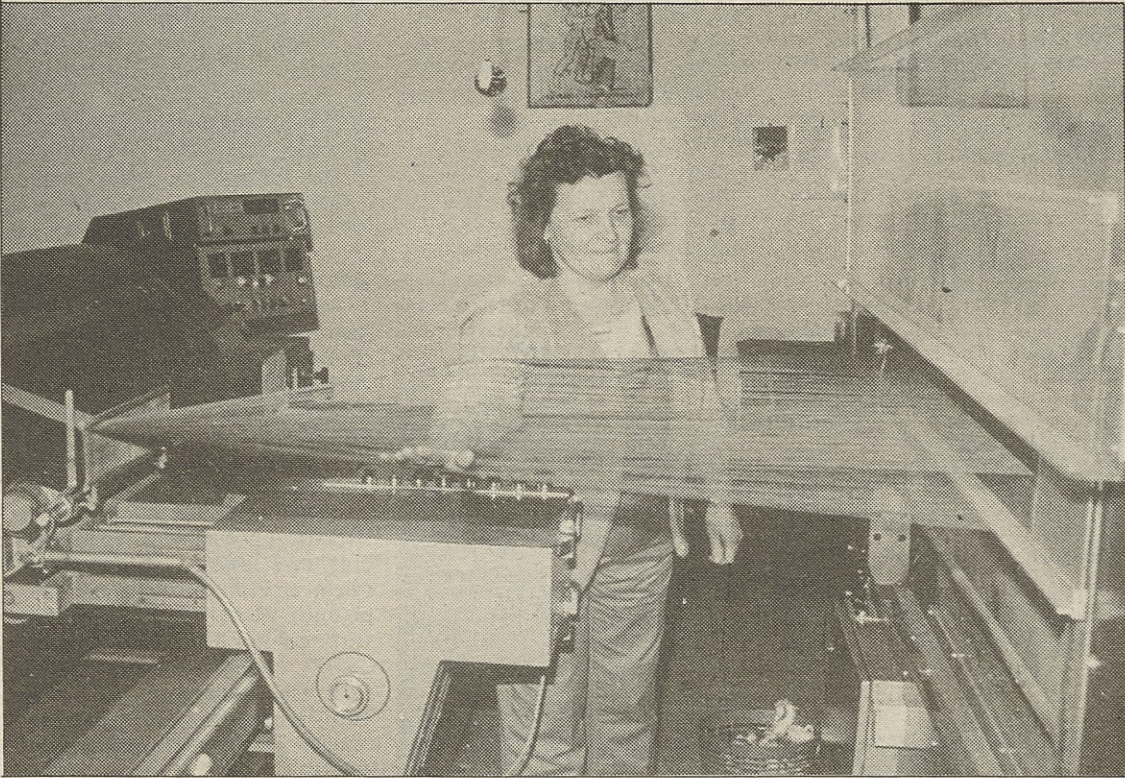


Alenka Baggia, predsednica sindikata: »Kar 200 do 300 zaposlenih bi moralo dobiti socialno pomoč vsaj dvakrat na leto.«

zvezke, za ozimnico. Težko ji je bilo prositi za denar. Zanj pomeni to veliko ponižanje, ki si ga ni zaslužila. Potem je prišla kolegica zanj prositi, da so ji odobrili deset tisočakov. Hčerki imata zdaj stipendijo, vsaka po 5.700 tolarjev, a to je v glavnem za mesečno vozovnico in malico v šoli. Mož je zelo živčen, ne more dobiti druge službe, za seboj ima 25 let delovne dobe. Pravi, da se mu bo zmešalo.

Delavke so povedale le delček tistega, kar jih teži, kosček njihovega vsakdanjega trdega življenja, razpetega med strahom in upanjem, kaj jih še čaka. Bolje smo jih razumeli šele takrat, ko smo se sprehodili skozi ogromne dvorane tovarne, kjer v vsakem prostoru ropota le po nekaj strojev, drugi pa zlovešče molčijo. Zaposlenih pa skoraj ni videti.

Marija Frančeskin, slike: Sašo Bernardi



KAKO SE POSTAVITI PO ROBU KRIZI

Skupna značilnost tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije Slovenije je, da nikoli nista bili deležni kake posebne pozornosti ali podpore države. Prepuščenost samim sebi in tudi nekakšnim notranjim tržnim zakonitostim – ker je bila medsebojna konkurenca za domačega kupca zelo velika – pa je seveda imela tudi dobre strani, predvsem pa se je ta dejavnost naučila bosti z lastnimi stroški. Kljub temu pa menda položaj ni bil nikdar težji, kot je v zadnjih dveh letih, in obema dejavnostima bi bila malo večja pozornost države dobrodošla. O tem, kakšen je današnji dan in kakšen bo jutrišnji, smo se pogovarjali s sekretarjem splošnih združenj teh dveh panog pri gospodarski zbornici Slovenije, Viljemom Tomatom z združenja za tekstilno in Tomažem Menihom z združenja za usnjarskopredelovalno industrijo.

Država pestuje samo nekatere

»Usnjarskopredelovalna industrija ima nekaj plusov in seveda tudi minusov. Dobro znanje je, da ima zagotovljen zunanji trg in s tem tudi delo, dobro je tudi to, da se je naučila poslovati brez pomoči države. Minus znanje pa je kljub temu, da ima zunanji trg, ta, da pogoji poslovanja niso ustrezni za zagotavljanje konkurenčnosti. Gre za nesorazmerje med tečajem tolarja in gibanjem poslovnih stroškov. Tako je pogovor začel Tomaž Menih, sekretar združenja usnjarskopredelovalne industrije pri GZ Slovenije, združenja, ki združuje 28 podjetij s 13000 delavci.

Potem je nadaljeval: »Uspešnost poslovanja lahko zagotovi samo uravnotežena ekonomska politika. Vendar sta pri nas monetarna in tečajna politika vodeni na en način, bolj restriktiven, politika dajatev, obresti in plač pa na drug način, bolj sproščen.«

Čeprav v primerjavi s tujo konkurenco slovenski čevljarji, denimo, ne potegnejo krajše slamice, ko primerjamo kakovost izdelkov ali produktivnost, so kljub temu manj konkurenčni na svetovnem trgu, je hitel svinčnik zapisovati v beležnico Menihove besede.

Konkurenčnost zmanjšujejo previsoki stroški poslovanja. Dajave so med najvišjimi v Evropi, poleg tega je večina teh dajatev vezana na zaposlenega delavca. Takoimeno vane delovno intenzivne dejavnosti, kot je usnjarskopredelovalna, pa tekstilna in še druge, so zaradi tega relativno bolj obremenjene.

Čeprav je bila usnjarskopredelovalna industrija Slovenije v veliko večji meri kot konkurenca iz drugih republik bivše skupne države usmerjena v izvoz na zahodne trge, je vendarle pomemben delež dohodka zaslužila s prodajo v bivši Jugoslaviji. Toda v minulih treh, štirih letih je na tem trgu izgubila takorekoč vse: poslovne prostore in zaloge. Najbolj nerodno pri vsem tem pa je bilo, da je za finansiranje zalog najela kredite in te je bilo treba vrniti, zaslužka od pokradenih zalog pa seveda ni bilo od nikoder. Ta udarec je močno zmanjšal likvidnost največjih prodajalcev v bivšo Jugoslavijo, Peka, Planike in Alpine. V kasnejši samostojni Sloveniji pa ni bilo

pravega posluha za pomoč pri ublažitvi teh težav. Država je bila pripravljena pomagati samo podjetjem, ki so izgubljala zaradi slabih poslov v drugih državah, na primer v Iraku.

»Kljub stalnim notranjim racionalizacijam poslovanja imajo podjetja premajhen delež lastnega kapitala, kar tudi zvišuje poslovne stroške in znižuje konkurenčnost na trgu,« je poudaril Tomaž Menih. »Na drugi strani pa v zadnjem času svoboden uvoz izdelkov, često dvomljive kakovosti, kaže na neustreznost ekonomske politike, zlasti pri tečaju in zaščitni politiki. V desetih mesecih lani so podjetja uvozila za 3,2 milijona parov čevljev, kar je za naš trg pomembna količina. Naš predlog vladi je; naj bi v nekako petih letih postopno izenačevali pogoje uvoza s tistimi, ki vladajo v EGS, tako da bi bili potem povsem enaki. To pomeni, da bi bil tudi pri nas uvoz nadzorovan (tako je zdaj v EGS), nad dovoljeno kvoto pa ocarinjen.«

Na vprašanje, kako se vse to, kar je povedal o pogojih poslovanja dosedaj, pozna pri zaključnih računih poslovanja v lanskem letu, je Tomaž Menih odgovoril, da podrobnih podatkov še nima, torej ne ve, ali bo katero od podjetij v izgubi, zatrdno pa ve, da nobeno ne bo imelo kakšnega posebnega profita.

V hudih težavah, pa vendar dobri izvozniki

»Tekstilci smo bili vedno vrženi v vodo, plavati pa smo



Tomaž Menih

se učili sami. Na našo srečo so vsa ta desetletja tudi na domačem trgu vladali nekakšni zakoni trga, saj je bila domača konkurenca velika, zato smo se naučili paziti na stroške. In tudi danes v zdajšnjih pogojih, ki pa so res izredno težki, naredimo vse, da le ne bi bilo izgube. Ta trenutek še ne vem, koliko izgubašev bo po zaključnih računih za lansko leto v tekstilni industriji. Utegne pa letošnje leto biti zelo težko in nemara tudi odločilno za to panogo. S Skladom za razvoj je podpisalo pogodbo osem podjetij. »To so uvodne besede Viljema Tomata, sekretarja združenja tekstilne industrije pri gospodarski zbornici, ki pa niso v vsej zajetnosti predstavile trenutnega položaja te dejavnosti.

Položaj v tekstilni dejavnosti je namreč izredno pisan. Za posamezna podjetja je bilo minulo leto najtrše dosedaj, za druga bo najhujše letošnje, vmes pa so seveda tudi podjetja, žal preveč redka, ki se

lahko pohvalijo z dobrimi rezultati.

Sicer pa so na nedavno tega minulega sejmu Moda 93 na Ljubljanskem sejmu nazorno, s številkami in podatki predstavili ozadje blišča sejemske prireditve.

Tekstilna industrija je lani spet, kot nekaj let zapored, spet znižala obseg proizvodnje v predilnicah in tkalnicah za 6,6%, v proizvodnji končnih tekstilnih izdelkov pa za celih 16,9%, kar je precej več od znižanja proizvodnje v industriji (povprečje 13,2%). Proizvodnja se je morala prilagajati možnostim prodaje, zalog gotovih izdelkov si ni bilo več mogoče privoščiti in zato je veliko tovarn imelo »skrajšan delovni teden« kar pogosto.

Močno je v lanskem letu upadlo število zaposlenih, za okoli 10000. Kaj to število pomeni, najbolj pojasni še podatek, da je bilo še pred koncem leta 1991 v teh dveh dejavnostih tekstilne industrije



Vili Tomat

zaposlenih okoli 50000 delavcev. Nekaj let poprej pa celo okoli 70000...

Trditve o sposobnosti tekstilcev, da znajo paziti na stroške, potrjujejo podatki o plačah pri proizvajalcih preje in tkanin so za industrijskim povprečjem zaostajali za petino in so bili v primerjavi z vsemi industrijskimi dejavnostmi krepko na zadnjem

Sanacija tekstilnih in usnjarskih podjetij

SKLAD ZA RAZVOJ BREZ VIZIJE RAZVOJA

Kaj se gre Sklad za razvoj v tekstilnih in usnjarskih podjetjih? To je vprašanje, ki še kako muči vodilne ljudi panožnega sindikata. Predsednik Alojz Omejc in sekretarka Branka Novak sta pričakovala, da bo Sklad namesto slabih direktorjev angažiral nove izkušene strokovnjake. Namesto njih pa so postavili mlade in neizkušene ljudi, ki se namesto s proizvodnjo in prodajo raje ukvarjajo z analizami. Omejc je prepričan, da novim šefom stvari uhajajo iz rok. Tisti, ki vodijo Konus in Ciciban, so »uspeli« izgubiti dosedanje kupce. Novi šefi tekstilne industrije sploh ne poznajo in ne vedo, kakšno odgovornost so sprejeli. Namesto da bi delali z ljudmi in jih zaposlili ter motivirali, jih raje šikanirajo in upajo, da bodo na ta način zakrili položaj posameznega podjetja. Sindikalisti do zdaj niso spoznali nikogar, ki bi lahko rešil firmo. Sposobni so le za vodenje podjetij v stečaj. Eden od kričečih primerov je blejska Vezena, kjer je dezorganizacija dela popolna in se zato sindikalisti čudijo, da firma

v podjetjih tekstilne in usnjarske panoge težko govorijo posplošeno. Tembolj, ker so šla nekatera že v stečaj (npr. Metka, Celje) in sklad proti temu ni naredil prav nič. Za nekatera druga (npr. Dekorativno) pa vendarle kaže da se utegnejo izkupati iz velikih težav. Kljub temu bi lahko rekli, da je spričo stanja, kakršno vlada v skladu, značilno dogajanje v Konusu iz Slovenskih Konjic, ki je bil svojčas v samem vrhu te industrije v Jugoslaviji, zdaj pa je že dve leti v agoniji. Želja zaposlenih, da bi se iz nje izvili v vstopu v sklad lanske jeseni, se žal ni izpolnila. Prav nasprotno: poslovni sistem Konusa od vstopa v sklad pospešeno razpada.

To je zelo zjezilo tamkajšnji svobodni sindikat, ki skuša s stanjem v podjetju seznaniti vse pomembnejše občinske in republiške dejavnike. Iz razumljivih razlogov kajpak, kajti vedeti moramo, kaj je Konus doslej predstavljal za Slovenske Konjice, da je v njem pogosto našla kruh cela družina in da bi z njegovim morebitnim stečajem pri-

mestu. Proizvajalci končnih izdelkov so si lahko privoščili malo manjše zaostajanje za povprečjem plač v industriji – zaostajali so samo za slabih dvanajst odstotkov.

»Da položaj ni rožnat, potrjujejo tudi podatki o likvidnosti,« je dejal Viljem Tomat. »V lanskem decembru je bilo v podjetjih, ki so imela več kakor pet dni blokiran žiro račun, zaposlenih kar 19500 delavcev, to pa je več kakor 40 odstotkov vseh zaposlenih v tej dejavnosti. Osem podjetij pa skuša svoje težave reševati s pomočjo Sklada za razvoj.«

Ob vseh težavah, ki jih ima ta industrija in kljub temu, da jo država dokaj zanemara, ostaja pomemben izvoznik. Klasičnega izvoza je bilo v lanskem 11 mesecih za 205 milijonov dolarjev, uvoza pa za 164 milijonov. Pokritost uvoza z izvozom je bila 125-odstotna. Zraven pa niso všteti dodelavni posli, ki so v bistvu čisti izvoz, in teh je bilo po vrednosti tudi za okoli 200 milijonov dolarjev.

»Kajpak bi bili ti rezultati lahko še precej boljši, če bi bil tečaj tolarja primernejši za izvoznike,« je dodal Tomat in nadaljeval: »V letošnjem letu bo položaj tekstilcev zelo težak tudi zaradi neustreznega tečaja, kajti razmere na zahodnoevropskih trgih se slabšajo, zaostrejuje. Recesija in

ostra konkurenca bosta potiskali cene navzdol. Naša industrija pa nima sredstev za nujno modernizacijo proizvodnje, ki bi znižala stroške na enoto izdelka in hkrati povečala kakovost izdelkov. Torej bi bila za dokapitalizacijo skorajda potrebna pomoč države, da bi se ta dejavnost lahko lotila proizvodnje kakovostnejših izdelkov in se otresla proizvodnje masovnih, cenjenih izdelkov. Brez pomoči bi bila preobrazba tekstilne industrije prepočasna...«

Kakšna bo prihodnost te dejavnosti, je v dobri meri odvisno od rezultatov raziskave o možnostih prestrukturiranja podjetij tekstilne industrije, ki jo v okviru fundacije PHARE opravlja nekaj tujih svetovalnih firm, končana pa bo predvidoma letos poleti. Zajela je vsa podjetja, šesterico pa bodo analitiki »pogledali« globlje in na tem vzrocu svetovali, kaj in kako spremeniti. Obenem bodo konkretneje predlagali oblike trženja, možnosti skupnih vlaganj, dali namige za naložbe itd.

»Ker gre za dolgoročno zagotovitev neranljivosti in profitabilnosti posameznih podjetij in prek njih cele dejavnosti, sem prepričan, da bo raziskava vredna stroškov in da bo upravičila zaupanje,« je končal Viljem Tomat.

Boris Rugelj,
Foto: Sašo Bernardi

v nobenem primeru ne bo moglo amortizirati izgube tolikšnega števila delovnih mest, kar je pripisati formuli sklada, po kateri je delovnih mest lahko le toliko, kolikor jih prenese prodaja oziroma zaslužek. Popolnoma nič pa se sklad ne trudi, da bi morebiti poiskal nova delovna mesta.

Delavci so prepričani, da je Konus zašel v takšne težave v precejšnji meri zaradi zunanjih vzrokov (izguba jugoslovanskih trgov, manjši izvoz, tečaj, obremenitev plač itd.), spričo česar je država dolžna prispevati svoj del k sanaciji in ohranitvi potrebnega števila delovnih mest. Kakšno stanje vlada ta čas v Konusu, si bomo še najlažje predstavljali, če vemo, da znaša seda-

Stečaj Metke

V Celju je zelo boleče odjeknil stečaj tamkajšnje Metke, kjer je bilo zaposlenih 413 delavcev. Tembolj zato, ker Metkina proizvodnja spada k primarni tekstilni industriji, kar pomeni, da bo za njene delavce zelo težko najti delovna mesta. Po pripovedovanju Forta Turka, sekretarja območnega sindikata v Celju je šla Metka v stečaj menda zato, ker je ustvarjala izgube v tekoči proizvodnji, kar je bilo za sklad za razvoj dovolj, da tudi s prstom ni mignil. Podjetje je šlo tako v stečaj, čeprav ima veliko naročil za izvoz, ima priznano kakovost itd. Zdaj je bistveno, da bi na novo spravili v tek proizvodnjo, za kar se trudi stečajna upraviteljica Petra Mljac-Giacomelli, ki je že poklicala na delo 40 delavcev. Stečajna upraviteljica je delavcem tudi izplačala akontacije plač za januar in hkrati poskrbela za dodatno zdravstveno zavarovanje. Sindikat po Turkovih besedah torej nima nobenega razloga, da bi pritegnil celjskim socialdemokratom, ki Petri Mljac-Giacomelli nasprotujejo pri njenem imenovanju za stečajno upraviteljico, ker naj bi sodelovala pri privatizaciji Merxovega Blagovnega centra. Prav nasprotno, kajti sindikat tudi v Mljacevi vidi porok za oživljeno Metkino proizvodnjo po končanem stečaju, v kateri naj bi dobilo delo kakih 200 delavcev.

o »svetli prihodnosti«, so torej človeško razumljive. Svobodni sindikat v Konusu opozarja, da imajo delavci te »svetle prihodnosti«, ki se jim kaže v Rdečem križu, Karitasu in Krambergerjevem skladu čez glavo.

Sklad se je sanacije Konusa polotil v zanj značilen stilu, ko iz enotnega poslovnega sistema lušči tako imenovane profitne enote. Zdaj je v Konusu 250 trajno presežnih delavcev, od katerih marsikomu po mnenju sindikata grozi dokončna brezposelnost. Z ukinitvijo holdinga oziroma skupnih strokovnih služb naj bi izgubilo delo še dodatnih 100–150 delavcev. Po mnenju sindikata ministrstvo za delo brez zavoda za zaposlovanje

nji fizični obseg proizvodnje le 47 odstotkov tiste iz leta 1986, ko je bil največji.

Kakšne sanacije se loteva sklad v tekstilnih podjetjih? O tem te dni kroži mnogo informacij. Ena najbolj problematičnih za naš nadaljnji razvoj pa je prav gotovo tudi tale iz Slovenskih Konjic: »Zadnji dogodki kažejo, da bodo nova podjetja opravljala pretežno nezahtevna fizična dela, saj ni nikakršne vizije razvoja, medtem ko so kadri pokupili družbena stanovanja in odšli. Z novo organizacijo pa bo odslavljen še preostali del strokovnjakov. Z njimi seveda odhajajo tudi tehnologije, tržne zveze itd., kar je lahko v prihodnje usodno.«

F. K., I. K.

TUDI DOBRA PODJETJA TONEJO

Če bi se v Sloveniji vsi, ki imajo v rokah politiko in gospodarstvo oziroma gospodarstvo in politiko, znali in hoteli, dogovoriti, kaj sploh hočemo, in obenem dojeti, da ne morejo prenekateri živeti na veliki nogi na račun drugih, to je na račun mizerno plačanih delavcev, bi večina Slovencev spala precej mirneje. Ne bi



Anton Gros

bilo toliko krivic, na cesti ne bi imeli množice mladih ljudi, ne bi živeli v tolikšni negotovosti in strahu pred jutrišnjim dnevom in ne bi se iz dneva v dan potapljala celo tista podjetja, ki delajo na evropski ravni in za Evropo.

Našim davnim prednikom so nekoč jemali desetino. Danes, ko naj bi bili prvi v zgodovini slovenskega naroda gospodar na svoji zemlji, nas

naša lastna oblast veliko bolj stiska za vrat. In jemlje veliko preveč. Zato ladja, ki ji pravimo gospodarstvo, nikakor ne more zapluti v željeno smer. Je prepolna prisklednikov in med seboj sprtih ljudi, ki sicer sposobnemu moštvu samo škodijo.

V podjetju je vse v redu, zunaj pa...

Med tistimi slovenskimi ladjami oziroma podjetji, ki naj bi bila steber našega gospodarstva, je prav gotovo tudi kranjska Planika, podjetje za trženje in proizvodnjo obutve. Planika se je že pred desetletji usmerila na zahtevnejša evropska tržišča. Začela je dolgoročno poslovno sodelovati s priznanim nemško firmo Adidas in drugimi uglednimi evropskimi proizvajalci obutve. Leta 1990 je pričela poslovno sodelovati s firmami Meindl in Lowa in se vključila v proizvodnjo obutve za najzahtevnejši program trekking in gorsko pohodništvo. Za zahtevnejše tuje partnerje Planika izdelava več kot 8000 parov kakovostne in druge obutve dnevno. Klub vsemu omenjenemu, tehnologiji na evropski ravni in temu, da Planika vnovič 85 odstotkov svojih izdelkov na zahtevnem tujem trgu, pa so delavci tega kolektiva več kot zaskrbljeni.

»Ob vseh spodbudnih rezultatih, ki smo jih dosegli v Pla-

niki, me močno skrbi, da ne bomo mogli zdržati čedalje težjih bremen in da se bomo pridružili tistim, ki so v sedanjih krizi že shirali,« opozarja Anton Gros, direktor Planike, eden izmed dobitnikov letošnjih najvišjih priznanj za gospodarstvo, ki jih podeljuje Gospodarska zbornica Slovenije. »Zato sem visoko priznanje sprejel z grenkimi občutki. Še enega udarca ne bomo preživeli, močne banke in močna nadgradnja pa bodo postale same sebi namen...«

Direktor Anton Gros, ki je na čelu velikega kolektiva že 17 let in mu še zdaleč ni vseeno, kaj bo s podjetjem jutri, je pred dnevi napisal pismo vladi, Banki Slovenije, ministrstvu za finance in ministrstvu za gospodarske dejavnosti. Opozoril je, da je Planika še vedno zdravo podjetje, a se utegne kaj kmalu pridružiti tistim, ki so klecnili, če vlada in drugi pristojni ne bodo hitro ukrepali.

Planika, ki v matični tovarni v Kranju in v obratih v Turnišču, Tolminu, Breznici, Lukovici in Majšperku zaposluje 3400 ljudi, je eno izmed redkih podjetij pri nas, ki proizvodnjo povečuje in ne odpušča delavcev, temveč jih s proizvodnjo še zaposluje. Tako kakovost proizvodnje kot tudi tehnologija pa sta, kot že rečeno, na evropski ravni.



Znižati obremenitve, oklestiti obresti, razvrednotiti tolar

Kljub izjemnim gospodarskim dosežkom se Planika ne bo obdržala, če ne bo prišlo do prepričanja, da sedanja gospodarska politika vodi edino navzdol.

»V štiridesetih letih smo bili priča različnim gospodarskim politikam. In po toliko letih smo se znašli v situaciji, ki je za gospodarstvo na moč ne-

ugodna. Na dlani je, da se bo morala družbena poraba prilagoditi možnostim, ki jih nudi gospodarstvo,« pravi direktor Gros. »Slovenija je majhna država, zato je nujno, da je gospodarstvo izvozno usmerjeno in da se dokopljemo do racionalnih serij in nizkih proizvodnih stroškov. To med drugim pomeni, da nam mora gospodarska politika omogočiti enake vhodne stroške, kot jih imajo naši konkurenti. To pa sedaj niti

približno ni tako. Ozmimo se na obresti, prispevke, pa davke na plače... Lani so se cene na drobno povečale za 93 odstotkov, podjetniški tečaj pa samo za 62 odstotkov. S tem je prišlo do razkoraka, ki ga ni moč nadomestiti z notranjimi rezervami. Na vseh ravneh družbe bomo morali spoznati, da tržno gospodarstvo zahteva motivacijo in iniciativo vseh, da bomo lahko zadovoljili kupca. Kljub vsem težavam pa sem prepričan, da smo sposobni prebroditi sedanje težave, vendar ne čez noč. Potrebna bo še vrsta let marljivega dela in strpnega vključevanja v evropske tokove...«

Ukrepe, ki bi jih morali sprejeti v Sloveniji, da bi ohranili vsaj tisto, kar je ostalo v gospodarstvu zdravega, so v Planiki strnili na več področjih. Tako bi bilo nujno potrebno z dokapitalizacijo pomagati podjetjem, ki so izgubila del svojega premoženja v nekdanjih jugoslovanskih republikah. Tolar je močno precenjen, kar še zlasti tepe izvoznike. Razvrednotili naj bi ga za najmanj 15 odstotkov. Treba bo tudi znižati obrestne mere bank. Nujno bo znižati tudi obremenitve osebnih dohodkov, in sicer vsaj za 20 odstotkov.

Če predlaganih ukrepov ne bo, pravijo v Planiki, se bomo morali posloviti še od tistih podjetij, ki so sedaj še na površju.

Andrej Ulaga

KAR JE DOBRO ZA HIMALAJCE IN UNPROFOR, NI DOBRO ZA NAŠO VOJSKO IN POLICIJO

V zapletenih razmerah gospodarjenja, ki so številna podjetja pripeljala na rob propada, so v marsikateri tekstilni tovarni izredno zadovoljni, če svoje zmogljivosti zaposlijo z dodelavnimi posli za tuje partnerje, četudi je zaslužek kaj pičel. V takšnih razmerah pomeni kar manjše olajšanje, če slišiš, da so se kje odločili za precej smelejše pot in si z lastnim znanjem in inovacijami v proizvodnem postopku zagotovili možnost boljših časov za tovarno in delavce.

Tako nas je pred kratkim pritegnilo, ko smo v dnevnem časopisu prebrali, da je Kristina Shawish iz kočevske Opreme dobila za svojo inovacijo v proizvodnem postopku nagrado slovenske gospodarske zbornice. Odločili smo se, da bomo skušali ugotoviti, za kakšno inovacijo gre in kaj pomeni za podjetje.

Kristina Shawish je inženirka kemije in je direktorica plasteks programa v proizvodnem in trgovskem podjetju Oprema Kočevje. Ob tem programu, ki bi ga jasneje opredelili, če bi rekli, da gre za oslojevanje tekstilij, se podjetje ukvarja še z izdelavo pohištva, predvsem laboratorijskega, turizmom in gostinstvom ter inženiringom. Po prevladujoči usmeritvi proizvodnje podjetje sodi v testilno panogo.

Ko smo povedali, da gre pri poroteksu za oslojevanje tekstilij, smo najbrž povedali še premalo. Najbolje je, če povzamemo pripovedovanje Kristine Shawish.

Tekstilije so v svoji prvotni, izvorni uporabi funkcionalne kot zaščita pred različnimi vremenskimi vplivi, je začela. Oplemenitena oblačila za zaščito pred vremenskimi vplivi so bila že pred štirimi stoletji impregnirana z različnimi olji. Pozneje so tkanine impregnirali s parafinskimi,

nato pa silikonskimi in kasneje še s flourkarbonskimi smolami. Vzporedno s tem so se pojavljale tudi oslojene tkanine. Najprej so bile tkanine gumirane, pozneje oslojene s PVC in PUR polimeri.

Pri oslojenih tkaninah oziroma izdelkih iz njih gre predvsem za dve veliki skupini oblačil – za zaščitna in delovna oblačila ter za oblačila za šport in prosti čas. Tekstilije za zaščitna in delovna oblačila imajo glede na namen uporabe različne zahteve, na primer vodotesnost, težko vnetljivost, zaščito pred vročino, bakterijami, radiološko-biološko-kemijskimi vplivi in sevanji. Oblačila za šport in prosti čas morajo uporabniku nuditi poleg funkcionalnosti (zadrževanja toplote in suhosti tako pri telesnih aktivnostih kot v mirovanju) še modni učinek.

V zadnjih desetletjih je bilo v svetu v tem segmentu veliko inovacij. Tako so v Opremi prvi na območju bivše Jugoslavije in celo Vzhodne Evrope razvili posebno oslojeno tkanino – poroteks – ki sodi v razred tekstilij visoke tehnologije. To vrsto tekstilij so leta 1989 tudi patentno zaščitili preko ženevskega patentnega urada.

Da ne bomo preveč suhoparni in za nestrokovnjaka nezanimivi, povejmo, da na

poljubno tkanino, ki ima namenjenosti oblačila pričakovane lastnosti, nanesejo posebno poliuretansko pasto (debelina nanosa je 0,025 do 0,05 mm), ki zagotovi da tkanina onemogoča prepuščanje vode in vetra, hkrati pa prepušča znoj v obliki vodnih par.

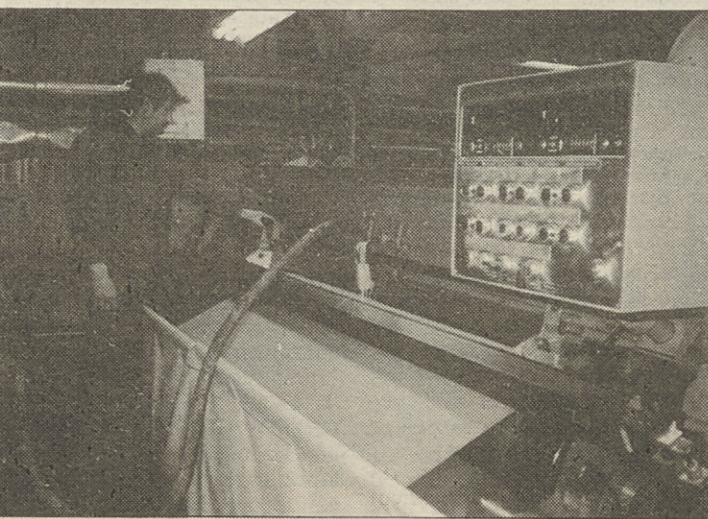
Seveda nas je zanimalo, v čem je bistvo inovacije Kristine Shawish. Najprej je zadržila, da ne gre zgolj za njene zasluge. Sedanji postopek oslojevanja, s katerim so precej daleč, je po njenem mnenju rezultat dela njenih predhodnikov, ekipe sodelavcev, ki se sedaj ukvarja s tem, pa tudi pomoči in servisa od zunaj, tudi iz tujine. Tehnološke dovršitve tega procesa po njenem mnenju ni nikoli, res pa so pri njih uspeli do določene faze, ki zadovoljuje in zagotavlja tudi stalno raven kakovosti.

V Opremi so pred leti izdelovali precej cerad za tovor-

njake, takrat so tkanino plastificirali. Izguba južnih trgov jih je prisilila, da so vse sile usmerili v razvoj novih izdelkov, in rezultat tega je, da imajo danes v proizvodnem programu kar okoli 70 odstotkov izdelkov, ki so jih razvili v zadnjih letih. Zato je tudi poroteks tako pomemben zanj.

In prav razvoj oslojevanja – vse surovine razen organskih topil so uvožene, stroji pa so nemški – je plod domačega znanja, na katerega so upravičeno ponosni.

Da poroteks funkcionira kot človeška koža (vodotesnost, odpornost proti vetru, dihalna aktivnost), pa je treba ogromno znanja in razvoja. Izredno pomembna je priprava poliuretanske paste in poznejši postopek termokoagulacije v žilnem kanalu. Ta zagotovi, da selektivno izpari najprej topilo, nato voda in pri postopnem zviševanju temperature pride do koagu-



Kristina Shawish se ukvarja z oslojenimi tekstilijami

lacije in oslojitve. In seveda, da oslojitev zagotovi pričakovane lastnosti tekstilije.

Pozneje nam je predsednik poslovnega odbora Opreme Božidar Zajc pripovedoval, kako so v tem izdelku videli svoj strateški program, ki lahko nadomesti propadajoče trge in omogoči izhod iz krize z lastnimi močmi. Vsi zahtevni mednarodni testi mnogovrstnih lastnosti poroteka, ki so jih opravili, so dokazovali prednosti tega izdelka. Pa je trajalo veliko časa, da sta bila dva pomembna tržna segmenta, za potrebe katerih je poroteks kot nalašč – vojska in policija – sploh pripravljena preizkusiti ustreznost izdelka. Potrebno je bilo veliko potrpežljivosti in dokazovanja, da so najprej opremili

lokalne specialce, ki so testirali izdelek, nato lovce, gozdarje, terenske elektromonterje, himalajsko odpravo, pa poštarje in raznašalce časopisov. Zajc je povedal, da se je lani trg za njihove izdelke skrčil na 30 odstotkov nekdanjega, pa so danes po zaslugi novega izdelka spet na 80 odstotkih, obeti pa so še ugodnejši.

V letu 1991 so z ničle prišli na 200.000 DEM realizacije na mesec, letos imajo za cilj že 250.000 DEM, prihodnje leto 400.000 DEM. Zmogljivosti za proizvodnjo poroteka imajo velike, kakovost izdelka je izpričana, sedaj bodo morali ofenzivno tržiti, ponuditi enake ali manjše cene kot konkurenca, ugodne dobavne roke in plačilne pogoje.

Značilnost proizvodnje izdelkov iz poroteka je proizvodnja za znanega kupca, maloserijska proizvodnja, zato je potrebna velika fleksibilnost in pameten inženiring. Očitno so v Opremi tega sposobni, saj so zagotovili normalno delo in perspektivo za svoje delavce in številne kooperante. Ni jim bilo težko pravočasno navezati stike z Unproforjem in prodati svoje izdelke, težje pa jim je na primer prodreti v Rusijo, saj bi bili sicer konkurenčni, manjka pa jim podpore kapitala. Za drugačno in novo poslovno filozofijo, kakršno zagovarjajo v Opremi in ki bi bila lahko tudi vzorec za izhod iz sedanjega položaja za druga podjetja, namreč v družbi še ni pravega razumevanja. Očitno je še vedno več razumevanja za milijone ton, kosov ali kilometrov...

Igor Žitnik

VEČ KOT 1.000 TREZNIH GLASOV NI POMAGALO

Kar vsi slovenski sindikati so se končno strnili in se pridružili Svobodnim sindikatom v zadnjem klicu k razumu pred parlamentom. Toda slovenska oblast bi ne bila slovenska oblast, če ne bi bila zaprta v svoje kabinete in v gmotnih in miselnih višavah gluha za glas tistih, ki so jo izvolili.

Teoretiki zdaj lahko razglabljajo o zamrznitvi plač in njenem skladju s socialno demokracijo ter o razlikah med liberalno demokracijo in skojevskim liberalizmom. Sindikatom pa ostane le eno – zakon o zamrznitvi plač morajo zrušiti za vsako ceno!

Pri tem verjetno ne bodo več tako složni oziroma težko jih bo organizirati v enotni akciji. Kdo bo zakon rušil z umikom aneksa, na katerem zakon vendarle sloni in torej z njim tudi pade. Potem je tu ustavni spor pa zbiranje podpisov za referendum in tudi stavke so že pred durmi.

Zakon je že v postopku sprejemanja povzročil tolikšne svojemu namenu nasprotnne učinke, da jih bo ob še tolikšnem njegovem spoštovanju težko nadoknadil. Prava škoda pa seveda šele sledi.



C. B. Dušan Semolič med člani delovnega predsedstva



DUŠAN SEMOLIČ: »Strele v nevihti lete k vrhovom, a zagotavljam vam, da bomo dosledno spoštovali voljo našega članstva. Sindikati smo preživel vse vlade, pa bomo tudi to!«



JANEZ DRNOVŠEK sprenevedavo pleteniči o pripravljenosti na pogajanja s sindikati in upanju, kako bodo sindikati pokazali zrelost. ALBERT VODOVNIK je že »dozorel« in prvi napovedal stavko SKEI.

TUDI POTRPLJENJE IMA MEJE

Uro pred zasedanjem državnega zbora so delegati Svobodnih sindikatov napolnili dvorano kina Vič in nadaljevali izredno konferenco, ki se je začela prejšnji teden.

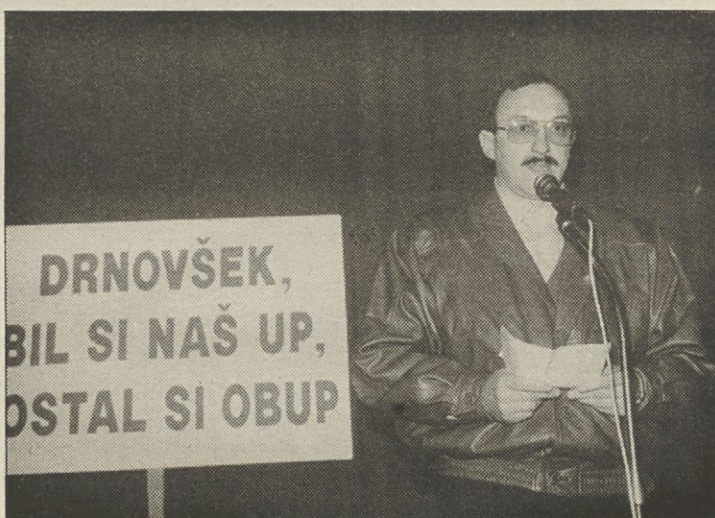
»Zbrali smo se zaradi spopada z državnim zborom in zato, da bi okrepili obroč okoli parlamenta,« je za začetek dejal Dušan Semolič in nadaljeval: »Slabo se piše vladi, ki vidi ključni problem v plačah. Volitve bodo kmalu in takrat več ne bodo šli lepi plakati, ampak le konkretna dejanja. Gorje čaka tistega, ki računa, da je potrpljenje božja mast in se z njim maže.

Svobodni sindikati porazov ne priznavamo in se bomo še naprej borili proti zakonu, tudi če ga bo državni zbor še enkrat izglasoval. V poštrev pride več načinov. En ustavni spor smo že dobili in tudi ta zakon lahko pade, ker ni skladen z zakonom o delovnih razmerjih. Lahko zberemo tudi 30.000 podpisov, kar je dovolj za zakonodajni referendum.«

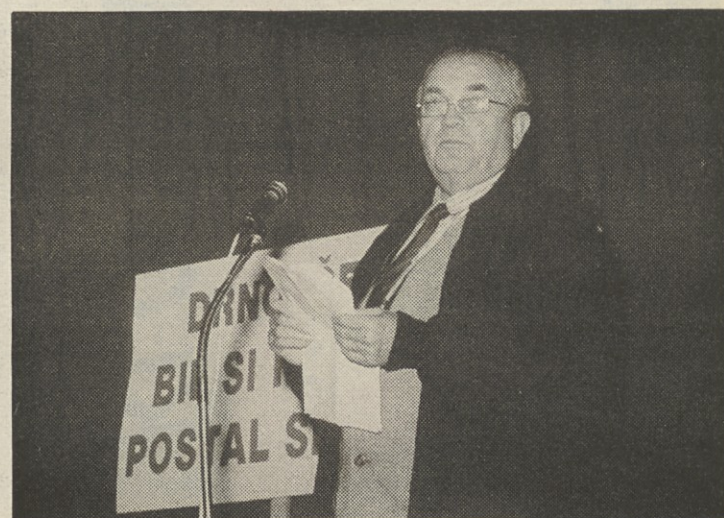
F. K.



Zborovalci v kinu Vič



Niko Rak – SIP Šempeter: »Bili smo simbol naše panoge, zdaj smo simbol propadanja.«



Ivan Kramer: »Upokojeanci smo bili zanimivi za stranke le pred volitvami. Zdaj nam, tako kot delavcem ostane le še sindikat.«



MINISTRSTVU ZA DELO, DRUŽINO
IN SOCIALNE ZADEVE
Levstikova 15
61000 LJUBLJANA

Sporočamo Vam, da sindikati podpisniki Aneksa k splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo ne priznavamo administrativnega urejanja plač in odločno nasprotujemo odločitvi državnega zbora, ki je zakon sprejel.

Zato se ne nameravamo udeležiti sestanka, ki ga je sklicalo ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, na katerem bi obravnavali izvedbene akte interventnega zakona o plačah.

Podpisniki:
KONFEDERACIJA SINDIKATOV PERGAM
Dušan Rebolj
SINDIKAT DELAVCEV POSLOVNIH BANK
V SLOVENIJI
KONFEDERACIJA SINDIKATOV 90
Boris Mazalin
NEODVISNOST – KONFEDERACIJA NOVIH
SINDIKATOV SLOVENIJE
Franc Tomšič
ZVEZA SVOBODNIH SINDIKATOV SLOVENIJE
Dušan Semolič

HRBET SO NAM OBRNILI TISTI, KI SMO JIH MI PRIPELJALI

Podobni primeri kot v Kanuju, Lipi in Račjem selu so tudi v Novolesi Tovarni drobnega pohištva v Straži, kjer je tudi sedež holdinga. Položaj izdelovalcev strojev, naslanjačev, gugalnikov je orisal predsednik sindikata podjetja Andrej Besednjak. Nekaj odgovorov na vprašanje delavcev pa nam je dal Jože Knez, vodja sanacijske ekipe nekdanjega velika lesarstva na Dolenjskem.

»Tudi drobno pohištvo posluje kot d.o.o. in je hčersko podjetje v 100-odstotni lasti krovnega podjetja. Konec januarja je potekla veljavnost podjetniške kolektivne pogodbe, s katero so delavci podpisali, da dajejo 20 odstotkov plače za sanacijo Novolesa. Koordinacija sindikata v sistemu Novoles je že decembra pripravila osnutek nove podjetniške kolektivne pogodbe, vendar se poslovodstvo nanj ni odzvalo. Izvršni odbor sindikata v naši družbi je od upravnega odbora zahteval opredelitev do osnutka nove kolektivne pogodbe in se ni strinjal z enostransko odločitvijo holdinga o podaljšanju veljavnosti stare. Mislimo, da bi sindikat naše družbe nekatere zadeve lažje opravil sam kot skupaj s sindikati Novolesovih družb. Direktor Lado Pavlin me je zatem ustno obvestil, da poslovodstvo Novolesa pripravlja novo kolektivno pogodbo. Naš izvršni odbor je po tej informaciji sklenil, da bomo počakali na februarско plačo in se šele potem odločili o nadaljnjih akcijah. Aneks k splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo velja in mislimo, da ga bo treba upoštevati tudi v Novolesu. Od direktorja bomo zahtevali pisni sklep o znižanju naših plač.« Tako je Besednjak orisal trenutni položaj sindikata in nakazal morebitne nadaljnje akcije.

Nadaljeval je z opisom krute

zgodovine podjetja in še posebej referendum leta 1990, s katerim so delavci izgubili pravico razporeditve s premoženjem, četudi je po njihovem mnenju še naprej v družbeni lastnini. Besednjak misli, da se Novolesovi šefi zdaj neupravičeno bahajo z lastništvom vsega podjetja.

Novolesove hčere so po letu 1990 imele več stečajev. Eden od najbolj krutih je doletel Nove ambiente, kjer je bil Besednjak predsednik sindikata. V tem položaju in zaradi težav so delavci Novolesa pripeljali novo vodilno garnituro, ki jim zdaj najbolj obrača hrbet. Delavce bolijo očitki, da imajo previsoke plače glede na rezultate v proizvodnji in na trgu. Takrat so se Novolesovi delavci odločili za Jožeta Kneza, ker so ga poznali, saj je Novoles vodil v njegovih najboljših časih. Izbrali pa ni bila velika, saj so ob Knezu lahko izbirali le še Božidarja Zajca.

Tudi v Drobno pohištvo so plače podobno nizke kot v drugih delih Novolesa. Besednjak pravi, da dobivajo delavci 20 do 29 tisočakov. Tudi njihov direktor dobiva plačo prek žiro računa Pohištva in še trije šefi imajo individualne pogodbe. Višine teh plač de-

lavci ne poznajo, saj so šefi prepričani, da lahko zaradi 100-odstotnega lastništva skrivajo prav vse. Ta del pogovora je Besednjak zaključil z ugotovitvijo, da od upravnega odbora svoje firme ni dobil niti enega uporabnega podatka, na katerega bi se lahko zanesel. Predsednik upravnega odbora ga ni obvestil prav o ničemer, kar je ta organ obravnaval.

Andrej Besednjak se zelo živo spominja zborovanja novolesovcev 26. aprila 91, na katerem je bil tudi Jože Knez. Ena od osrednjih zahtev delavcev je bila vrnitev lastništva zaposlenim v posameznih Novolesovih hčerah. Besednjak pa glede te zahteve ni mogel narediti ničesar, ker je njegova bivša firma Novi ambient odšla naslednji dan v stečaj. Takrat je Besednjak odšel na zavod za zaposlovanje, skupaj z njim pa še dva nekdanja predsednika sindikalnih organizacij. Naš sogovornik pa se je edini med njimi lahko spet zaposlil. Ko je na zavodu dobival 12 tisočakov nadomestila, je v Novolesu sprejel delo za šest tisočakov in potrpel tako dolgo, da je dobil pravo delo. Tudi zaradi svojih izkušenj in ker pozna sodelavce, Besednjak misli, da so najhujše posledice sanacije Novolesa

doletele zlasti domačine, ki so tovarne gradili tudi z udarniškim delom. Po njegovih podatkih je ostalo doma veliko ljudi iz okolice tovarne z 28 leti delovne dobe in brez upanja na novo zaposlitev.

Tako kot sogovornike v drugih Novolesovih hčera tudi Besednjaka najbolj moti odnos Novolesovih šefov do delavcev, ki se kaže v zahtevi za čimvečji profit in hkratnem potiskanju plač delavcev pod življenjski minimum. Direktorji družb so po njegovem mnenju plačani dovolj dobro, zato poslušno izvajajo politiko krovnega podjetja. Nekdanji direktor Drobno pohištva Miodrag Todorović je odstopil, ker ni vzdržal pritiska svojih šefov.

Vprašal sem ga, če tudi pri njih razmišljajo o stavki. Odgovoril je takole: »Pred dvema letoma sem v Novih ambientih vodil 10-dnevno stavko in bilo mi je veliko težje, kot če bi delal. Za stavko se nismo odločili na izvršnem odboru, ampak z osebnim izjavljanjem delavcev in še danes hranim njihove podpise. Če hočeš voditi stavko, moraš prevzeti številne odgovornosti. Mislim, moraš tudi na odprte pipe in prizgane žarnice. V tovarni bdiš nad tistim, česar od zunaj nihče ne vidi. Ne bi



Andrej Besednjak



Jože Knez

Montaža gugalnikov



se rad znašel na sodišču, kot se je nedavno zgodilo sindikalistom ene od Iskrinih tovarn.

Pogovor z Besednjakom se je iztekel z ugotovitvijo, da delavci nič ne vedo o rezultatih sanacije in da jim zlasti Jože Knez ne da nobenih podatkov. Poznajo pa neuradne informacije od zunaj. Slišali so, da so plačilo dolga odložili in da sanacija ne teče uspešno. Delavci niso videli nobene bilance za leto 92 in zato ne vedo nič o uspešnosti svoje družbe in krovnega podjetja. Drobno pohištvo, kjer Besednjak zdaj dela, so pred meseci reorganizirali v dve podjetji, kljub temu da so dobro poslovali in navkljub nasprotovanju sindikata. Jože Knez jim je tedaj povedal le to, da bodo izpeljali vse, kar so si zamislili.

Franček Kavčič

Kapital je enoten in nedeljiv

Po vsem, kar nam je povedal Andrej Besednjak, smo se odločili za obisk pri Jožetu Knezu, vodji sanacijske ekipe. Prenesel sem mu glavne probleme sindikalnih zaupnikov in tudi njihovo mnenje, da je delavcem obrnil hrbet. Takrat je vzkipel in razgovor smo nadaljevali le ob zaprti beležnici. Pred tem pa je Knez povedal tole:

»Sanacija Novolesa še ni končana. Naša obremenitev je zelo velika. Nisem optimist zlasti zaradi stanja v državi. Naše dolge moramo odplačati. Dozdej smo plačali 20 odstotkov, prav toliko zdaj odplačujemo, 60 odstotkov obveznosti, to je ca. 7 milijonov DEM pa smo odložili.

Novoles je bilo enovito podjetje. Kapital je bil Novolesov kljub temu, da smo imeli tozde. Novoles je bil in je sistem in vsak sistem mora gospodariti z denarjem. Kapital je enovit in zato nedeljiv.

Družbeno premoženje je bilo na pravno veljaven način spremenjeno v delniški kapital in vrnitve na staro ni. Če bi se to zgodilo, bi bila oškodovana tako proizvodnja kot prodaja. Pravite, da imamo poseben sistem upravljanja. Imate prav, izbrali pa smo ga sami. Naša naloga je gospodariti s tem kapitalom na učinkovit način, in to poizkušamo. Ne moremo se strinjati z ljudmi, ki mislijo in delajo lokalistično.

Toliko je povedal Jože Knez. Vprašal sem ga tudi o poslovnem rezultatu za leto 92 in izvedel, da še ni znan in da več družb nima pozitivnega rezultata. Ko sem Knezu prenesel očitke o prenizkih plačah delavcev in pretirani skrbi za dobiček, pa je poklical na pomoč Alojza Kompana, ki v sistemu Novoles odgovarja za to področje. Iz njegovih preglednic sem dobil te podatke.

	Lipa Kostanjevica	Rače selo	Sistem Novoles
1991	6.150	7.595	7.240
1992	22.510	23.225	25.820
dec. 92	29.404	31.599	34.115

Vsi podatki pomenijo neto plače in povprečje zaposlenih v posameznem letu oziroma mesecu. Če te podatke primerjamo z neuradnimi podatki o plačah v gospodarstvu Republike Slovenije, vidimo, da novolesovci dobivajo približno 20 odstotkov manj od povprečja.

Po Kompanovih podatkih ima v sistemu Novoles individualno pogodbo 52 direktorjev in drugih šefov. Tudi on pravi, da direktorji dobivajo plačo od Pohištva, in meni, da je to dobro zaradi nadzora. Povedal je, da so še pred kratkim trije direktorji dobili plačo v svoji družbi in si k njej priračunavali tudi stimulacijo.

Ce potegnemo črto pod vse, kar smo pisali o Novolesu, lahko ob kritikah omenimo tudi nekaj dosežkov.

Bili smo v več tovarnah in prav vse delajo s polno paro, čeprav imajo pol manj zaposlenih kot pred začetkom sanacije. Nihče od zaposlenih ni na čakalju in delajo tudi ob sobotah, tudi ob nedeljah.

Sanacija se opravlja na račun 20-odstotkov znižanih plač vseh zaposlenih. Izjema so le delavci z individualno pogodbo, o kateri ni nobenih podatkov. Neto plače so res nizke, vendar jih delavci praviloma dobivajo na plačilni dan. Plačilni sistem je zdaj neresen, saj sindikat ne more sprejeti predloga za podaljšanje kolektivne pogodbe, ki se je iztekla januarja 93. Mislim, da bi se delavci lahko ponovno odrekli delu zaslužka le ob celovitem poročilu in obračunu rezultatov dosedanje sanacije.

Tu pa se začnejo problemi, ki so povzročili ogorčenje delavcev in tudi naše pisanje. Upravljalški sistem Novolesa delavcev in sindikata ne priznava za enakopravnega partnerja. Ne moremo pa obsojati le sistema, saj so za njim povsem konkretni ljudje. Obtožbe delavcev letijo zlasti na Milana Bajžlja, generalnega direktorja in Jožeta Kneza, šefa sanacijske ekipe. Zdi se nam, da je Knez bolj odgovoren, ker so delavci v Novoles povabili le njega. Prav on pa je v Stražo pripeljal Milana Bajžlja, Eda Resmana in druge, ki jih nekateri imenujejo tudi TV ekipa. Ko sem odhajal s kratkega pogovora v Knezovi pisarni, sem mu rekel le to, da mogoče držijo vse njegove trditve in da vendar mislim, da morajo spremeniti odnos do ljudi. Nezačuden je in neobveščeni delavci, ki jih danes komandira dobro plačan Novolesov štab, so jutri lahko predmet manipulacij, ki bodo ogrozile tisto, kar so v Novolesu dosegli v zadnjih dveh letih.

K vsemu temu pa dodajam še predlog, da naj območna organizacija svobodnih sindikatov ali RO lesarstva takoj vloži zahtevek za revizijo lastniny. Ni se mogoče strinjati s trditvijo, da gre v Novolesu res za prave, nove lastnike velikega družbenega premoženja.

F. K.

PRIROČNIKI ZA SINDIKALNE ZAUPNIKE, STROKOVNE SLUŽBE PODJETIJ IN POSAMEZNIKE

● več avtorjev:

KAKO UVELJAVITI SPOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO V PRAKSI

Navodila – Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo. Cena 700,00 SIT

● več avtorjev:

MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU

Delovno razmerje – Prenehanje potreb po delavcih – Posebno varstvo žensk, mater, delavcev z družinskimi obveznostmi, mladine, invalidov in starejših delavcev – varstvo pravic delavcev – Varstvo pri delu – Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer brezposelnosti, zdravstveno, socialno varstvo – Seznam služb pravne pomoči. Cena 350,00 SIT

● Mira Becele

STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVM

Priročnik za lastnike stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali... Stanovanjski zakon s komentarjem in primeri praktične uporabe njegovih določil. Cena 520,00 SIT

● Bogdan Kavčič

DELAVCI IN UPRAVLJANJE

Participacija – vzroki, cilji, vsebina in moč, organizacijske oblike, prednosti in kritike, evropski modeli participacije in kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«. Cena 350,00 SIT

● Gregor Miklič

NOVA DELOVNA ZAKONODAJA

Prečiščeno besedilo Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti s komentarjem. Cena 520,00 SIT

● Stane Uhan:

PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI

Statistični podatki – Kritična raven – Evropske cene in balkanske plače – Izhodni osebni dohodki – Kaj ve in misli vlada – Načrtovanje najnižje osnovne plače – Konkretni predlogi – Podcenjeno znanje – Najvišje plače. Cena 400,00 SIT

● Aleksej Cvetko

NOVA UREDITEV POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

Zakaj so bile potrebne spremembe v pokojninski in invalidski zakonodaji – Spremembe pogojev za upokojevanje – Nova definicija invalidnosti in kaj to pomeni – Nov sistem odmere nadomestil plač invalidom II. in III. kategorije invalidnosti. Cena 500 SIT

● Emil Rojc

KARIERA KOT SPREMINJANJE

Priročnik za podjetništvo in razvoj kadrov. Cena 850,00 SIT

● Več avtorjev

SOCIALNA DRŽAVA

Zbornik razprav za VARNOST, SVOBODO, SOLIDARNOST IN PRAVIČNOST. Cena 600,00 SIT

● Aleksej Cvetko

ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE PO NOVM

Novi Zakon o zdravstvenem zavarovanju – Razlage vseh sprememb in vseh oblik prostovoljnega zavarovanja občanov. Cena 480,00 SIT

NAROČILNICA ZA KNJIGE – PRIROČNIKE



Pri Enotnost Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

..... izv. ● Kako uveljaviti	 izv. ● Plačni sistem
..... izv. ● Moje pravice na	 izv. ● Nova ureditev...
..... izv. ● Stanov. razmerja	 izv. ● Kariera kot
..... izv. ● Delavci in uprav.	 izv. ● Socialna država
..... izv. ● Nova del. zakon.	 izv. ● Zdrav. zav.

Od 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5-odstotni prometni davek.

Naročeno mi pošljite na naš naslov:

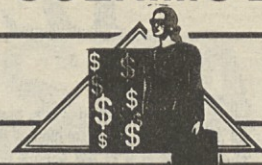
Ulica, poštna št. in kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Dne: Žig Podpis naročnika

Vse informacije o knjigah – priročnikih objavljamo v časopisu »DE«. Časopis DE in knjige lahko naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni (061) 321-255, 110-033, 313-942, 311-956. Fax. (061) 317-298



POT DO BOGASTVA

DELAVSKA HRANILNICA, d.o.o.

Ljubljana, Dalmatinova 4 nudi od 1. 3. 1993 naprej sindikatom, društvom, družbenim organizacijam, krajevnim skupnostim, dobrodelnim organizacijam, obrtnikom, majhnim pravnim osebam in privatnim osebam

Nove obrestne mere na revalorizirano osnovno

Revalorizacijska stopnja za marec 1993 znaša 1,6% mesečno, preračunano na letni nivo 21%.

REALNE MESEČNE IN LETNE OBRESTNE MERE ZA TOLARSKO DEPOZITE SO:

	MESEČNE	LETNE
– vezava sredstev na odpoklic	1,12%–1,28%	14,01%–16,15%
– vezava sredstev nad 1 mesec	1,68%–2,01%	22,21%–27,05%
– vezava sredstev nad 2 meseca	2,01%–2,18%	27,05%–29,47%
– vezava sredstev nad 3 mesece	2,18%–2,26%	29,47%–30,68%
– vezava sredstev nad 6 mesecev	2,26%–2,42%	30,68%–33,10%
– vezava sredstev nad 12 mesecev	2,42%–2,57%	33,10%–35,52%

POSEBNA UGODNOST ZA PRIVATNE OSEBE:

Za vezavo sredstev	MESEČNE	LETNE
– do 30 dni	1,6%	21,00%
– od 30 do 90 dni:		
– do 10.000,00 SIT	2,09%	28,26%
– od 10.001,00 SIT		
– do 50.000,00 SIT	2,18%	29,47%
– nad 50.001,00 SIT	2,26%	30,68%

POHITITE TER VARNO NALOŽITE SVOJ PRIHRANEK ALI PA REŠITE SVOJO POTREBO PO KREDITIH. NAŠE GESLO JE KAKOVOST SO LJUDJE! NAŠ ŽIRO RAČUN JE 50101-625-7316

Dodatna pojasnila lahko dobite na sedežu Hranilnice, tel. 061 312-098, 316-881.



C. PRODAMO

1. Dvosobni apartma v Maredi pri Novigradu – 36,6 kvadratnega metra, zgrajen 1988.
2. Garsonjero na Cojzovi plani v Bohinjski Bistrici prodamo ali damo v zakup za 6 let. Ima 22 kvadratnih metrov bivalne površine, minimalni kletni prostor in balkon.

D. SEJEMSKA PONUDBA

1. Cebit v Hannovru – največji računalniški sejem, tridnevno bivanje, prevoz z letalom, cena 830 oz. 1200 DEM, odvisno od kategorije hotela. Odhoda 24. oz. 29. marca.
2. Industrijski sejem v Hannovru – svetovni sejem elektronike in elektrotehnike, računalniška oprema za vodenje proizvodnje, energija in okolje, optika itd. Odhod letala 21. aprila, cena 830 oz. 1290 DEM, odvisno od kategorije hotela.
3. Knjižni sejem v Londonu – 21. do 24. marca, odhod 20. marca. Stitidnevni program z letalskim prevozom 1.050 DEM.

E. RAFTING IZLETI

Možne smeri – Sava: Zasip–Otoče, Zasip–Šobec, Šobec–Otoče; Sava–Tacen, Soča. Skupine 6 do 8 oseb za en čoln. Možen program v aprilu in maju. Za večje skupine je možen najem ustreznega števila čolnov. Cena je odvisna od dolžine potovanja.

F. VZAMEMO V NAJEM

Počitniški dom z urejeno kuhinjo za približno 45 oseb v Slovenskem primorju iščemo. Ponudbe zbira Atris.

Informacija gostom Atris

PLAČILNI POGOJI: ob potrditvi rezervacije zahtevamo takojšnje plačilo celotnega zneska. Pri odpovedi več kot 10 dni pred odhodom za že rezervirani termin zaračunamo stroške poslovanja in nastale stroške; pri krajši odpovedi zaračunamo stroške in 30% celotnega zneska. Cene veljajo le za že v celoti plačane aranžmaje, če se te ne spremenijo za več kot 10%. Po vplačilu gostje prejmejo našo napotnico. Prosimo za pravočasno odpoved: najmanj 10 dni pred začetkom potovanja.

ATRIS je povsod, kjerkoli ste.

Metod Zalar,
direktor borze

Prodajalec odgovarja za napake

VIP
OV
§

godbi in ker je ta pogodba najpogostejša v vsakdanjem življenju, bomo prikazali odgovornost prodajalca za napake, ki veljajo za nekatere druge pogodbe.

Temeljni člen (478, zakon o obli-
gacijskih razmerjih), ki določa jam-
enje prodajalca za napake, pravi:
»Prodajalec odgovarja za stvarne
napake, ki jih je stvar imela takrat, ko
je nevarnost prešla na kupca, ne
glede na to, ali mu je bilo to znano ali
ne. Prodajalec odgovarja tudi za ti-
ste stvarne napake, ki se pokažejo
potem, ko je nevarnost prešla na
kupca, če so posledica vzroka, ki je
obstajal že pred tem.«

Blago ima napako, če nima običaj-
nih, predpisanih ali dogovorjenih
lastnosti. (Običajna lastnost dežnika
je, da nas štiti pred dežjem, se
pravi, da mora biti blago nepremoč-
ljivo. Zakonski predpisi določajo,
kakšne lastnosti mora imeti npr.
kavni mlinček, da ni nevaren za upo-
ravnika. Če se pogodbenika posebej
dogovorita, katere lastnosti bo imela
stvar, gre za napako, če teh lastnosti
stvar nima.)

Prodajalec odgovarja za napake,
ki jih ima blago v trenutku, ko ga
kupec prevzame. Prav tako odgo-
varja za napake, ki se pokažejo kas-
neje, če je vzrok napake obstajal ob
izročitvi blaga (npr. bolezen živali ali
rastlin).

Prodajalec je odgovoren, čeprav
ni ničesar storil oz. napaka ni na-
stala po njegovi krivdi, zato se ne

more izogniti svoji odgovornosti
s sklicevanjem na druge možne
krivice.

Prodajalec ne odgovarja za na-
pake, ki so bile kupcu ob sklenitvi
pogodbe znane ali mu niso mogle
ostati neznane. Zato pravi, da kupcu
niso mogle ostati neznane tiste na-
pake, ki bi jih skrben človek s po-
prečnim znanjem in izkušnostjo
človeka enakih lastnosti, kot je ku-
pec, lahko opazil pri običajnem pre-
gledu stvari. Take napake zakon
imenuje očitne napake. Za skrite na-
pake pa se štejejo tiste, ki jih z obič-
ajnim pregledom pri prevzemu
stvari ni mogoče ugotoviti (npr.: po-
škodovan odbijač na avtomobilu je
očitna napaka, napaka v zavornem
sistemu pa skrita).

Zakon nalaga kupcu dolžnost, da
blago ob prevzemu pregleda, in če
sta navzoči obe stranki, mora kupec
tako opozoriti na napako, sicer pa
najkasneje v 8 dneh po prevzemu
blaga. Če gre za skrito napako, pa
mora kupec grajati napako v roku
8 dni, odkar je opazil, oz. najkasneje
v roku 6 mesecev od izročitve stvari.
Če kupec ne pregleda stvari, ne
graja napake (ne obvesti prodajalca
o napaki) in če zamudi roke, določa
zakon zelo strogo posledico. Kupec
izgubi vse pravice, ki mu jih daje
zakon v primeru slabe kakovosti
stvari.

Če prodajalec ve za napako ali bi
moral vedeti zanjo, če bi bil zadosti
skrben, pa zakon prizna kupcu pra-
vico do grajanja napake tudi, če ni
opravil pregleda, če ni pravočasno
obvestil prodajalca ali pa se je na-
paka pokazala po 6 mesecih. Zakon
torej dodatno štiti kupca v primeru,
ko se prodajalcu lahko očita vsaj
malomarno ravnanje, če ne že za-
vestno zamolčanje.

Zakon sicer dopušča, da pogod-
benika omejitva ali celo izključita pro-
dajalčevo odgovornost za stvarne

napake. Takšno pogodbeno določilo
pa je nično, če prodajalec napako
zamolči, in v primeru, če prodajalec
izkoristi svoj monopolen položaj in
kupcu vsili tako določilo.

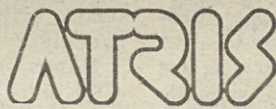
Kupec lahko prosto izbira med na-
štetimi zahtevki. Lahko pa uveljavlja
še odškodnino, ki je nastala zato,
ker je prodajalec izročil stvar z na-
pako (npr. stroški za opomin,
pravdni stroški). Če je zaradi napake
stvari prišlo do nadaljnje škode na
drugih stvareh kupca, je prodajalec
dolžan povrniti tudi takšno škodo.

Zakon za odpravo napake ne do-
loča posebnega roka, zato se šteje,
da mora prodajalec napako odpraviti
v primernem roku (ki ga določi ku-
pec). Če prodajalec za popravilo ni
usposobljen, je pač dolžan poskr-
beti, da napako na prodajalčeve
stroške odpravi strokovna oseba. Če
stvar v danem roku ni popravljena,
ima kupec pravico uveljavljati drug
jamčevalni zahtevek: znižanje cene
ali odstop od pogodbe.

Zamenjava stvari je možna le, če
je to po naravi stvari mogoče (zame-
njava kavnega mlinčka, ne pa stano-
vanja). Če prodajalec ne zamenja
stvari, lahko kupec zahteva znižanje
plačila ali pa razdre pogodbo.

Kupec si lahko izbere tudi zniža-
nje kupnine. Cena stvari se zniža
v razmerju (v %) med vrednostjo
stvari brez napake in stvari z na-
pako.

Po zakonu lahko kupec tudi od-
stopi od pogodbe, kar pomeni, da
vrne stvar z napako, prodajalec pa
mu mora vrniti plačilo. Vendar zakon
postavlja dodaten pogoj za uveljav-
itev pravice do odstopa od pogodbe.
Kupec mora dati prodajalcu prime-
ren dodaten rok za izpolnitev po-
godbe. Če pa ga je prodajalec po
prejemu obvestila o napaki obvestil,
da ne bo izpolnil pogodbe, sme ku-
pec razdreiti pogodbo brez dodat-
nega roka. Enako velja za primer, če
iz okoliščin sledi, da prodajalec tudi
v dodatnem roku ne bo mogel pra-
vilno izpolniti pogodbe. Tako npr. ku-
pec lahko odstopi od pogodbe brez
dodatnega roka, če prodajalec TV
sprejemnika izjavi, da napake ne
morejo popraviti, ker nimajo rezerv-



Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 10

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA Ljubljana, Dalmati-
nova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje
proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitni-
ških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti.

Pišite nam ali telefonirajte na 061/326-982 ali 322-975; naš tele-
faks je 061/326-982; žiro račun 50101-601-92077 – Atris. Poslovni
čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15. ure.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

Hribi

1. Počitniška hišica v Bohinju – opremljena za 6 oseb, tri
spalnice, kopalnica, WC, dnevni prostor, kuhinja, ograjen vrt, ga-
raža. Cena 45 DEM. Najmanj 3-dnevni termini. Občasno je možno
najeti dve hišici.

2. Apartma na Pokljuki – za 4 osebe, v celoti opremljen – cena
35 DEM na dan, mali apartma za dve osebi – cena 27 DEM v tolarški
protivrednosti.

3. Garsonjera v Kranjski Gori – v celoti opremljena za 4 osebe,
cena 34 DEM na dan.

4. Apartmaji na Kopah – opremljeni za 4 osebe: bivalni del,
kuhinja in TWC. Cena 32 DEM.

5. Hišice na Veliki planini – za 6 do 8 oseb, dve oz. tri sobe,
dnevni prostor, kuhinja, sanitarije – koča ima elektriko. Cena 44
DEM v tolarški protivrednosti. Termin po 10. marcu.

6. Apartmaji Kaninska vas – za 4 osebe, v celoti opremljeni,
termini po 20. marcu. Cena 35 DEM v tolarški protivrednosti.

7. Počitniški dom v Kranjski Gori–Jasna – za 20 oseb, dve- in
triposteljne sobe. Cena polpenzion 19 DEM. Pokličite 064/883-067.

8. Počitniški dom v Bohinjski Bistrici – tri- ali štiriposteljne
sobe, etažni TWC, neposredno ob smučišču Koblja. Cena polnega
penzion 31 DEM, polpenzion 26 DEM. Otroci do 12. leta imajo
30% popusta. Posebna ponudba za šole v naravi – možno do 40
oseb.

9. Počitniški dom v Kranjski Gori–Čičare – primeren za šolo
v naravi, dve- in triposteljne sobe, etažni TWC. Cena penzion 24
DEM, otroci 20 DEM v tolarški protivrednosti. Termin v aprilu.

Zdravilišča

1. Hišica v Termah Čatež – opremljena za 5 oseb: spalnica,
dnevni prostor s kuhinjsko nišo, kopalnica. Cena 42 DEM, vključuje
kopališke karte. Termin v drugi polovici marca.

Morje

1. Trisobno stanovanje v Novigradu. Cena 27 DEM na dan.
2. Enosobno stanovanje v Barbarigi. Cena 21 DEM na dan.

B. KUPIMO

Počitniško prikolico Adria-500, staro 5–7 let.

nica je morala na obrestno mero
3,7% v januarju izvršiti kompenza-
cijo obrestne mere v februarju, da je
kreditojemalcem lahko zagotovila
fiksno odplačevanje anuitet. Iz tega
je nastala tudi razlika 113 tolarjev pri
enem obroku (posojilo 10.000 SIT).
Povedati moram, da je to povzročilo
precej slabe volje, vendar ni bil na-
men akcije, da bi Sindikat lesarstva
Slovenije posredoval pri teh kredi-
tih. Vsem smo tudi povedali, da
lahko v primeru nestrinjanja denar
vrnejo, vendar takšnega primera ni
bilo.

Jezo in ogorčenje g. Ivančič po-
polnoma razumem, saj verjetno ni
bila pravočasno obveščena o spre-
membah. Dogovor bi lahko bil tudi
drugačen. Vendar če se je g. Ivan-
čič odločil za objavo v časopisu, je
tudi prav. Zakaj pa ne? Naj tudi
drugi vedo, kaj se dogaja. Sam sem
že večkrat žrtvoval svoje ime, da bi
članom pomagal. Nikoli pa ne zato,
da bi imel sam koristi. Navsezadnje
bi lahko v tem primeru pustil sred-
stva v Delavski hranilnici kot stav-
kovni sklad, pa do vsega tega sploh
ne bi prišlo. Ker pa se zavedam, da
sem za del sredstev sindikalne čla-
narine odgovoren tudi tako, da jih
ustrezno obračam kot pomoč član-
stvu, sem sporočil idejo, da skušam
na račun teh sredstev posredovati
pri kreditih za člane, ki jih daje De-
lavaska hranilnica.

Glede denarja, ki ga imamo ozi-
roma z njim razpolagamo, pa tole:
Vsak član sindikata ima pravico
kontrolirati porabo in višino sred-
stev, posebej še zato, ker ta poda-
te res ni za širšo javnost. Organizir-
ani smo tako, da ima vsak član
možnost sem ali prek svojih pred-
stavnikov kontrolirati obračanje sin-
dikalnih sredstev. Predlagam, da
o tem spregovorimo tudi na seji iz-
vršnega odbora Sindikata podjetja
KLI Logatec.

Vaš primer, g. Ivančič, bomo rešili
v obojestransko zadovoljstvo. Zato
nikar ne izgublajte zaupanja. Vaš
sindikat je danes drugačen od ti-
stega, ki je bil prej. Imamo še dosti
idej, vendar jih lahko realiziramo le
skupaj. Recimo sklad vzajemnosti in
solidarnosti, katerega sredstva bi
lahko bila tudi brez obresti. Seveda
pa ga moramo skupaj ustvariti. Žal
iz članarine. Čeprav je bila ideja že
pred meseci poslana v vsak sindikat
podjetja, še nismo dobili nobenega
odgovora. Vračati in dajati več, kot
združujemo, pa je nemogoče.

Spoštovana g. Ivančič! Vaš sindi-
kat vam bo še pomagal, ker če tega
ne bo delal, ga ne bo več. Vaš na-
svet v poduk drugim sprejemamo.
Tudi poštena kritika najde svoje me-
sto. In če ga res, se da tudi kaj
popraviti.

Lep pozdrav!

Marjan Ferčec, sekretar



ODMEVI

Pot do bogastva
– čigavega?

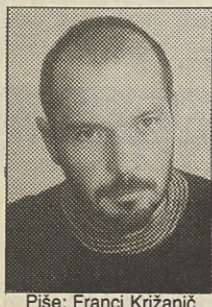
Odgovor Katarini Ivančič

Ne želim polemizirati, menim pa,
da sem g. Katarini Ivančič dolžan
odgovor na članek »Pot do boga-
stva – čigavega« v rubriki Odmevi
v DE z dne 4. 3., 1993.

Ideja o tem, da član sindikata
lahko dobi kredit pod ugodnimi po-
godi, ni niti ideja sindikalne delavke
v KLI Logatec niti ideja sekretarja
FERČCA, temveč že več kot leto dni
trajajoča ponudba Delavske hranil-
nice Ljubljana, vsakič ustrezno ob-
javljena v časopisu DE. Tako se tisti,
ki ta časopis berejo, že ves čas
poslužujejo kreditov DH. Ti so na-
menjeni članom tistih sindikatov, ki
imajo v tej instituciji tudi svoja sred-
stva. Ker je od sindikatov v lesni
industriji komitent DH le sindikat Le-
sonit Ilirska Bistrica, se je v izvrš-
nem odboru Sindikata lesarstva Slo-
venije porodila misel, da bi na račun
sredstev, ki jih ima v Delavski hranil-
nici Sindikat lesarstva Slovenije,
članom s krediti tudi pomagali. Zato
je bil sekretar Sindikata lesarstva
Slovenije FERČEC zadolžen, da
o tej možnosti obvesti vse predse-
dnike sindikatov podjetij, in sicer
s ponudbo, ki jo je oblikovala Delav-
ska hranilnica in ne on sam. Glede
na razpoložljiva sredstva (1.000.000
SIT) smo morali višino kredita limiti-
rati. To je pomenilo, da lahko kredite
dobi le 30–35 prosilcev, kar smo
v ponudbi tudi napisali. Jasno je bilo
zapisano tudi, da bodo kredite do-
bili tisti, ki se bodo prej prijavili, in da
bo tem stroške zavarovanja kredita
poravnal Sindikat lesarstva Slove-
nije. Zgodilo pa se je, da se je na
razpis prijavilo 324 prosilcev (torej
desetkrat več, kot je bilo možnosti).

Da ne bi nikogar odklonili, sem se
z Delavsko hranilnico dogovoril, da
lahko kredite dobijo vsi, s tem da
sem vse obvestil, da si morajo stroš-
ke zavarovanja kredita poravnati
sami oz. to za svoje člane stori sindi-
kat podjetja. Za tako število kredito-
jemalcev namreč stroški zavarova-
nja presegajo zmoglosti članarine,
ki jo dobi Sindikat lesarstva Slove-
nije.

Zaradi velikega števila vlog se je
ves postopek zavlekel za več kot
mesec dni (pošiljanje pogodb v po-
djetja, njihovo izpolnjevanje in vra-
canje izpolnjenih v Ljubljano, pri ne-
katerih vračanje nazaj zaradi po-
pravkov). Medtem se je dvignila
obrestna mera in Delavska hranil-



Piše: Franci Križanič

O slovenskem gospodarskem preobratu

Leta 1992 je prišlo do velikega preobrata v gospodarskih tendencah na Slovenskem. Triletno nepretrgano upadanje produkcije za skupaj okoli 38 % pod začetno raven se je, sicer nestabilno in negotovo rastjo (od julija do decembra v povprečju po 2 % letno) v drugem polletju 1992, vendarle končalo. Temu uspehu je, kljub neugodnim zunanjim razmeram – samouničevanje ostalih jugoslovanskih republik, blokada Srbije, nastopanje recesije v Zahodni Evropi, nadaljevanje depresije v Vzhodni Evropi, začetek aktivne tečajne politike v Italiji, ipd. – botrovala prvič v novejši zgodovini na slovenskem prostoru vodena usklajena gospodarska politika. Tej je uspelo z omejitvijo inflacije (zaradi restriktivne monetarne politike in kontrole cen monopolistov) ter usmerjanjem državnih sredstev (v poslovne banke, ki so sprejele zahtevane pogoje) znižati obrestno mero, z nakupi deviz na prostem trgu zaustaviti realno rast deviznega tečaja tolarja ter nekoliko (vendar premalo) okrepiti donosnost izvoza, z deficitom proračuna in sprostitev plač omogočiti povečevanje realne ravni domače porabe (države in prebivalstva) ter s prevzemom lastnine nad nelikvidnimi podjetji in začetkom sanacije bank preprečiti (na sicer ne najbolj učinkovit način) verižni bankrot, ki se je obetal ob rastoči likvidnostni krizi.

Znižanje obrestne mere, povečanje izvoza in domače porabe ter omejitev likvidnostne krize so omogočili počasno rast gospodarske dejavnosti na Slovenskem. Tej so nekoliko pripomogli tudi: deregulacija (zlasti dopuščena nakup polizdelkov in surovin povsod po svetu in ne le v domači državi), dobro delovanje deviznega trga in s tem preskrbljenost z devizami ter nemoteno finansiranje za proizvodnjo potrebnega uvoza, večji optimizem in zaupanje v gospodarsko politiko ter kolikor toliko normalno gospodarsko odločanje ob »samo« 2,2 odstotni povprečni mesečni oziroma 30 % letni (najpočasnejši po 1982) inflaciji med julijem in decembrom 1992.

Po pol leta gospodarske rasti na Slovenskem se postavlja vprašanje, zakaj je ta rast, pri tretjini manjšem obsegu dejavnosti od v preteklosti že dosežene, tako počasna in nestabilna. Tudi tu je nekaj vzrokov kar na dlani:

- rast stroškov dela (torej plač) nad inflacijo pogloblja likvidnostno krizo ter zmanjšuje število donosnih gospodarskih projektov (zaradi česar tovarne pri nas še vedno zapirajo cele obrate ali pa vsaj temeljito krčijo zaposlenost);

- tečaj deviz v tolarjih je precej pod ravni iz decembra, pa tudi oktobra 1991 (ko je bil uveden tolar), kar vodi v krčenje dejavnosti izvoznikov (ki se ne morejo preusmeriti na majhen slovenski trg), rast njihovih stroškov na enoto produkta, nadaljen upad njihove konkurenčnosti in še večje zmanjševanje dejavnosti;

- prenizke pasivne obrestne mere na tolarске hranilne vloge v naših bankah zaradi česar imamo odliv kapitala v devize in »nogavice« ali pa tuje banke, posledica pa sta kronično pomanjkanje ponudbe kapitala ter dejstvo, da slovenska podjetja za svoje dolge še vedno plačujejo višje obresti kot njihovi konkurenti v razvitih ter urejenih državah;

- nihanje obrestne mere s sezonskimi podražitvami (veliki R), kar povečuje riskantnost produkcije in otežuje gospodarjenje;

- omejitvena monetarna politika zaradi indeksacije ter temu sledeče inertne inflacije (prenosa posameznih podražitev na vse izdelke in storitve ter v naslednja obdobja). Ponudba denarja je še zlasti omejena po posameznih sezonskih podražitvah, kot so bile tiste v septembru in oktobru (obleke ter obutev) in kot so sedanje na začetku leta 1993 (elektrika in vrtnine). Posledica pa so posamezni nihaji gospodarske dejavnosti nazaj navzdol (na primer v decembru).

Lani začetni preobrat gospodarske dejavnosti na Slovenskem v nov vzpon se lahko tudi izjalovi. Izrazitejša in hitro poslabšanje gospodarske dejavnosti bi lahko povzročil nov inflacijski val in temu sledeča omejitvena monetarna politika. Do upadanja produkcije pa bi prišlo tudi brez nje, le da kak mesec pozneje in zaradi splošnega nereda ob ponovni hiperinflaciji – ta je naravna posledica inertne inflacije (rasti cen zaradi indeksiranja), njej prilagodljive (akomodativne) monetarne politike in kakršnega koli dovolj močnega zunanjega vzvoda (verjetno bi zadostovala že letošnja januarska podražitev elektrike). Veliki problemi oziroma nov pritisk na zmanjševanje gospodarske dejavnosti se nam obetajo šele takrat, ko bo recesija v Italiji in Nemčiji znatneje vplivala na naš izvoz (zlasti če ne bo dovolj močne tečajne podpore za slovensko konkurenčnost na zahodnoevropskem trgu).

Še pomnite – imeli smo v Sloveniji kar nekaj industrijskih gigantov, zdaj pa nam pomenijo le še grenak spomin. Spomnimo se samo Gorenja in Elana. Gorenje je zraslo iz nič v ogromen koncern. Z njegovim imenom je bilo nekaj povezane pol slovenske industrije. Veljalo je reklo: tisto, kar je ugodno za Slovenijo, je ugodno tudi za Gorenje. In narobe.

Dobro vemo tudi, kaj je bil nekoč Elan – naš ponos! –, ne pa, zakaj se je z njim zgodilo tako, kot se je. Podobno, kot hišice iz kart, se rušijo tudi drugi »paradni konji« slovenske industrije: mariborska Metalna, štorska Livarna, je-



niso sledili zahtevam evropskega trga (preusmerili so se zgolj na domačega), leta 1990 pa so se znašli še v hudih finančnih težavah zaradi razpada jugoslovanskega trga. Danes je večinski lastnik podjetja Sklad, tretjina pa je v lasti koncerna Gorenje. V podjetju zaenkrat delajo s polovično zmogljivostjo.

Ladjedelnica, Izola – Ker je ladjedelnica prva podpisnica pogodbe s Skladom, je ta pridobil »le« 41-odstotni delež. Upniki podjetja, ki je šlo v stečaj, so namreč podjetje odkupili za višji znesek od vseh terjatev upnikov; Sklad je ta višji del zneska (okoli 4 milijone DEM) vrnil v po-

PLAT ZVONA ZA »PARADNE KONJE«

seniška Železarna...

V najhujši krizi so večja družbena podjetja. Zasebne firme prevzemajo same odgovornost za svojo usodo, družbene pa še vedno niso »olastninjene« in naj bi zanje – še nekaj časa – skrbela še država (Sklad RS za razvoj ali »Korzetov sklad«), vsaj za tiste, ki jim gre najslabše. In to se resnično dogaja.

Po sklepu vlade, ki se je odločila za začetek sanacije in prestrukturiranje gospodarstva, se je na razpis Sklada prijavilo nekaj več kot 200 podjetij. Sklad je zatem podpisal pogodbe z 98 podjetji, v katerih je – po približnih ocenah – okoli 57.000 zaposlenih, od teh 10.000 presežnih. Vsa podjetja, ki jih je Sklad vzel v svoje ravnanje, so skupaj »proizvedla« 1,5 milijarde tolarjev dolgov, kar je trikrat več, kot znaša javni dolg za sanacijo slovenskih železarn, medtem ko je njihova knjižna vrednost za 200 milijonov DEM manjša. V zadnjem šestmesečju so imela omenjena podjetja okrog 255 milijonov DEM izgub. Sklad si je zadal zelo pomembno nalogo – podjetja čim učinkoviteje očistiti hipoteke, ki je posledica izgube trgov, zmanjšanja proizvodnje in pritiskov upnikov. Eden njegovih glavnih ciljev

pa je, da se čimprej otrese lastništva teh podjetij.

In kako se Sklad loteva sanacij teh podjetij? Postopno. Najprej skušajo prek upravnih odborov in svetovalecev ugotoviti, kakšne so tržne in poslovne možnosti posameznega podjetja. Nato skušajo z odpisom starih dolgov izboljšati viro njihovega financiranja; dolgove spremenijo v lastniške deleže, odplačevanje starih dolgov pa odložijo na boljše čase.

Največ težav pri takšni sanaciji pa nastaja pri iskanju odgovora na vprašanje, kam s presežnimi delavci. Kako ga iščejo v primeru mariborske Metalne, Donita in novomeške Adrie, smo v DE že pisali (4. marca). Oglejmo si tokrat še nekaj primerov, »zrelih« za sanacijo.

Konus, Slovenske Konjice – V Konus je vključenih sedem proizvodnih družb; tri delajo z vso zmogljivostjo, ostale pa s 70-odstotno zasedenostjo. Mesečno Konus izvozi za okrog 1,1 milijona USD blaga, njegovi glavni trgi pa so Nemčija, Italija in Iran. Doma prodaja četrtno proizvodnje, kakšno petino pa še na hrvaškem in makedonskem trgu. Razpad jugoslovanskega trga je Konus zelo prizadel, zato bo potrebno zmanjšati število de-

lavcev – za 248. Nekaj primerov so rešili, 117 delavcev pa čez šest mesecev čaka brezposelnost – če zanje ne bo kje druge nove zaposlitve.

Emo, Celje – Število zaposlenih v Emu bo potrebno zmanjšati za 1.000. Do te številke so prišli s pomočjo Sklada, s katerim so sestavili tudi načrt, ki predvideva preazporeditev odvečnih delavcev v posebno podjetje, država pa naj bi jim jamčila 70-odstotne plače.

Slavnik, Koper – Kot vemo, se je del zaposlenih 19. decembra (potem ko so izvedeli za osnutek sanacijskega programa, po katerem je bil predviden tudi odpust okoli 100 zaposlenih), odločil, da preneha dvodnevno nenapovedano stavko. Vsi »tehnološki presežki« naj bi prejeli odločbo do 15. januarja, kar pa se ni zgodilo. Povsem razumljivo je bilo, da so se v reševanje podjetja vključili tudi upniki, katerih terjatve znašajo že 1,7 milijarde tolarjev, torej skorajda presegajo realno vrednost celotnega podjetja. Kakšna bo usoda Slavnika, še ni jasno.

Gorenje Tiki, Ljubljana – Do leta 1985 so »pokrivali« 55 odstotkov jugoslovanskega trga. V tem času je razvoj podjetja zastal, najprej zato, ker

djetje in postal solastnik z največjim deležem. Vendar imajo vsi člani upravnega odbora pri odločanju popolnoma enakopraven položaj. Sklad je upnikom, ki so kupili ladjedelnico za 7 milijonov DEM, priznal polno revalorizacijo njihovih terjatev, čeprav z zakonom ni bil obvezan, in jim za nameček priznal še premijo za tveganje. Obseg poslovanja je še vedno skromen, poplačati bi bilo treba tudi vse upnike in stroške stečajnega postopka.

Mesna industrija Pomurke, Murska Sobota – Na sestanku upnikov (največji so LB-Pomurska banka, izvršni svet občine MS in Zavarovalna skupnost Triglav) so predstavniki Mesne industrije izrazili nezadovoljstvo nad delom Sklada, ki je 4. 12. 1992 postal lastnik Pomurke Mesne industrije. Sklad namreč še ni ustanovil upravnega odbora, pa tudi programa aktivnosti za sanacijo Mesne industrije ni pripravil. Upniki so na sestanku soglašali, da je treba takoj začeti sanacijo. Izrazili so tudi pripravljenost, da na osnovi dogovora uresničijo svoje obveznosti – vendar pod pogojem, da dobijo upravni odbor za sanacijo podjetja.

V. B.

IZKUŠNJE BREZ UČINKA

Težko bi našli državo, ki v zadnjih tridesetih letih ob gospodarskih težavah ni uporabila poseganja v plače. Tako danes o učinkovitosti in tveganjih poseganja v plače že prav vse vemo. Tudi to, da nobeden izmed Milkinih, Brankovih in Antejevih posegov v plače ni dal pričakovanih rezultatov. Po izteku zamrznitve, indeksiranja ali sidranja plač se je v bivši jugodržavi sprožil nov plaz inflacije in povečanja plač, kar je v celoti in še čez izničilo morebitne blagodejne učinke interven-

cijske zakonodaje v času njene veljavnosti. Natančno isto velja tudi za poseg v plače, ki je predlanskim in do februarja lanskega leta veljal v naši mladi državi. Kljub izkušnjam z bivšo zvezno zakonodajo in nato še enakim lastnim izkušnjam so se vladni kreatorji uravnavanja gospodarskih tokov zdaj odločili za enako potezo, ki pa je že vnaprej obsojena na neuspeh.

V vseh znanih primerih uspešnega in učinkovitega poseganja v plače je bil tak poseg kratkotrajen, vnaprej časovno omejen. V času poseganja so potekale aktivnosti, s katerimi so se odpravljali vzroki gospodarskih težav. Kadarkoli so te aktivnosti izostale, če je torej bil poseg v plače edini ukrep, ali če je bil celo sam sebi namen, je bil rezultat poseganja v plače pravo nasprotje tega, kar je bilo zamišljeno. Namesto umiritve je po prenehanju poseganja v plače nastal nov val gospodarskih težav, ki so bile praviloma večje in hujše od predhodnih.

Ekonomska stroka pozna zamrznitev plač kot učinkovit poseg za razreševanje gospodarskih težav, če se v času zamrznitve odpravijo razlogi teh težav. Nobenega znanega primera ni, da bi se po odpravi indeksiranja, če je bil to edini ukrep, ne sprožila spirala inflacije, ki je praviloma preseglata tisto, ki bi nastala brez poseganja v plače. Zato kaže to prakso opustiti za vselej in za premagovanje gospodarskih težav uporabiti samo v civiliziranem svetu uspešno preizkušene posege in metode.

Gospodarske težave so evidentne in poseganje v plače je nujno. Poseg, ki bi bil lahko uspešen in učinkovit in kjer bi bilo tveganje bistveno manjše, bi lahko imel takšen scenarij:

- vse plače se zamrznejo za 3 ali za 4 mesece,

- vlada drastično (za najmanj 30 %) zniža proračunsko porabo,

- za najmanj toliko mora vlada znižati ceno dela s tem, da zniža obremenitve na plače,

- za vse plače, ki se napajajo iz proračuna, vlada uveljavi enak in enoten model vrednotenja dela,

- vlada v vseh dejavnostih in z vsemi možnimi sredstvi spodbuja motivacijsko vrednost plače (povezovanje in odvisnost med višino plače in doseženo produktivnostjo dela),

- vlada finančno obremeni uvoz (carine, prelevmanje, davki) in tako pridobljena sredstva porabi izključno za spodbujanje izvoza,

- v času zamrznitve plač vlada, sindikati in zbornice sklenejo socialni pakt, ki določi osnovne plače v okviru posameznih dejavnosti z določbo, da več kot osnovne plače družbena podjetja lahko izplačujejo le iz dela doseženega dobička.

In še kaj! Tak scenarij bi lahko omogočil, da zamrznitev po preteku časa preneha, ne da bi to sprožilo nove, še večje gospodarske težave.

Ilija Jurančič

Dr. Emil Rojc

Kariera kot spreminjanje Podjetništvo in razvoj kadrov

Priročnik je izšel pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4.
Gena priročnika je 850 SIT.

SO RUŠKI MENEDŽERJI ZASPALI?

V občini Ruše, kjer je v 32 podjetjih zaposlenih okoli tri tisoč delavcev, je že 1431 brezposelnih oziroma natanko 1133 več kakor konec leta 1989. Hkrati so v 13 ruških podjetjih, zlasti v okviru Tovarne dušika, opredelili skoraj 400 delavcev za presežne. Vse kaže, da bo v Rušah pri Mariboru že konec leta preko 40 odstotkov delavcev brez dela. Ali se bo ta napoved uresničila, je v veliki meri odvisno od menedžerjev v ruških podjetjih oziroma od tega, ali bodo uspeli uspešno rešiti problem presežnih delavcev.

Da bi ruškim gospodarstvenikom pomagal, je izvršni svet skupščine občine Ruše pripravil posvet o »razreševanju problema presežne delovne sile«. Nanj je povabil tudi strokovnjake z inštituta za management, republiškega zavoda za zaposlovanje in še nekaterih ustanov in podjetij.

Dr. Ivan Svetlik z inštituta za management pri ljubljanski fakulteti za družbene vede je zbrane gospodarstvenike opozoril, da je uspehe in neuspehe podjetij mogoče v prvi vrsti pripisati menedžmentu v podjetjih. Če se v podjetju iznenada pojavi veliko presežnih delavcev, je to neuspeh za menedžment, saj problema presežnih delavcev očitno ni začel reševati pravočasno. Zato ni nenavadno, da se ob

pojavi večjega števila presežnih delavcev v marsikaterem podjetju sproži tudi vprašanje o zaupnici vodstvu podjetja. Po Svetlikovih besedah je vprašanje zaupanja v strokovnost in sposobnost vodstva relativno lahko rešiti v podjetjih z jasnimi lastninskimi razmerami v podjetjih brez pravih lastnikov pa je tudi na vprašanje o ustreznosti menedžmenta težko objektivno odgovoriti. V še vedno družbenih podjetjih marsikdaj že samo postavljanje vprašanja o zaupnici vodstvu rodi nič kaj obetavne rezultate, saj pogosto privede le do konfliktov in razhajanj.

Vendar pa se morajo vodstva podjetij, naj bodo nova ali stara, lotiti reševanja problema presežnih delavcev, saj ga namesto njih ne more nihče. Čimprej se ga lotijo, temboljše je za delavce in podjetje! Na to zgovorno opozarjajo tudi izkušnje pri reševanju problema presežnih delavcev v sistemu Slovenskih železnih ter v podjetju Talum, ki sta ju na posvetu predstavila Brane Žerdoner in Jože Glazer.

V TALUM-u v Kidričevem, so začeli po besedah Jožeta Glazerja reševati problem presežnih delavcev že 1986 leta, ko so začeli uresničevati projekt modernizacije proizvodnje primarnega aluminija.

Nova tehnologija in moderna oprema sta terjali spremembe v kvalifikacijski strukturi zaposlenih. V Talumu so preusposobili 94 delavcev in jih premestili na druga delovna mesta, 432 presežnih delavcev pa so prerazporedili v 9 podjetij, ki so jih ustanovili iz delov podjetja. Finančno so pomagali 237 delavcem, ki so se odločili za samostojno dejavnost, bodisi na področju obrti, kmetijstva ali podjetništva,

268 delavcem pa so pomagali pri dokupu delovne dobe in jim tako omogočili upokoje. Nekaj delavcev pa so uspeli zaposliti v drugih podjetjih. S temi in podobnimi ukrepi so od začetka 1990 leta zmanjšali število zaposlenih za 1412 presežnih delavcev in to tako, da so našli rešitev za več kot 90 odstotkov presežnih delavcev. To so dosegli, kakor je dejal Jože Glazer,

s strokovnim pristopom ter ob podpori in sodelovanju vodstva, sindikata in prizadetih delavcev.

Tudi v Slovenskih železnah so začeli reševati problem presežnih delavcev že pred leti. Po besedah Braneta Žerdonerja je treba pri reševanju tega problema upoštevati na eni strani človeško občutljivost in stisko ljudi, po drugi strani pa tudi dolgoročno vizijo podjetja in regije. Pravi pristop in način reševanja presežnih delavcev rodi klimo sodelovanja med vodstvom podjetja in delavci, napačen pristop pa lahko privede do velikih in nerešljivih nasprotij, je opozoril Žerdoner.

Povsod kjer so začeli problem presežnih delavcev reševati pravočasno, so ga v veliki meri rešili s tako imenovanimi mehkimimi metodami. Kadar pa se iznenada pojavi veliko presežnih delavcev, je reševanje problema veliko težje in bolj boleče, so poudarili na posvetu.

V Rušah je problem presežnih delavcev izredno pereč in zaskrbljujoč. Po besedah mag. Sama Milič-Hribar z republiškega zavoda za zaposlovanje bi bilo koristno, če bi v Rušah oblikovali nekakšno agencijo, ki bi skrbela za strategijo ekonomskega razvoja ter za reševanje problema brezposelnosti. Pomagala pa bi lahko tudi

pri pridobivanju tujega kapitala. Hribar je prav tako opozoril, da država podjetjem pomaga pri reševanju presežnih delavcev, vendar morajo podjetja za pridobitev sredstev pripraviti kakovostne razvojne programe in program za rešitev problema presežnih delavcev. Presežni delavci pa si tudi sami veliko pomagajo, če se vključijo v programe preusposabljanja in dodatnega izobraževanja, je bilo rečeno na posvetu.

Posvet je ponudil vrsto rešitev za presežne delavce v občini Ruše, tamkajšnje gospodarstvenike pa je tudi opozoril na vire financiranja programov reševanja presežnih delavcev. Sedaj so na potezi ruški menedžerji!

V zvezi s tem je dr. Ivan Svetlik opozoril, da ima vsak del menedžmenta svoj del odgovornosti. Podjetniški menedžment mora presežke reševati z notranjim in zunanjim podjetništvom, marketinški menedžment mora iskati nova naročila in trge, proizvodni menedžment si mora prizadevati za povečanje proizvodnje in uvajanje novih programov, finančni menedžment za sklepanje dogovorov z bankami in iskanje novega kapitala, stroškovni menedžment pa si mora prizadevati za racionalizacijo stroškov.

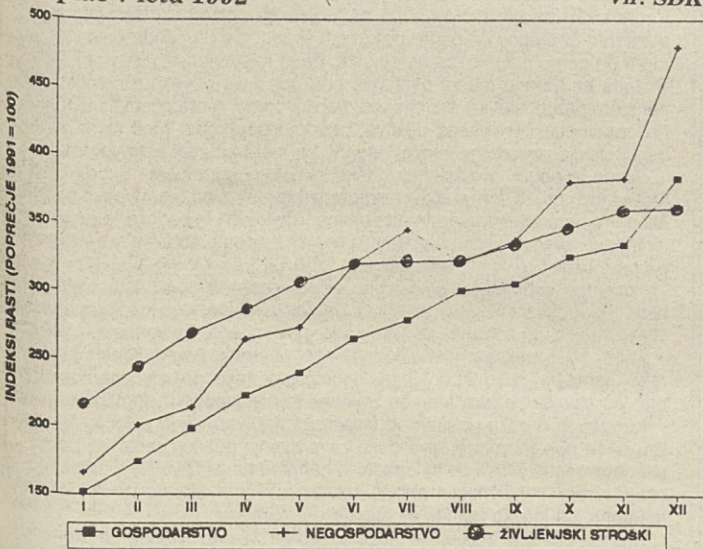
Tomaž Kšela



PLAČE DECEMBRA UJELE ŽIVLJENJSKE STROŠKE

Državni zbor je na drugem glasovanju izglasoval zakon o zamrzitvi plač, ki pa ni pravi zakon, ker so v zboru ugotovili, da ga bodo začeli kar takoj po sprejetju popravljati. Pravi zakon pa ni tudi zato, ker se je v pripravljalnem obdobju nekako razvedelo, vsaj po najbolje obveščenih firmah, da se takšen zakon pripravljajo zdaj, in so hitro za plače postrgali še tisto, česar sicer ne bi in bi to ostalo za, kot pravimo, razvoj podjetij.

Rast plač v letu 1992



No, tokrat ne bomo o plačah razpredali po svoje, s sindikalnega oziroma delavskega stališča. Pred nami so podatki o lanskoletnih čistih plačah, kot jih je zbrala SDK, pa naj jih vsak bralec prebere in si o gibanju plač lani in o potrebnosti ali nepotrebnosti vladinega zamrzovalnega ukrepa ustvari sodbo brez naše pomoči.

Velja omeniti, da so bile plače lani v prvih dveh mesecih pod zakonsko omejitvijo (v družbenih podjetjih) – enako je veljalo tudi v letu 1991 – od marca lani dalje pa so veljale kolektivne pogodbe. Za nelik-

vidna podjetja pa velja zakon o zajamčenih plačah.

Za plače so zaposleni lani skupaj prejeli 238.780 milijonov tolarjev ali za 175,7 odstotka več kakor v letu 1991. Cene življenjskih potrebščin so se v enaki primerjavi povečale za 207,3 odstotka. V gospodarstvu so se plače lani povečevale znatno počasneje kakor v negospodarstvu. Razlika med obema stopnjama rasti se je večala od lanske pomladi do avgusta, ko je upadla, potem pa je rasla od septembra na-

165 odstotkov v negospodarstvu pa za 206,8 odstotka. Pri tem velja še dodati, da so stopnje rasti povprečnih lanskoletnih plač (ves čas pišemo o celoletnem povprečju) v negospodarskih dejavnostih mnogo bolj izenačene kot v gospodarskih dejavnostih. V negospodarstvu so se plače najbolj povečale (lanskoletno povprečje glede na enako povprečje iz leta poprej) v zdravstvenem in socialnem varstvu (za 218,3 odstotka), najmanj pa v bankah (za 197,6 odstotka). V gospodarstvu so najbolj rastle plače na področju finančnih, tehničnih in poslovnih storitev (za 252,2 odstotka), najmanj pa v gradbeništvu (za 126,9 odstotka). V sami industriji in rudarstvu so se plače najbolj povečale v proizvodnji kamna, peska in gramoza (za 244 odstotkov), najmanj pa v proizvodnji preje in tkanin (za 108,2 odstotka).

Skratka, iz podatkov je razvidno, da so se plače v drugi polovici lanskega leta res povečevale hitreje kot cene življenjskih potrebščin. Toda podatki o celoletnem gibanju kažejo, da so plače vendarle potegnile krajši konec.

B. R.

UREDBA ŠČITI DRUŽBENO LASTNINO

Uredba o postopkih lastninskega preoblikovanja podjetij, pred dnevi sta jo na novinarski tiskovni konferenci predstavila direktor Agencije za privatizacijo podjetij Marko Simoneti in njegova namestnica Mira Puc, naj bi na področje privatizacije družbene lastnine vnesla red, predvsem pa preprečila razprodajo družbenih podjetij pohlepni posameznikom daleč pod realno ceno. Delavci v takih podjetjih v skladu z uredbo tudi ne bodo več »tipali v temi« za podatki o namerah vodstva, ampak bodo morali biti o vsem podrobno obveščeni, in to javno: v internem glasilu ali prek oglasne deske v podjetju. Sam program privatizacije podjetja pa bo moralo podjetje potem, ko ga bo odobrila omenjena Agencija, objaviti v Uradnem listu. Skratka vse v zvezi s privatizacijskimi postopki naj bi v nasprotju z dosedanjimi prakso teklo javno in po predpisih.

In kaj določa uredba? Najprej, da način privatizacije ali kombinacije raznih oblik le-te pripravi organ upravljanja, v družbenih podjetjih torej delavski svet, v mešanih pa upravni odbor ali skupščina podjetja. Uveden bo centralni depo vrednostnih papirjev, letemu pa bodo morala podjetja, ko jim bo program privatizacije odobrila Agencija, poslati posebno evidenčno listino o delnicah podjetja. Načinov lastninskega preoblikovanja podjetij je sedem: prenos navadnih delnic na sklade, interna razdelitev delnic, notranji odkup delnic, prodaja delnic podjetja, prodaja vseh sredstev podjetja in povečanje lastniškega kapitala ter prenos družbenega kapitala na Sklad za razvoj.

Po uredbi naj bi bil notranji odkup v kombinaciji z interno razdelitvijo delnic primeren za manjša, delovno intenzivna storitvena podjetja, skupaj z drugimi načini pa možna pot v privatizacijo tudi za srednja in večja podjetja, zlasti tam, kjer lastniška povezanost zaposlenih s podjetjem lahko bistveno pripomore k rezultatom poslovanja. Za mala in srednja podjetja je primeren način privatizacije tudi zbiranje ponudb pri prodaji delnic.

Eden izmed najpomembnejših členov uredbe pa varuje vrednost družbene lastnine v podjetjih, ki so izdajala interne delnice po bivši zvezni zakonodaji (po Markovičevem zakonu o podjetjih). V mnogih podjetjih se je na ta način možno in hitro zmanjševala vrednost družbenega kapitala. Zdaj pa je osnovna zahteva soglasja, ki ga bo Agencija dajala k privatizacijskim programom takih podjetij, da mora družbeni kapital ohraniti svojo vrednost: bodisi z vračanjem ustreznega dela izdanih delnic zasebnih delničarjev ali pa z izdajanjem dodatnega števila delnic v korist družbenega kapitala. Podoben cilj ima tudi soglasje, ki ga bo Agencija izdajala podjetjem za prodajo, vlaganje ali za kakšno drugačno razpolaganje s kapitalom v vrednosti nad 100.000 ekujev v času do začetka privatizacije.

Trenutno teče v sedmih slovenskih podjetjih poskusni program, s katerim bodo pripravili osnovo za metodologijo opravljanja otvornih bilance podjetij, ki je po uredbi eden temeljnih podatkov za pripravo privatizacijskega postopka v podjetjih.

B. R.

Knjiga z napotki

KAKO POSTATI PODJETNIK in KAKO USPEŠNO POSLOVATI

Sonja Gavez, Viljenka Godina in Marina Letonja

iz zbirke ABC PODJETNIŠTVA Cena 890,00

Naročila pošljite na naslov:

ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4; Telefon 321-255, 110-033; Fax 311-956

ZAKAJ S (PRI)SILO IN NE Z DOGOVOROM

Volitve so bile že drugič demokratične, velika večina volilcev pa se (spet) počuti opeharjene. Prve povolilne tedne zaradi zakulisnega sestavljanja vladne koalicije in kupčkanja z ministrskimi stolčki, kmalu zatem pa še zaradi večinskega pristanka novopečenih (in prejšnjih) poslancev na (pre)visoke plače. A ni se zgodilo samo to: ljudem je prekipelo tudi zaradi hkratne zamrznitve delavskih OD, pokojnin in različnih vrst socialnih pomoči (ker da gospodarstvo tolikšnega bremena enostavno ne zmore, trdi vlada).

Vladi ni bilo mar, da jo tako sindikat kot zbornica že lep čas nagovarjajo za sklenitev kolikor toliko znosnega socialnega pakta za delavce. Ni se odločila za dogovarjanje z delodajalci in delojemalci, kako pravično razporediti bremena hude gospodarske stiske med vse sloje prebivalstva. Odločila se je raje za »discipliniranje« delavcev in sindikatov, za interventni zakon o zamrznitvi (delavskih) plač, kar je, kot vemo, »sodu iz bilo dno« in prvič po volitvah zamajalo preokrovano trdnost vladne koalicije.

Za zakon je namreč glasovala tudi večina poslancev Združene liste (iz stranke SDP, ne pa Miloš Pavlica – DSS, in Ivan Sisinger – DS), čeprav ima ta lista v programu zapisanega vse kaj drugega kot glasovanje za protidelavske (protisindikalne) zakone. To je (bo) nedvomno zavrlo tudi povezovanje štirih strank te liste v enotno socialdemokratsko, ogrozi pa lahko celo njeno koalicijsko navezavo na največjo – Drnovškovo LDS.

Da bi mi zdaj kdo ne dokazoval preuranjenega prerošstva, naj omenim le enega iz

med odlomkov iz programskega vabila Združene liste za povezavo socialdemokratskih strank (na slovenski sredinski levici). Glasi se:

»Temeljno izhodišče za vizijo prihodnjega razvoja vidimo v skladnem razmerju med gospodarsko in socialno politiko ter v njenem uravnoteženem razvoju. To terja spremembe modela socialne politike.

Namesto do sedaj uveljavljenega izenačevalnega modela socialne politike z vseobsegajočo vlogo države je naša vizija dopolnjen socialdemokratski model. To sicer pomeni zmanjšanje sedanje vloge države, katere obvezna naloga pa ostaja zagotavljanje mehanizmov socialne varnosti, preprečevanje marginalizacije posameznih socialnih skupin (starih, mladih, brezposelnih...) ter zmanjševanje prevelikih socialnih razlik.

Sem sodi globalno ohranjanje dosežene ravni socialne varnosti in socialnih pravic:

● ohranjanje ustrezne ravni socialne varnosti v času brezposelnosti ter istočasna krepitev ukrepov aktivne politike zaposlovanja, zlasti tistih, ki so usmerjeni k ohranjanju ali povečevanju zaposlovanja;

● ohranjanje možnosti za zagotavljanje socialno varne starosti, ki je pri porušeni generacijskem ravnovesju in v zaostreni družbeni krizi veliko družbeno breme;

● zagotavljanje ustrezne ravni zdravstvenega varstva za vse družbene skupine v novem sistemu zdravstvenega zavarovanja;

● zagotavljanje družbene dogovorjene minimalne ravni socialne varnosti za socialno najbolj ogrožene skupine...«

Besede, besede, besede...

In dejanja?

Poslanci Združene liste so (razen obeh omenjenih) glasovali za interventni zakon, ki je za delavce in upokojujence nesprejemljiv, in to zato, ker za-

nika socialno partnerstvo in sistem kolektivnega dogovarjanja, ker izraža nezaupanje do sporazuma socialnih partnerjev, ker je edini ukrep ekonomske politike za letošnje leto, ker velja za podjetja in organizacije s pretežno družbeno in državno lastnino (in ne tudi za druga, to je za vse zaposlene), ker diskriminira delavce, ki so zaposleni v podjetjih in organizacijah, v katerih država sodeluje pri sanaciji in prestrukturiranju, ker spodbuja odpustanje delavcev, ker ne spodbuja k doseganju boljših rezultatov, ker ne upošteva, da so plače ekonomska kategorija in ker javna poraba ne deli usode plač.

Da vladna koalicija resnično premalo misli (v svojih

ukrepih upošteva) na hudo socialno stisko slovenskega delavstva – samo dva dokaza: **naraščanje brezposelnosti in upadanje pravne varnosti delavcev.**

Nezaposlenost: Vlada je prva poklicana, da na tem področju kaj stori, vendar pa njena politika vse bolj spominja na noja, ki tišči glavo v pesek, da se mu ne bi bilo treba srečati z nevarnostjo, ki prihaja. Tolažijo nas, da stalno naraščajoče število nezaposlenih niti ni tako visoko, saj je celo na nekakšni evropski ravni in za tržno državo nekaj povsem normalnega, zaradi česar da se res ne kaže razburjati. Vendar so primerjave z »evropskim nivojem« brezposelnosti navadna farsa, kajti velika večina nezaposle-

nih v Zahodni Evropi sprejema solidna nadomestila, ki jim omogočajo kolikor toliko normalno življenje in ki so v posameznih primerih tudi tako visoka, da ljudje sploh niso zainteresirani za ponovno zaposlitev, čeprav bi za to imeli možnost. Pri nas je zadeva precej drugačna. Nadomestila za brezposelnost ne omogočajo niti približno normalnega življenja, sprejema pa jih le 30 odstotkov brezposelnih.

Pravna (ne)zaščita: Ob koncu lanskega leta je bilo pri sodiščih združenega dela 12.543 novih zadev, kar pomeni, da se ta sodišča ukvarjajo z desetkrat večjim številom zadev, kot so se pred osemnajstimi leti, ko so začela delovati. Razlogov za tako izrazit porast zadev je več. Gre za hudo gospodarsko stisko, nespoštovanje kolektivnih pogodb in izjemno povečanje sporov zaradi presežkov delavcev. Poleg tega pa se na vseh sodiščih ukvarjajo s kadrovskimi težavami, saj pravzaprav ni sodišča, kjer bi bilo dovolj sodnikov. Če za primer navedemo podatek ljubljanskega sodišča združenega dela, ugotovimo, da na enega sodnika pride več kot 800 zadev. Tudi če bi bilo sodnikov več (ob sedanjih tridesetih bi jih potrebovali vsaj še enkrat toliko), ob tako velikem številu sporov zadeve ne bi bile bistveno hitreje rešene.

Nasploh pravna varnost delavcev še nikoli ni bila na tako nizki ravni, kot je zdaj, so pred dnevi izjavili (preostali) sodniki združenega dela na tiskovni konferenci.

Vinko Blatnik

PROTESTNA IZJAVA

V Sindikatu zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije najostreje protestiramo proti državnemu administrativnemu urejanju plač, saj to ne dovoljuje partnerstva med delodajalci in delojemalci, ki naj bi urejalo socialni in gnotni položaj delavcev. Zakonska intervencija je diktat vlade, ki želi vladati le s pozicije moči in oblasti in ne priznava argumentov sindikatov kot predstavnikov delojemalcev, ki jim je v današnjem času priznana skrb za preživetje delavca s svojim delom za pravično ceno dela.

Na državni zbor oziroma poslance naslavljamo svojo zahtevo, naj ponovno proučijo in premislijo, kako bodo glasovali, saj je državni svet sklenil, da zakona o »zamrznitvi plač« ne podpira in ga je vrnil v ponovni premislek in obravnavo državnemu zboru.

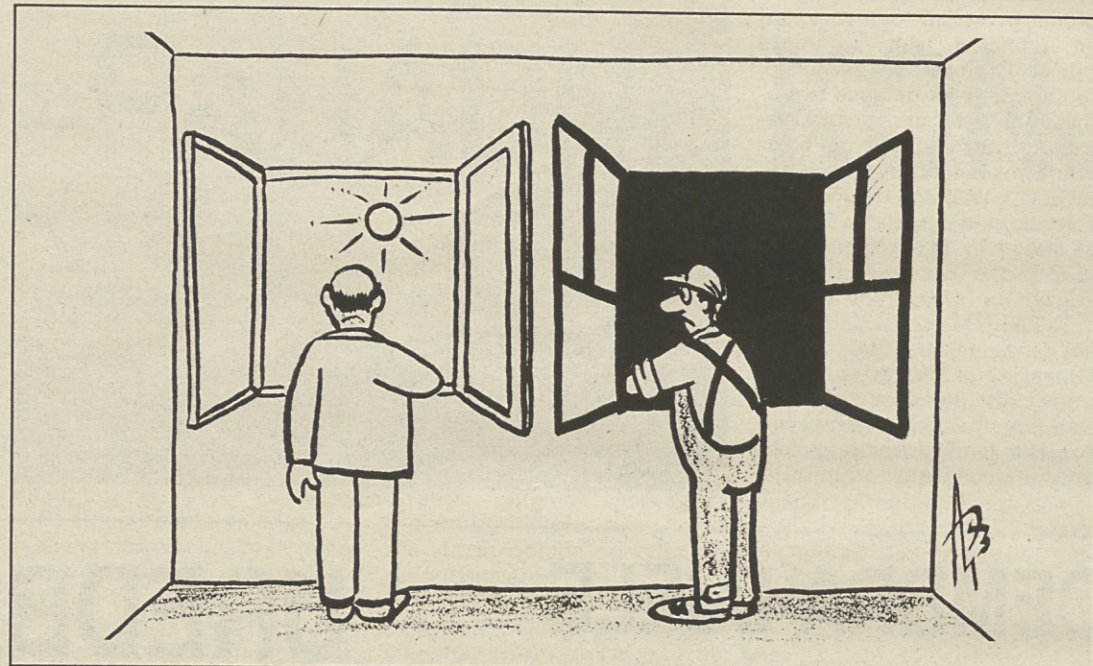
Protest Sindikata zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije je uperjen proti vsem ukrepom, ki ne spoštujejo partnerstva in dogovorov. Ob predloženem zakonu, ki je razburil naše članstvo, pa naj poslancem državnega zbora in javnosti na kratko in v nam razumljivem jeziku povemo, kaj za delavca in njegovo družino dejansko pomeni zamrznitev izhodiščne plače v višini 23.833 SIT bruto do junija 1993 za redno delo:

	BOD SIT	NETO IZPLAČILO SIT
– čistilka	23.833	15.064
– bolničar	30.982	19.584
– tehnik	52.432	31.302
– višja med. sestra	63.157	37.003
– dipl. farmacevt	76.265	44.738
– zdravnik	85.798	48.519
– zdravnik specialist	97.715	55.258

Komentar najbrž ni potreben, saj številke dovolj zgovorno pričajo, koliko vlada – poslanci cenijo delo delavcev v zdravstvu in socialnem skrbstvu: zakon tem delavcem ne priznava usklajevanja plač z rastjo cen življenjskih potrebščin (ekskalacijska lestvica), kot to priznava direktorjem v javnem sektorju in delavcem v gospodarstvu.

Če bo na predlog vlade državni zbor kljub podpisanim kolektivnim pogodbam in podpisanim sporazumom med sindikati in vlado o nadaljevanju pogajanj o kolektivni pogodbi sprejel interventni zakon o načinu obračunavanja in izplačevanja plač, sindikat zdravstva in socialnega skrbstva odstopa od svoje obveznosti za zagotavljanje socialnega miru.

Dr. Igor Kodrič, predsednik



Iskanje dodatnega zaslужka

ŽIVLJENJE TEČE ...

Piše: mag. Aleksej Cvetko

Škoda in odgovornost

Določbe zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju o povrnitvi škode in neupravičeno pridobljenih sredstev Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje in obratna obveznost so povzete, kot smo pojasnili že v enem od predhodnih sestavkov, po prej veljavnih predpisih. Temeljijo na splošnih predpisih odškodninskega prava, kot jih obravnava zakon o obligacijskih razmerjih (Uradni list SFRJ, št. 29/78, 39/85, 2/89 in 57/89), tako da se njegove določbe uporabljajo vedno, ko v zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ni določeno drugače.

Osnovni namen odškodninskega prava je povrnitev povzročenih škod (reparacija). Izhaja iz pravila, da se je vsakdo dolžan vzdržati ravnanja, s katerim bi utegnil drugemu povzročiti škodo. Če pa škodo povzroči, jo mora drugemu povrniti, če ne dokaže, da je nastala brez njegove krivde. Seveda pa morajo biti za nastanek odškodninske obveznosti izpolnjene nekatere predpostavke. Da lahko o njej govorimo, mora obstajati element nedopustnega škodljivega dejstva, nedopustne škode. Med njima mora biti ugotovljena vzročna zveza, podana pa mora biti tudi odgovornost.

Škoda je pogoj za nastanek odškodninske odgovornosti. Škoda predstavlja tisto prikrajanje, ki je pravno priznano. Pravna teorija pozna vrsto škod, na primer konkretno in abstraktno, obstoječo in bodočo, direktno in indirektno, predvidljivo in nepredvidljivo, kot najpomembnejše razlikovanje pa premoženjsko in nepremoženjsko škodo.

Poznamo subjektivno ali krivdno odgovornost in objektivno odgovornost. Pri subjektivni odgovornosti se ugotavlja krivda, ki jo krojita razum in volja. Krivda je podana, če je škoda povzročena namenoma (naklep – dolus) ali iz malomarnosti. Malomarnost pomeni manjšo stopnjo krivde, razlikujemo pa veliko (hudo) in malo (običajno, navadno) malomarnost. Po odnosu storilca pa poznamo še zavedno in nezavedno malomarnost.

Ker zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju določa, da ima Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje pravico zahtevati povrnitev povzročenih škod od tistega, ki je namenoma ali iz velike malomarnosti povzročil invalidnost, telesno okvaro ali smrt zavarovanca, je pomembno, da ločimo namen in veliko malomarnost.

Namen oziroma naklep je najtežja oblika krivde. Dejanje je storjeno z namenom takrat, kadar je storilec vedel za posledico, ki bo nastala iz njegovega ravnanja, pa jo je kljub temu hotel. Naklep je lahko direkten ali eventualen: direkten naklep pomeni, da je v storilčevem interesu, da posledica nastopi, eventualen naklep pa pomeni, da storilec sicer za posledico ni zainteresiran, privoli pa v njen nastop.

Malomarnost je manjša stopnja krivde, pri kateri se ravnanje storilca primerja s kakim namišljenim vzorom, kot je to povprečen človek ali dober gospodar. Velika malomarnost se kaže v skrajni nepazljivosti, ki pomeni odstop od pazljivosti, ki jo pričakujemo od povprečnega človeka. Ker je odgovor na vprašanje, kdaj je storilec ravnal z veliko malomarnostjo, odvisen od konkretnih okoliščin primera, pojem povprečnega človeka pa je vedno abstrakten, si lahko za določitev, ali je šlo za veliko ali malo malomarnost pomagamo z novo abstrakcijo. O veliki malomarnosti lahko govorimo tudi takrat, kadar je bila zanemarljiva pazljivost, pričakovana od posebno skrbnega in pazljivega človeka.

Drugače kot pri subjektivni odgovornosti, katere element je krivda, pri objektivni odgovornosti krivda ni potrebna. Odgovornost za škodo je lahko podana ne glede na krivdo že zaradi škodljivega učinka neke stvari ali njenega delovanja oziroma zaradi odgovornosti za ravnanje drugih ljudi.

(Se nadaljuje)

SOCIALNA DRŽAVA – ZBORNİK RAZPRAV

Vsi čutimo, kako nas tepe, ker je nimamo. Vse bolj jo bomo potrebovali – reformirano SOCIALNO DRŽAVO, brez katere si ni moč predstavljati niti najmanjšega razvojnega koraka slovenske države. Ni utopija, vsi problemi so rešljivi. O tem ambiciozno piše deset avtorjev zbornika, sodelujočih pri projektu SOCIALNA DRŽAVA.

REVŠČINA V SLOVENIJI NI ZLA USODA, KI BI JI NE MOGLI UTEČI, JE ŠLABA STROKOVNA IN NAPAČNA POLITIČNA ODLOČITEV!

Zbornik razprav o socialni državi na 134 straneh izpod peresa Željka Ciglerja, Andreje Črnak Meglič, Leva Krefta, Francija Pivca, Sonje Pirher, Jožice Puhar, Cirila Ribičiča, Rajka Šugmana, Martina Totha in Maje Vojnovič lahko za 600 tolarjev naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) izv. knjige SOCIALNA DRŽAVA. Naročeno mi/nam pošljite na

naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

Naročeno dne: Žig Podpis naročnika

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku
2. Kot ind. naročnik bom plačal po povzetju

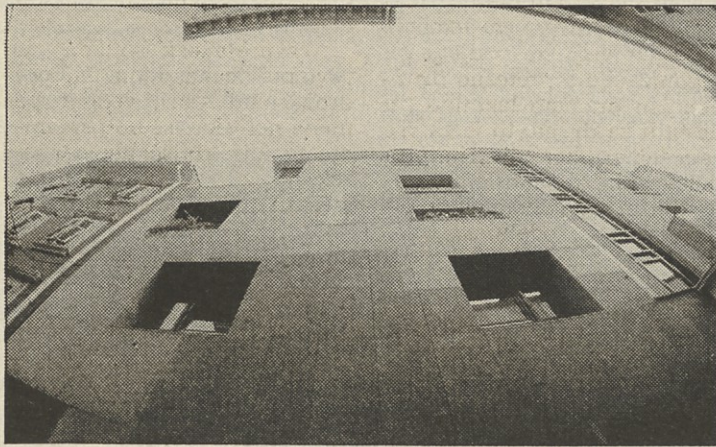
PRAVICA DO LASTNE STREHE

Konec junija lani sem za bralce DE napisala nekaj črnih napovedi v zvezi z denacionalizacijo stanovanj. Če bo izvajan v taki obliki, kot je bil sprejet, sem napisala, se nikakor ne bo mogoče izogniti novim krivicam, ki pa ne bodo prizadele dejanskih povzročiteljev in izvajalcev odvzema premoženja v prvih povojnih letih.

Že takrat je bilo jasno, da so bila predvsem določila stanovanjskega zakona v zvezi s vračanjem stanovanj prenatano preštudirana, zakonodalec pa svojih napak ni bil pripravljen priznati. Zato sem opozorila prizadete najemnike, da bodo morali resno razmisliti, kako prisiliti oblast, da jim bo priznala enopraven položaj v postopkih vračanja tega premoženja.

Petnajstmesečno dogajanje o sprejemu zakona ni teh napovedi v ničemer demantiralo. Nasprotno, številni primeri postopkov lastnikov že vrnjene stanovanj nasproti najemnikom dokazujejo, da republiki parlament nikakor ne bi smel sprejeti odločitve o vračanju zaplenjenih in nacionaliziranih stanovanj v naravi. Na srečo je že vrnjenih stanovanj v vsej Sloveniji šele nekaj sto. Vendar je že popolnoma jasno, da jih dobivajo v last dediči nekdanjih lastnikov do četrtega kolena, da jih ne potrebujejo za svoje lastne potrebe, pač pa razmišljajo samo o tem, kako jih čimbolje vnovčiti ali pa z oddajanjem čimveč zaslužiti.

Odvzeti stanovanjski objekti so bili namreč v centrih slovenskih mest, zgrajeni pred drugo svetovno vojno ali še mnogo prej, večinoma za oddajanje v najem in zelo redki med njimi z moderno opremo. Odločbe za dodeljevanje stanovanj so izdajali uradni organi od leta 1946 pa vse do leta 1991. Vsi stanovalci so



pridobili stanovanjsko pravico. Naselili so se torej popolnoma legalno in si v dobri veri uredili domove zase in tudi za svoje družinske člane. Za urejanje teh domov je bilo porabljeno ogromno privatnega denarja – pogosto brez kakršnihkoli kreditov. Razumljivo je, da so novi lastniki veseli lepo urejenih, moderniziranih stanovanj, ki jim padajo v naročje. Kako so bila videti ob naselitvi, nimajo pojma in pravijo, da jih vložen denar čisto nič ne briga.

Kaj torej ukreniti, da bi se znebili najemnikov? Na prste ene roke lahko preštejemo lastnike, ki razmišljajo razumsko in vedo, da bo konec tega leta prenehal neposredni nadzor nad neprofitnimi najemninami, da bodo najemniki konec oktobra izgubili možnost ugodnih odkupov stanovanj (družbenih) in menijo, da bodo tudi sami dobili

proste roke za izpraznitev svojih stanovanj.

Mlajši lastniki ne mislijo tako daleč naprej. Zaslužiti hočejo takoj. Ne glede na določila stanovanjskega zakona zahtevajo podpis najemnih pogodb za določen čas in s profitno najemnino, ki se giblje od 250 do 700 DEM. Kdor take pogodbe noče podpisati, bo tožen na izselitev, kajti v stanovanju je protipravno in noče plačevati najemnine. In takšne tožbe se na sodišču res pojavljajo.

Še dosti slabši je položaj najemnikov, ki so dobili samo pravico uporabe stanovanj v privatnih družinskih hišah. Zanje pravi zakon, da so jim zavezanci (občine) dolžni v letu dni preskrbeti druga primerna stanovanja. Po enem

letu imajo lastniki pravico vselitve oz. razpolaganja s tem stanovanjem. Pravico uporabe imajo v 90 odstotkih primerov zelo stari ljudje od 70 do 91 let. Verjemite mi, neusmiljeno so preganjani. Občine niso vzele dovolj resno določila, da morajo pravočasno preskrbeti nadomestna stanovanja, in za te namene niso rezervirale dovolj stanovanjskega denarja. Od še neugotovljenega števila teh primerov (po nekaterih podatkih okrog 800 v republiki, po drugih okrog 400) je bilo doslej preseljenih le 114 starih najemnikov.

Marsikdo je sicer prišel v mnogo boljše stanovanje od prejšnjega, drugi se ne morejo sprijazniti z novo okolico, spet

drugi neznosno trpijo, ker ob preselitvah nihče ne pomisli na potrebe starih, bolnih, invalidnih oseb. In pri teh preselitvah se nestrpnosti lastnikov često pridruži nestrpnost in nerazumevanje občinskih referentov, ki ponudijo za preselitev dve, največ tri stanovanja na različnih lokacijah. Stari človek se ne more odločiti za nobeno in lastnik dobi zeleno luč za tožbo na izselitev. Potem je pač treba v stanovanje, ki ti nikakor ni všeč. Bralcem prepuščam odgovor na vprašanje, ali so si ti stari ljudje zaslužili tako ravnanje.

Preden poskusite odgovoriti na to vprašanje, vas seznanim še s položajem najemnikov iz

časov pred drugo svetovno vojno, ki pa so zares popolnoma brezpravni. Zakon o njih govori v posebnem členu in naroča lastnikom, da morajo s temi najemniki skleniti pogodbe – pravzaprav obnoviti že zdavnaj sklenjene pogodbe – po pogojih novega stanovanjskega zakona. Vsa ta stanovanja so namreč v privatni lasti. Kaj je mislil zakonodajalec s tako zaščito, ko pa obenem v naslednjem členu zakona zapiše (in daje tudi taka uradna pojasnila), da je najemnina za ta stanovanja lahko profitna – zaenkrat torej do 700 DEM mesečno. Kdor ne podpiše najemne pogodbe, se ve, kaj bo z njim.

Ali je po vsem tem kaj čudnega, če so postale zahteve za ureditev položaja teh najemnikov tako glasne, da jih ni mogel preslišati niti resorni minister?

Vika Šauta

BEDA V SLIKI

Pogrinjek za tiste, ki nimajo za pogrinjek: v mariborski kuhinji za reveže.



osebni dohodek ali pokojnino, imajo pri njej odprto tolarско ali devizno hranilno vlogo, tekoči ali žiro račun, vežejo tolarška oziroma devizna sredstva ali pa pri njej kupijo vrednostne papirje.

SKB banka sprejema v zastavo za posojilo tudi nepremičnine, ki jih je po veljavnih predpisih možno zastaviti in prodati, ki so vpisane v zemljiško knjigo in še niso obremenjene s hipoteko. Višina posojila je do 50 odstotkov tržne vrednosti zastavljene nepremičnine pri kratkoročnih posojilih in do 30 odstotkov vrednosti zastavljene nepremičnine – pri dolgoročnih posojilih. Tržno vrednost nepremičnine oceni banka. Podrobnejše informacije v zvezi s pridobitvijo kateregakoli kredita lahko občani (in obrtniki) dobijo v vseh enotah različnih bank po vsej Sloveniji.

Kakor vidite, dragi J. V., je tudi naš »praktičen nasvet«, kako se na hitro rešiti iz denarne stiske, enako poučen kot vsi drugi naši: tudi pri nas je začel veljati rek: denar je sveta vladar. In še eden »na isto vižo«: od dela ni še nihče obogatel.

V. O.

»Pišete ostro, pa kaj, ko ne zaleže«

V DE kar naprej in ostro pišete o pridobitniških lumparijah, ki si jih brez strahu pred kaznijo privoščijo različni podjetniški in javni ugledneži, pa še o krivicah, ki jih dan za dnem doživljamo delavci in med katerimi je najhujša, da moraš čez noč na cesto – potem, ko si desetletja svojega življenja pustil v tovarni. Takšno pisanje je morda le koristno, zaleže pa toliko kot nič. Onim zgoraj gre skozi eno uho noter, skozi drugo ven. Tako je bilo, je in bo vedno! Je v daljšem pismu na naslov DE podčrtal J.V. – Bolj kot takšno pisanje bi ljudem, ki zaidejo v stiske, koristil povsem praktičen nasvet, kako naj si pomagajo. Jaz na primer bi rad odkupil stanovanje, saj takšne priložnosti, kot je za odkup zdaj, ne bo nikoli več. A denarja nimam. Kako naj pridem do njega, kje naj si ga sposodim?

Odgovor:

Možnosti je več. Prvi so prijatelji, sorodniki, znanci. A kaj, ko tudi oni poznajo ljudski rek: »Če želiš izgubiti prijatelja, mu posodi denar.«

Kot je znano, denar posojajo predvsem banke. Ljubljanska banka na primer, ki odobrava kredite za odkup družbenih stanovanj pod naslednjimi pogoji: letna realna obrestna mera se razlikuje glede na podlago za pridobitev kredita in se giblje od sedem do deset odstotkov, banka kredit revalorizira z mesečno stopnjo rasti cen na drobno; odplačilna doba pa je od 3 do 180 mesecev.

Tudi Stanovanjsko komunalna banka ima (poslovno) razumevanje za morebitne kupce nekdanjih družbenih in drugih stanovanj. Za stanovanjska posojila lahko nji-

hova višina dosega največ trikratno vsoto letnega dohodka posojilojemalca v zadnjem koledarskem letu, najnižji znesek stanovanjskega posojila pa je 10.000 DEM tolarške protivrednosti. Višina drugih posojil je odvisna od vrste in namena najetja. Doba vračanja je za kratkoročna posojila od enega do dvanajst mesecev, za dolgoročna pa od enega do petnajst let; odvisno od namena.

Po sprejetju stanovanjskega zakona pred poldrugim letom je bil ustanovljen Stanovanjski sklad Republike Slovenije. Z denarjem pomaga predvsem tistim, ki si želijo na tak ali drugačen način rešiti stanovanjski problem. Prvi razpis je bil namenjen posojilojemalcem, ki ne zmorejo odplačevati dragih bančnih komercialnih posojil, najetih za gradnjo ali na-

kup stanovanj. Na drugi razpis so se lahko prijavi invalidi, sredstva tretjega razpisa pa so namenjena tistim, ki se odločajo za nakup stanovanja, gradnjo oziroma adaptacijo. Stanovanjski sklad Republike Slovenije zahteva, da se vloge oddajo na posebnih obrazcih in da so jim priložena vsa potrebna dokazila in dokumentacija. Posojilo se vrača v mesečnih anuitetah, pri čemer je odplačilna doba največ 15 let, odvisna pa je od višine odobrenega posojila in kreditne sposobnosti prosilca. Realna obrestna mera je ugodnejša od bančne, kredit pa se revalorizira z mesečno stopnjo rasti cen na drobno.

Razumljivo, da banke prosilec ne odobravajo posojil le »na lepe oči«. Odobravajo jih le takšnim, ki z njimi poslovno sodelujejo ali so kreditno sposobni. Z banko pa poslovno sodelujejo tisti občani, ki imajo z njo sklenjeno pogodbo o varčevanju, prejemajo preko nje

OBRATNA AMBULANTA

Piše: prim. doc. dr. Anton Prijatelj

Apno mi je padlo v oko



Apno mi je padlo pred časom v oko in sedaj na to oko ne vidim, mi je dejal delavec, ki je prišel na pregled. Res je imel oko oteklo in poškodovano, da nanj ni videl. Pregledal sem kartoteko in ugotovil, da mu je res padlo apno. Kljub pomoči in zdravljenju v bolnišnici človeku niso uspeli rešiti očesa oziroma vida.

Tujek imenujemo vsako človeškemu telesu tuje telo. To je navadno trd predmet različnih oblik, ki je v človeško telo zadržano skozi kožo ali pa pride v telo skozi telesne odprtine. Leta 1941 je dr. Mavricij Rus v svoji knjigi Prva pomoč zapisal: »Tuje tvarine imenujemo v tem primeru snovi ali predmete, ki zaidejo skozi telesne odprtine ali rane v telo. Nekateri lahko postanejo zdravju zelo škodljivi in ogrožajo celo življenje, druga pa lahko ostanejo leta in leta v telesu brez hujših posledic.«

Tokrat bom pisal o tujkih v očesu. Tako poškodbo doživimo zelo pogosto, saj nam v vetrovnem vremenu ali burji kaj rad prileti v oko drobec prahu. Navadno pa to nima hujših posledic. Oko se solzi, in če se tak prašni delec ne zapliči v zrklo, ga solze same odplaknejo. Včasih tujki plavajo v solzah v gubi veznice pod spodnjo ali zgornjo veko. To smemo sami odstraniti, seveda, če znamo veko obrniti. Spodnje veko ni treba obračati, ampak jo samo potegnemo navzdol in s čistim robčkom ali sterilno gazo tujek odstranimo. Če pa je tujek pod zgornjo veko, jo moramo obrniti. To naredimo tako, da s palcem in kazalcem primemo trepalnico in zgornjo veko obrnemo preko palčke, ki jo ovijemo z vato. Tudi takrat odstranimo tujek s sterilno vato ali čistim robčkom. Zgodi se, da bolnik toži o pekočih bolečinah tudi potem, ko smo tujek odstranili. Ta bolečina navadno kaj hitro mine.

Če pa je tujek zaplaven v oko ali točneje očesno zrklo, še posebej če je zaplaven v roženico, takrat tujka ne smemo odstraniti sami. To lahko naredi samo zdravnik, še bolje je, če to naredi očesni zdravnik. Predno ga peljemo k zdravniku ali v bolnišnico, moramo zavezati in pokriti obe očesi. Marsikdo bo vprašal čemu. Če pokrijemo samo eno oko, bo ponesrečenec z zdravim očesom gledal, oko se bo premikalo, vendar ne samo odkrito oko, ampak tudi pokrito. S premikanjem očesa se bo premikal tudi tujek in lahko povzroči še hujšo poškodbo.

Ne morem si kaj, da ne bi pisal o preprečevanju in ne samo o prvi pomoči! Ko sem bil še zdravnik v Meblu, so mi neko jutro poročali, da je ponoči delavcu, ki je delal v mlinu drv, kjer so z izredno močnimi stroji mlieli polena za iverko, odletela grča naravnost v oko. Ker v tistih časih še nismo imeli okulistke v Sempetru, so delavca odpeljali v Ljubljano. Povprašal sem, ali je delavec imel zaščito na obrazu. Vedeli smo, da mlin lahko včasih tako ponagaja, da grča lahko z veliko hitrostjo in močjo odleti v delavca. Po varnostnih predpisih bi delavec moral na obrazu nositi neke vrste masko iz plastike, ki morebitni udarec ublaži in prepreči poškodbo. Delovodja je povedal, da je delavcu to zaščitno masko dal, ni pa gotov, ali jo je nosil. Ni imel dokazov, da je delavec to masko imel. Reverter ni podpisal, ker maska ni bila nova. Na srečo delavec ni imel posledic. Ni pa hotel priznati, da je imel na razpolago masko, trdil je, da mu je niso dali. Srečen konec in dober nauk, da moramo upoštevati varnost pri delu.

ZAKON O ZDRAVSTVENEM ZAVAROVANJU S KOMENTARJEM

v brošuri

mag. Alekseja Cvetka

ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE PO NOvem

Cena 480,00 SIT. Brošuro lahko naročite pri ČZP Enotnost Ljubljana, Dalmatinova 4, ali po telefonu (061) 321-255, 110-033.

Svobodni Sindikati Slovenije

Sramujte se

SRAMUJTE SE...
VI VSI, KI SMO POŠTENI VAS VOLILI,
VI VSI, KI ZDAJ IZVOLJENI BREZDUŠNO STE POHLEPNI,
KI NAS, VOLIVCE VAŠE, STE PRESITI POZABILI-ZATAJILI,
SRAMUJTE SE...

MI VLEČNI KONJI DRUŽBE SMO ZA VAS,
KI ČAKAMO, NAIVNI BREZ IZGLEDOV, BOLJŠI ČAS,
DA BOMO SITI VLEKLI VOZ IZ KRIZE,
ZARADI STROŠKOV IN BREMENA VAS, SO PRAZNE NAŠE MIZE.

BILO BI LOGIČNO IN PRAV, DA BREMENA
BI NAS VI RAZBREMENILI,
PREDRAGA IN PREDOBRO PLAČANA GOSPODA STE,
DA BI VAS LAČNI SE REDILI.

ZAMENJAJMO SI VLOGE IN NADLOGE,
NAM NE BO NE SLABŠE NE TEŽKO V PARLAMENTU,
V VLADI, LOŽAH TOPLIH, VARNIH, USNJIATIH SEDETI,
NE BO TEŽKO NAM S POLNIMI TREBUHI VAŠE NEZASLUŽENO,
NA NAŠ RAČUN, VELIKE PLAČE ŠTETI.
SRAMUJTE SE...

VAŠ LAČNI VLEČNI KONJ

Zamrzniti še kaj drugega!

Kako bodo zamrznjene plače, boste, spoštovane bralke in bralci, v času branja tega prispevka že vedeli. Je pa res, da smo znova videti nekako čudno. Namesto da bi razbita levica, sita intervencijske zakonodaje in preko Združene liste postavljena v vlado, s posebnim sporazumom na personalni način pokazala, koliko je zares leva in delavska in socialna, je gospod predsednik vlade njeno nespretnost izrazil in na njej skoval nove politične točke.

Zakaj so glasovali za intervencijski zakon, ki ni celovit in je zlasti protidelavski, vedo le oni, in njihova nemoč je ohranjena v računalniškem zapisu. Očitno jim je bil njihov lasten interes pomembnejši od narodovega blaga, in tako smo tudi v tem mandatu izredno hitro spoznali, kaj pomeni biti poslanec in kaj volivec.

Pri tako pomembnih, morda celo usodnih stvareh je treba vedeti, kam s tako pridobljenim denarjem. V železarne, železnice, za stimuliranje izvoza, za regresiranje domače pridelave hrane. Nič se ni vedelo, razen da za zdravstvo, plače in pokojnine menda dajemo preveč.

Cena takšne kakovosti koalicije je za normalno politično življenje previsoka, oportunitizem ljudi, ki v delavskem imenu urejajo življenje predvsem sebi, pa prevelik, da bi bilo mogoče molčati.

Zdaj je postalo moda pisati o mačkah, psih, konjih in še čem, kar je davčno izenačeno z otroško hrano in izdelki za dojenčke ter knjigo. Poslanci o vsem tem doslej niso rekli ničesar, čeprav je javna razgrnitev strukture prometnih davkov lepo pokazala naravo tega davčnega umotvora. Kot državljana me takšna politična opcija spravlja v bes, ker jo lahko sledim tudi na obdavčenih TV in radijskih programih, v časopisih, ko poslušam o premastni skupščinski ali parlamentarni hrani in potrebi po kozarčku rujnega.

Navsezadnje na volilni dan, ko državljani izražamo svojo voljo, na voliščih ni alkohola zaradi treznosti naše presoje in odločitve. Tistim, ki nato kot izbranci odločajo o nas, pa tak pristop ne pristaja. Ko grem mimo parlamenta, bi včasih najraje zavil na drugo stran ulice, da ja ne bi srečal kakšnega znanca, niti med temi, ki odločajo danes, in niti med onimi, ki so si zagotovili pogoje za upokožitev na način, ki ga gnili socializem ni dovolil niti rudarjem.

Naj bo dovolj za tokrat.

Milan Bratec

Pregled domače dramske bere

S praznizbo dramskega prvenca Barbare Hieng Samobor Hana Tiger v izvedbi domačega Prešernovega gledališča se je v Kranju začel že 23. teden slovenske drame, desetdnevni prikaz aktualnih gledaliških uprizoritev slovenskih dramskih besedil.

Gledalcem se predstavlja osem gledaliških ansamblov. Tudi letos je selektorsko delo opravil gledališki kritik Aleš Berger. Kot je povedal, pravih možnosti za izbiro ni imel, saj je bila navzočnost slovenske dramatike na domačih gledaliških odrih enako skromna kot leto poprej.

Poleg že omenjenega dramskega dela Barbare Hieng Samobor so v Bergerjevem izboru še Strnišev Samorog v izvedbi Drame SNG Ljubljana, Jutri bo lepše Evalda Flisarja v izvedbi Slovenskega komornega gledališča, Balkan Santa Claus Iztoka Lovriča v izvedbi Glej & Grapefruit. Čudežni kamen Alenke Goljevčič in Primorskega dramskega gledališča iz Nove Gorice, Stotisočnoga Borisa A. Novaka v izvedbi Lutkovnega gledališča Ljubljana, Kaj pa Leonardo Evalda Flisarja v izvedbi Mestnega gledališča Ljubljanskega,

Cankarjeve Romantične duše v izvedbi Slovenskega stalnega gledališča iz Trsta in Žabe Gregorja Strniše v produkciji Cankarjevega doma. Zadnjih dveh predstav v Kranju zaradi objektivnih vzrokov ne bodo uprizorili, pač pa je organizator v program vključil še Lužanovo Živelo življenje Luke DE v izvedbi Poldeta Bibiča, Cesarjeva nova oblačila Milana Jesiha v izvedbi Slovenskega stal-

● Ob otvoritvi 23. tedna slovenske drame so podelili letošnjo nagrado Slavka Gruma za dramsko besedilo. V ožjem izboru je bilo pet dramskih besedil. Žirija pod vodstvom Lada Kralja je letošnjo nagrado soglasno sklenila dodeliti Evaldu Fliserju za dramsko besedilo Kaj pa Leonardo.

● Gledališki dogodek so v Kranju obogatili tudi z izdajo knjige umetni-

škega vodje Prešernovega gledališča Kranj Matije Logarja z naslovom Pogledi med včeraj in jutri. Knjiga prinaša eseje, komentarje in dokumentarno gradivo o »pripravi« na novo podoba gledališča, ki je z mnogimi krstnimi uprizoritvami slovenskih dramskih besedil ter s celotnim vsakoletnim organiziranjem TSD vzdržalo ritem učenja kovitih in izvirnih dejanj slovenskega gledališča.



Teden slovenske drame so začeli gostitelji – Bernarda Oman in Igor Samobor v dramskem prvenca Barbare Hieng Samobor Hana Tiger

Ko prično smrdeti tudi kristalno čiste stvari

»Pri nas je stvar kristalno čista!« je na seji hlapčevskega sindikata ob obravnavi pobude SSS po revizijah dosedanjih lastninjenj jezo zatrdil JUNAK NAŠEGA ČASA, se pravi direktor bajpasa, medtem ko so sindikalisti v narekovajih le ponižno pokimali in stvar je bila opravljena.

Nekaj dni za tem dogodkom so imeli pod streho matičnega družbenega podjetja skupščino družbenikov mešane firme z večinskim deležem privatnikov. Iz zapisnika skupščine je razvidno, da je bil prisoten tudi predstavnik družbenega podjetja v tem bajpasu. V resnici pa ga v tistem času FIZIČNO ni bilo v krogu kakih 57 kilometrov od podjetja; lahko da je bil DUHOVNO v mislih kake svoje ljubice, kar pa po mojem skromnem mnenju velja le v izjemnih pogojih. Na primer, če so uporabili

regionalni zemeljski princip prisotnosti, kar pomeni, da je človek bil tu (četudi ni bil) že zato, ker je bil takrat na našem planetu Zemlji, ne bi pa šlo, če bi bil v tem času na Marsu ali na Alfi Centauri ali pa na Luni. Ali pa, če bi bili mi iz družbenega podjetja daleč za Luno. Obrazložitev tega, da človek je, četudi ga ni, je podala zelo pravna oseba s končanim pravnikiškim faksom, ki je dejala tudi, da neprisotni prisotnež ali prisotni neprisotnež v vsem soglaša z vnaprej pokazanim dnevnim redom na skupščini obravnavane zasebne družbenosti ali obratno, kar pa je povsem razumljivo, saj je tudi dotični JUNAK v zadeve vsestransko vpleten.

Spet je preteklo nekaj dni. V družbenem podjetju so brezglavo skakali sem in tja, prekladali papirje in skup spravljali bilanco,

a kaj ko je bila blagajna prazna, naj so se takrat stikali za penezi. Tudi družbeniki bajpasa so se usedli kaka tri vrata proč od pravih in vedno obrazov naredili ZR in potem imeli svoj parlament in veselo delili dobiček. Kako tudi ne bi, če so pred letom in pol v ta biznis vložili vsak po kakih 100 DEM v Markovičevih časih, zdaj pa love do krova in čez in toliko, da so na DSD družbenega podjetja izrazili željo, da bi od družbenega podjetja odkupili (beri ukradli) trietažni butik v državi onkraj soteske in se nekaj istrskih obmorskih (beri sindikalnih) kapacitet za povrh. Za vloženi 100 mark po tako kratkem času toliko penezov, in še je stvar kristalno čista, čeprav SMRDI KO KUGA.

Strihni

Ladja norcev

Tisti, ki so se vrnili s smučanja v Avstriji in Italiji, so močno pojokali, da bo težko preživeti. Drugi, ki živijo iz rok v usta, so zategnili pas, hlače pa so jim vseeno padle dol.

Politiki nič več ne obljubljajo; potem ko so poskrbeli zase, na veliko prepevajo, da je treba plače zamrzniti. Ob tem, da so mnogi dobili po 200 in več tisoč tolarjev, jim ne gre zameriti. Korita so dobro izpraznjena in polizana.

Delavci se pripravljajo na stavke, na TV pa ponavljajo posamezne oddaje po trikrat. TV naročnina je zato z marcem večja, Drnovšek pa ni nič drugega kot tehnokrat in veliki kombinatorski manipulator. Vse pozicije so razdeljene.

LDS ima ekonomijo in gospodarstvo. SKD zunanjo trgovino in orožnike. SPD kulturo in drobtine. Samo deseter Janša vztraja na belem konju. Raja, kmetje in delavci pa imajo, kar so (iz)volili. Beda, negotovost in strah.

Vse več ljudi je na cestah. Ceste so zelo slabo vzdrževane. Vzdrževanje pa stane. Plača pa seveda spet raje.

Krog je sklenjen, človek ni eden, človeka sta dva, eden špencira, politizira, gobca, drugi zanj gara!

Da pa ni vse tako črno, imamo različne nagradne igre in igrice po TV, podarim-dobim-zblaznim, loto, ki cvetijo, kot še nikoli. Ni nam pomoči, zato pomagamo drugim.

Temne zarje prihodnosti za nekatere.

Za druge pa jutri nudimo: želvjo juho, školjke dondole in ostrige, namaz in bakalarja, dušene prepelice v vinu, jabolčni kolač z rozinami in orehi in seveda obvezni šampanjec. Zato, dober tek, vlada!

Za delavce na robu preživetja pa naslednji menu:

krompirjeva juha, krompirjev golaž, krompirjeva solata in krompirjeva sladica s krompirjevim sokom.

Eni imajo pa res krompir!

Franjo F. Frankenstein

Čas prijav tudi za študij ob delu

Sredi februarja so učenci zaključnih razredov osnovnih šol dobili v roke zajeten zvečič z naslovom Objave Ministrstva za šolstvo in šport. V njem so objavljeni razpisi za šolsko leto 1993/94, in sicer za vpis v prve letnike srednjega izobraževanja, za sprejem v dijaške domove in za vpis v izobraževalne programe ljudskih univerz.

V razmestitvi izvajanja programov in obsega vpisa v srednje šole, ki je priloga razpisa, so navedene tudi

predvidene zmogljivosti za izobraževanje odraslih. Za izobraževanje ob delu in iz dela veljajo za vpis enaki roki in postopki kot za redne učence. Kandidati za šolanje ob delu bodo vse informacije o možnostih izobraževanja dobili pri strokovnih službah zavodov za zaposlovanje. Tu jim bodo na voljo psihologi, poklicni svetovalci in svetovalci zaposlitev. V času do vpisa bodo kandidatom za šolanje ob delu na voljo še po posebnem razporedu, ki ga objavljamo v prilogi.

SVETOVALNA MESTA IN URNIK SVETOVANJ KANDIDATOM ZA IZOBRAŽEVANJE OB DELU IN IZ DELA

V vseh občinah R Slovenije pa bodo delavci strokovnih služb zavodov za zaposlovanje (psihologi, poklicni svetovalci in svetovalci zaposlitve) stalno svetovali za izobraževanje ob delu in iz dela, posebej pa bodo v času po razpisu do vpisa na voljo po tem razporedu:

AJDOVŠČINA

Gregorčičeva ul. 18

BREŽICE

Ul. prih. borcev 15

CELJE

Miklošičeva 1

CERKNICA

Cesta 1. maja 54

CRNOMELJ

Kalodvorska 34

DOMŽALE

Šenčurjeva 4

DRAVOGRAD

Trg 4. julija 5

GORNJA

RADGONA

Partizanska 42/1

GROSUPLJE

Adamčeva blok A 2

HRASTNIK

Cesta 1. maja 49

IDRIJA

Rozna 4

ILIRSKA

BISTRICA

Basoviška 25 a

IZOLA

Velušičeva 2

JESENICE

Titova 73

KAMNIK

Kajuhova pot 11

KRANJ

Kočevje

Kolodvorska 25

KOPER

Kmetiča ul. 2

KRŠKO

Dalmatinova 8

vsi ponedeljki od 12. do 15. ure (v razpisnem roku)

LENAKT

Nikova 9

LENDAVA

Krjakova ulica 4

LITJA

Jerobova 14

LJUBLJANA

Parmova 32

LJUTOMER

Ul. Slavka Osterca 14

LOGATEC

Tržaška 19 a

MARIBOR

Gregorčičeva 37

vse srede v marcu in aprilu od 8. do 12. ure in od 14. do 16. ure

vsi ponedeljki od 8. do 12. ure in vse srede od 13. do 16. ure

vsi ponedeljki od 7. do 12. ure in vse srede od 7. do 12. in od 14. do 16. ure

ob sredah od 15. do 17. ure (v obeh razpisnih rokih)

obe sredi 10. 3. in 14. 4. od 10. do 16. ure

ob sredah od 15. do 17. ure (v obeh razpisnih rokih)

vsi ponedeljki od 7.30 do 14.30 ure

vse srede od 12. do 16. ure

ob sredah od 15. do 17. ure (v obeh razpisnih rokih)

ob sredah od 15. do 17. ure (v obeh razpisnih rokih)

ob sredah od 15. do 17. ure (v obeh razpisnih rokih)

vsi ponedeljki od 8. do 12. ure

vsi ponedeljki od 8. do 12. ure

vse srede od 8. do 12. ure in od 13. do 16. ure

ob sredah od 15. do 17. ure (v obeh razpisnih rokih)

ob sredah od 15. do 17. ure (v obeh razpisnih rokih)

vse srede od 8. do 12. ure in od 14. do 17. ure

ob ponedeljkih in petkih od 8. do 13. ure, ob sredah od 8. do 12. in od 13. do 16. ure

vsi ponedeljki od 8. do 12. ure in vse srede od 13. do 16. ure

vse srede od 8. do 12. ure in od 14. do 16. ure

vse srede od 8. do 12. ure in od 14. do 16. ure

vse srede od 8. do 12. ure in od 14. do 16. ure

vse srede od 8. do 12. ure in od 14. do 16. ure

vsako sredo od 12. do 16. ure

ob sredah od 15. do 17. ure (v obeh razpisnih rokih)

vsi torki od 9. do 11. ure in srede od 14. do 17. ure (v obeh razpisnih rokih)

vsako sredo od 12. do 16. ure

ob sredah od 15. do 17. ure (v obeh razpisnih rokih)

vse srede od 8. do 12. ure in od 14. do 16. ure

torka 9. 3. in 13. 4. od 10. do 14. ure

vsi petki od 8. do 13. ure

vsi četrtni od 11. do 15. ure

vse srede v marcu in aprilu od 8. do 12. ure in od 14. do 16. ure

vsi ponedeljki in petki od 8. do 14. ure in srede od 8. do 16. ure

vse srede od 8. do 12. ure in od 14. do 16. ure

vsi torki od 8. do 12. ure in četrtni od 14. do 17. ure

vse srede od 13. do 16. ure in vsi petki od 8. do 13. ure

vse srede od 8. do 12. ure in od 13. do 16. ure

vse srede od 8. do 12. ure in od 14. do 16. ure

vsi petki od 8. do 13. ure

ob ponedeljkih od 8. do 13. ure, ob sredah od 8. do 12. in od 13. do 16. ure

ob sredah od 15. do 17. ure (v obeh razpisnih rokih)

vse srede od 8. do 12. ure in od 14. do 16. ure

vsi ponedeljki od 8. do 12. ure in vse srede od 13. do 16. ure

vse srede od 8. do 12. ure in od 14. do 16. ure

vsi četrtni od 8. do 14. ure in vse srede od 14. do 16. ure

vse srede od 8. do 12. ure in od 14. do 16. ure

vsi torki od 12. do 15. ure (v razpisnem roku)

vsi torki od 13. do 16. ure

ob ponedeljkih in petkih od 8. do 13. ure, ob sredah od 8. do 12. in od 13. do 16. ure

vse srede od 8. do 12. ure in od 14. do 16. ure

vse srede od 8. do 12. ure in od 13. do 16. ure

vse srede v marcu in aprilu od 8. do 12. ure in od 14. do 16. ure

ob sredah od 15. do 17. ure (v obeh razpisnih rokih)

petka 12. 3. in 16. 4. od 10. do 14. ure

ob petkih od 8. do 13. ure

ob sredah od 15. do 17. ure (v obeh razpisnih rokih)

vse srede od 14. do 16. ure (v obeh razpisnih rokih)

vse srede od 14. do 16. ure (v razpisnem roku)

Jože Smole:

PRED USODNIMI ODLOČITVAMI

Pri založbi ČZP Enotnost je konec oktobra 1992 izšla knjiga Jožeta Smoleta »Pred usodnimi odločitvami«. V njej Smole, nekdanji novinar, diplomat in predsednik SZDL Slovenije razgrinja svoj pogled na slovensko in jugoslovansko politično dogajanje pred razpadom Jugoslavije.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) _____ izvod(ov) knjige PRED USODNIMI

ODLOČITVAMI. Naročeno mi (nam) pošljite na naslov: _____

Ulica, poštna št., kraj: _____

Datum: _____ Podpis naročnika: _____

1. Naročeno bomo plačali v zakonitem roku

2. Kot individualni naročnik bom plačal po povzetju

Sklad za razvoj

Nova (postsocialistična) IM Provizija

Lep dokaz, da slovenska vlada ne premore papirja, ki bi mu lahko rekli gospodarski program, je bila tudi nedavna novinarska konferenca Sklada za razvoj, na kateri je njegov direktor mag. Uroš Korže razgrnil glavne ugotovitve iz posebnega Skladovega poročila za vlado. Drugače si pač ne moremo razlagati vakuuma, v katerem je sklad, in številnih nedorečenosti, da ne rečemo zidanja gradov v oblakih brez vsakršnega smisla za realnost, ki jih je na tej novinarski konferenci natresel Uroš Korže. To pa lahko za sindikate pomeni samo nekaj: hitro in kar se da odmevno izpeljati vse mogoče oblike pritiska, s katerim bi slovenski parlament prisilili, da bi se začel odgovorne zanimati za usodo več kot 50.000 delavcev, ki jim jo tako ali drugače kroji sklad.

Uroš Korže je sicer navrgel kopico podatkov o tem, kaj se je dogajalo z 98 prijavljenimi podjetji, ki so lani jeseni stopila v sklad. Po njegovih besedah naj bi skupna zadolženost prijavljenih podjetij znašala več kot 1.400 milijonov DEM, več kot polovica od njih pa naj bi bila pri življenju zgolj še zaradi tako imenovanih »by-pass« podjetij, prek katerih so izvajala plačilni promet in se prek njih tudi divje zadolževala.

Sklad je potem, ko je v vseh podjetjih dosegel sprejem novega statuta in oblikovanje upravnih odborov, podjetja razvrstil v tri skupine. V skupini A je devet podjetij, ki z amortizacijo presega izogube. V njih sklad že lahko neposredno posreduje z obratnim kapitalom ter začne s privatizacijo. Glavnina podjetij (72) tvori skupino B, v katerih je potrebna finančna konsolidacija (sporazumi o starih terjatvah) z največjimi upniki. Če tak dogovor uspe, se podjetje uvrsti v skupino A, sicer postane kandidat za skupino C, kjer so največji kandidati (zdaj jih je 17) za stečaj.

Takšne so stvari po Koržetovi shemi. V življenju so bistveno drugačne. Tako na primer direktor sklada niti približno ni vedel povedati, kaj se bo zgodilo s podjetjem Videm, papir, celuloza in papirni izdelki, d. o. o. iz Krškega, za katerega je sicer njegov upravni odbor predlagal stečaj. Pač, glede tega podjetja smo precej poslušali o nekakšnih narodnogospodarskih interesih, ki jih je kajpak nujno treba zavarovati. Na neposredno vprašanje, kako se v resnici varujejo ti interesi, saj je samo lanska izguba znašala 122 milijonov DEM, tik pred njenim nastankom pa se je LB, d. d. na podlagi programa odločila za sanacijo, je Korže ugotovil, da je bila vsota lanskih dolgov res



Zavezniki pa taki

Sklad ugotavlja, da je dregnil v nekatere interese, ki so poročili tale nasprotovanja:

- s programi odpuščanja presežnih delavcev nastopa proti interesom sindikatov;
- z zamenjavami poslovdstev ogroža obstoječi menedžment in njegove poslovne navezave;
- z zapiranjem določenih obratov in tovarnih nastopa proti lokalnim in regionalnim interesom ter političnim skupinam, ki stojijo za njimi;
- sklad nastopa dostikrat tudi proti interesom privatnega sektorja in podjetnikov, ki so s prikritim podkupovanjem slabo plačanih uslužbencev in menedžerjev dosedaj uspešno izsesavali hirajoča podjetja;
- tudi banke v skladu često ne vidijo zaveznika, ampak nasprotnika, ki z zahtevami po zniževanju obresti ter reprogramih ogroža donosnost bančnih naložb.

Vse te skupine bi bile mnogo bolj zadovoljne s klasično državno sanacijo, kjer bi se s pomočjo denarja davkoplačevalcev čim dalj ohranjal status quo.

Zaveznik sklada v teh procesih bi lahko bili davkoplačevalci, ki bodo sicer morebiten neuspeh tega programa morali pokriti še z večjimi davki v prihodnosti.

Uroš Korže ni povedal, kakšni zavezniki Sklada bi ugneli biti davkoplačevalci v primeru Vidma iz Krškega, ki dolguje upnikom več kot 300 milijonov DEM, med njimi največ LB, d. d.

neprimerno manjša in da je LB, d. d. res vložila in izgubila velika sredstva. Po njegovem mnenju bo moral o zadevi »Videm« spregovoriti parlament.

Če se je upravni odbor odločil za stečaj zdaj zato, ker bo dolgove »amortizirala« sanacija LB, d. d., Korže ni znal (ali hotel) odgovoriti. Skratka: iz povedanega sledi, da si nihče v Sloveniji pretirano ne beli glave s tako imenovanimi narodnogospodarskimi interesi, posledica česar je neustavljiva gospodarska erozija, ki grozi z vsesplošnim kolapsom.

Puhlice...

V »šolskem« podajanju snovi je Korže opredelil dva temeljna pristopa k sanaciji izgubaških podjetij, a) liberalno-tržnega in b) državno-intervencijskega. Prvi naj bi temeljal na prenehanju proizvodnje, odprodaje presežnih zmogljivosti, relokacije proizvodnih sredstev s stečajnimi postopki, praviloma pa tudi radikalno zmanjševanje števila zaposlenih. »Medijska odmevnost nekaterih skladovih podjetij v zadnjem času« Koržetu sugerira, naj bi bil »primarno izbran prvi model sanacije«, vendar gre po njegovih besedah za »vmesno pot med obema modeloma«. Malo mešano torej! Zamišljeno je bilo tako, da naj bi se »po odločitvi vlade lastništvo podjetij začasno preneslo na sklad, ki naj v svojstvu privatizacijske ustanove poskrbi za pravno, organizacijsko in finančno prestrukturiranje poslovanja ter naj čimprej pripele v podjetja zasebni kapital in prave lastnike. Šele ti bi na osnovi lastnega tveganja sprejemali odločitve o tem, kako prestrukturirati podjetje na dolgi rok, kaj proizvajati, kam

Statistika in denar

Statistika skladovega projekta do konca februarja 1993:

podjetja, vključena v projekt (stanje 01/03/93)	87
izvršene prodaje	5
uveđene stečaji	4
razveljavljene pogodbe	2
opravljene zamenjave poslovdstev	31
trajni presežki zaposlenih	11 500
dosežen reprogram starih obveznosti	38
formiranje novih podjetij	7
ANGAŽIRNA SREDSTVA SKLADA – v milijonih DEM:	
direktno financiranje podjetij	32,8 DEM v 38 podjetjih
vezani in jamstveni depoziti bankam	39,0 DEM
izdane garancije in porošstva	15,4 DEM
najeti krediti Sklada za podjetja	7,0 DEM

takšne ustanove, kot je v tem času sklad za razvoj, v nobenem primeru ne bi smel privoščiti. Kakšen »amortizer« pri socialnem prilagajanju neki? Na vprašanje seveda ne bomo niti poskušali iskati odgovora. Bolj nas je zanimalo, koliko je lani sklad zahteval za financiranje presežkov delavcev in koliko od zahtevanega denarja je tudi resnično dobil. Podatek je pri roki: sklad je zahteval 3 milijarde SIT, dobil pa le 750 milijonov. Kaj se zaradi tega vsak dan dogaja v podjetjih v skladu, beležimo vsak dan. Na direktno vprašanje, ali bo sklad letos za financiranje socialnih posledic, ki jih povzroča »amortizer« socialnega prilagajanja podjetij, zahteval sprejem zakona v parlamentu, je direktor Korže odgovoril, da ne ve oziroma da najbrž ne. Na novo

vprašanje, kje vidi potem garancije, da bo dobil potrebna sredstva za financiranje presežkov delavcev, je odgovoril, da je to (naše vprašanje namreč) ideja, ki bi jo kazalo uporabiti. In to naj bi bil kakšen resen pristop k sanaciji problematičnega dela slovenskega gospodarstva? Bog se nas usmili.

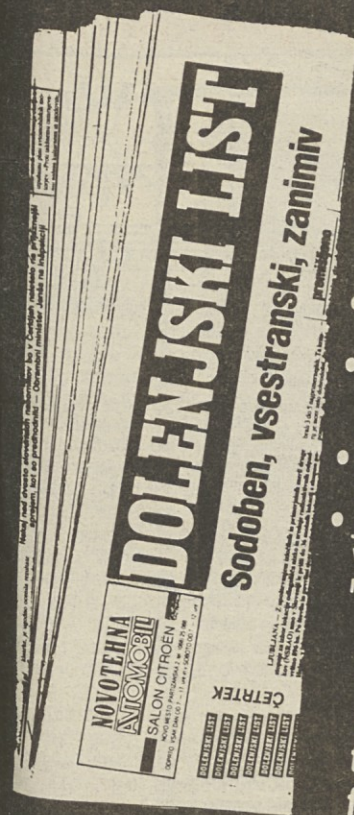
Podjetja, tozdi, podjetja, zdrava jedra...

Roko na srce: Uroš Korže je precej časa porabil, da je lahko naštel vse neizpolnjene obljube vlade, ki zadevajo sanacijo socialnih posledic. Kljub temu pa je kritično govoril o stvarkah, ki da ne prispevajo nič k rešitvi stanja. V določenih primerih (Metalna Maribor) pa direktor sklada vidi tudi druga (čna) ozadja, ki delavce silijo k stvarkam. Zanimivo pa je, da v tej zvezi Korže ni prav nič govoril o (strokovno) zelo problematičnem pristopu skladovih »strokovnjakov«, ki so šli iz samo njim razumljivih razlogov razbijati nekatera podjetja s svetovno znanimi blagovnimi znamkami (npr.: Metalna, Donit itd.) na tako imenovana profitna jedra. Pri marsikom se glede tega porodi zelo neprijeten občutek. Samo pomislimo: najprej smo podjetja razbili na tozde. Potem smo tozde ukinili in spet naredili podjetja. Zdaj ta podjetja ponovno razbijamo na tako imenovana profitna jedra. Nova postsocialistična improvizacija torej!

In pri vsem tem se Uroš Korže čudi, da z več kot polovico upnikov ne more doseči dogovora glede starih obveznosti. Skratka: upniki naj bi mirno požrli njegovo improvizacije, pristajali na reprogram in druge rešitve v sili, Korže oziroma sklad pa ne bi nosila odgovornosti niti za eno svojo potezo. In resnično: največja pomanjkljivost cele operacije je prav v tem, da je dobil Sklad za razvoj kot večinski lastnik praktično vse pristojnosti, odgovornosti pa nobene. Hkrati pa prav ta sklad ljudem (menedžerjem in delavcem) poje pesmi, kako lahko sanacija uspe samo v primeru, da bodo del njegovega bremena prevzeli na lastna ramena. Najbrž je prav v tem iskati tisti poglavitni razlog, da se je sprva za sanacijo v okviru sklada prijavilo 217 podjetij, v resnici pa se je zanj odločilo le 98 podjetij, pa še potem so nekatera odstopila od pogodbe. Da so se podjetja premislila potem, ko so ugotovila, da »ne gre za razpis za državni denar«, s tem se lahko Korže le tolaži. Bistvo je neke druge, in sicer v tem, da v tej igri prav vsak nosi svoj del odgovornosti. Zdaj pa je tako, da tisti, ki bi je morali imeti največ (vlada in sklad), ne delajo drugega kot to, da ljudem solijo pamet in jih učijo, kako loviti ribe, čeprav bi iz njihovih referenc zelo težko sklepali, da to tudi res vedo.

Ivo Kuljaž

... pokrajinski tednik, ki poroča



- o vsem, kar se zgodi zanimivega na Dolenjskem, Beli krajini, Posavju, na Kočevskem in drugod,
- piše preprosto, razumljivo in kratko,
- daje vsem svojim bralcem možnost, da v njem sodelujejo,
- nudi nešteto možnosti za oglaševanje,
- je glede na obseg med vsemi podobnimi časopisi najcenejši

68000 Novo mesto
Glavni trg 24
tel.: 068/23-606
fax: 068/24-898

Humoreska

Dva prenovljena



– In kje ste bili za osmi marec? smo kar naravnost vprašali tovariša Neposrednega proizvajalca raznih strok, ki je bolj zamišljen kot po navadi žulil svoje pivo za šankom bifeja Bliznja srečanja posebne sorte.

»Ah, kaj me sprašujete te nazadnjaške stvari,« je odvrnil in se demonstrativno obrnil proč od nas.

– Oho, smo bili presenečeni, od kdaj pa menite, da je praznovanje osmega marca nazadnjaško? Mar od takrat, ko smo opustili socializem?

»Ne, ne. Jaz sem prav letos spoznal, da je osmi marec nazadnjaška zadeva.«

– Ampak kako morete prav vi, ki ste vselej veljali za naprednega človeka, trditi, da je osmi marec nazadnjaški praznik. Saj ga je menda ustanovila prav Klara Zetkin, ta pa je bila vseskozi blazno napredna ženska.

»Kaj mešate tovarišico Klaro v to?«

– No, hočemo samo reči, da je bila Klara Zetkin tako napredna ženska, da je bila napredna že v prejšnjem stoletju, ko ni bilo mnogo naprednih ljudi... »Oh, kaj čakate. Dajte že mir s Klaro Zetkin. Navsezadnje pustimo tudi osmi marec.«

– Ja, zakaj pa naj bi ga pustili? Ali naše ženske niso več enakopravne?

»Seveda so enakopravne, ampak jaz osmega marca ne bom več praznoval, in to od letos naprej ne.«

– Kaj pa se je letos zgodilo, da, da...

»...hočete reči, da se mi je osmi marec nenadoma priskutil?«

Ja, ja, prav to!

– No, ne bom se gnetel med reakcionarje. Raje se umaknem in tako ostanem napreden.«

– Ne razumemo povsem. Kdo od reakcionarjev vas izpodriva pri osmem marcu?

»Kdo, kdo neki. Papež vendar. Ali niste slišali, da je letos ob osmem marcu pozdravil vse ženske. Mar mislite, da bom jaz, ki sem vse življenje žrtvoval naprednim idejam zdaj v isti falangi s papežem našim ženskam stiskal roke? Figo, jaz se umikam.«

– Ampak, kaj če pa je medtem papež postal napreden in je zato čestital ženskam?

»Oho, le kdo naj bi ga tako rekoč čez noč prepričal? Morda mislite, da ga je obiskal sveti Duh, ha, ha, ha?«

– Kaj pa če ga je spremenil, hočem reči prenovil tovariš, hočem reči gospod Milan Kučan, ki ga je neposredno pred osmim marcem obiskal v Vatikanu?

»A, bežite, bežite, tega pa ne verjamem. Hočete reči, da je Kučan nastopal v vlogi svetega Duha?«

– Nič ne trdim. Mislimo le, da če se je tovariš Kučan kar čez noč prenovil v gospoda Kučana, se lahko tudi sveti oče čez noč spremeni v partijskega vizionarja...

Bogo Sajovic



Drnovškov nos

Dr. Janez Drnovšek, predsednik slovenske vlade, je vnovič dokazal, da ima nos za strateške odločitve (odhod JLA iz Slovenije, zgodovinska koalicijska klerikalcev, liberalcev in komunistov...), nima pa ga za čisto običajne ukrepe tekoče ekonomske politike. Z zakonom o zamrznitvi plač, ki ga je potegnil potem, ko so javnost dobera razburile astronomske poslanske plače, pa je lahko tudi ugotovil, da je zelo precenjeval moč in trdnost vladajoče koalicije. Združena lista pač ne bi bila to, kar je (združba prenovljenih komunistov), če ne bi z dolomit-sko prefinjenim občutkom zaznala svojega trenutka in se v nekaj dneh prelevila iz predlagatelja zakona v njegovega rušitelja. To pa je uvod v bližajočo se konstruktivno (ne)zaupnico.



Anderličeva alkimija

Tone Anderlič, poslanec Liberalno-demokratske stranke, je izjavil, da je sprejete sklepe o določitvi funkcijskega dodatka prispevek k zamrznitvi plač. Pri tem je pojasnil, da so v skladu z zakonom, ki ga je sprejela prejšnja skupščina, poslanske plače zamrznjene, osnova zanje pa je, kot je znano, znižana za 20 odstotkov. Glede tovrstnih Anderličevih alkimističnih sklepanj je prav značilna ugotovitev Staneta Puglja, sindikalnega zaupnika iz Lito-stroja, po kateri se v Sloveniji (po osamosvojitvi) še bolj krade, Slo-



venci (na oblasti) pa s(m)o postali večji Balkanci od Balkancev. Po mentaliteti seveda, po plači je Tone že v Evropi!



Koržetovo pokopališče

Uroš Korže, direktor Sklada za razvoj, sicer grobar slovenskega gospodarstva, je na novinarski konferenci predstavil poročilo o »projektu prestrukturiranja in sanacije«. Iz njega smo lahko izluščili predvsem dve ključni značilnosti, in sicer a) razbitje večjih poslovnih sistemov na več manjših delov in b) by pass prijem. Prva inačica se uporabi takrat, ko je podjetje preprosto preveliko, da bi se lahko ukradlo v enem kosu (primer: IMP), druga pa takrat, ko se to lahko naredi brez zapletov. Seveda je odveč poudarjati, da nobena od predstavljenih možnosti ni zrasla na Koržetovem zelniku, temveč gre za čisto kopijo že uveljavljenih procesov v praksi. Ključno vprašanje torej je: zakaj sploh potrebujemo Koržetov sklad?

Kuli



Šef

Ko je šef spoznal, da si je predsednik vlade nagrabil le preveč moči, je začel globoko tuhtati, kako bi mu jo malce pristregel. Kmalu se mu je posvetilo. In tako je predsednik naslednji dan kaj čudno zija, ko je ministrica s šef-

fove liste predlagala zamrznitev plač. Bil je seveda takoj za. Šef je hkrati angažiral dejavnike na terenu, ki so se zamrznitvi ogorčeno postavili po robu. Stvari so se potem odvijale s filmsko naglico in politično logiko. Nazadnje se je pač zgodilo, da je »največje podjetje v državi« izgubilo praktično vso kredibilnost, medtem ko je bil predsednik prisiljen prositi šefa in njegovo listo, naj za božjo voljo rešita njega in koalicijo ter glasujeta za tisto, kar sta vendar sama predlagala. Ko je šef ugotovil, da je dosegel svoje, je končno pristal. Pri tem pa pri priti začel kričati »ole!!!« in predsedniku pomahal z zelo rdečim robcem!



Horoskop

Nič ni absolutno

Nemški fizik židovskega rodu Albert Einstein (rojen 14. marca 1879) je bil zelo ustvarjalen in prodoren znanstvenik. Že njegove zgodnje raziskave na področju fizike so zbudile veliko zanimanje nemške in tudi svetovne znanstvene javnosti. Tako je Einstein že pri petinidesetih letih postal vodja Inštituta cesarja Viljema za fiziko v Berlinu. Na mesto vodje je ostal celih devetnajst let, do leta 1933. Leta 1916 je postavil splošno relativnostno teorijo, poleg tega pa je bil eden začetnikov kvantne fizike, odkril je enačbo za fotoefekt, imel je tudi velike zasluge na področju teorijske fizike. Relativnostna teorija in druga dela s področja fizike so mu leta 1921 prinesli Nobelovo nagrado. S prihodom nacistov na oblast v Nemčiji leta 1933 je Einstein zapustil mesto vodje inštituta. Ker je bil politični nasprotnik nacistov, in poleg tega Žid, se je izselil v Združene države Amerike. Tam je dobil mesto profesorja na slavni princetonski univerzi. V ZDA je ostal do svoje smrti (leta 1955).

Einstein je imel nekoč predavanje o relativnosti in absolutnosti. Da bi pojma bolje pojasnil, je slušateljem postavil primer:

»Včeraj, ko sem prišel, sem se slabo počutil, relativno seveda. Zdravnik, ki sem ga poklical v hotel, mi je predpisal absoluten počitek. »Sicer,« je rekel, »jutri absolutno ne boste mogli stopiti pred občinstvo.« Tako vam sedaj lahko predstavim primer relativnosti, za katerega trdim, da je v vseh stvarih. Ubogal sem zdravnika samo relativno, privoščil sem si relativni počitek, in tako sem med vami...«

»Relativno zdrav,« se je oglasil nekdo iz dvorane.

Einstein je nemoteno nadaljeval:

»Popolnoma pravilno, saj v veselju, kot vam bom zdaj dokazal, ni nič absolutnega...«

»Niti Einsteinova relativnost,« se je oglasil isti glas kot prej. V publiku je nastal tak hrušč, da so morali predavanje prestaviti.

V tem tednu so se rodili še avstrijski skladatelj Hugo Wolf, avstrijski skladatelj Johann Strauss starejši, nemški fizik Georg Ohm, nemški inženir Gottlieb Daimler, ruski skladatelj Nikolaj Rimski-Korsakov in slovenski pesnik Srečko Kosovel.

Defi

Politik novega kova
Balkanec v Ljubljani!

VREME

Piše: Andrej Velkavrh

Suho in pomladansko

Teden lepega vremena je že skoraj za nami. Sneženje prejšnjega tedna je bilo na srečo le prehodno. Kjer je sneg pobelil zemljo, in to je bilo le redkokje, se je tudi hitro stali. Kako tudi ne, saj so bile dnevne temperature že pomladno visoke. Toplo vreme je privabilo na plan številne pomladne rožice, ki so se prej, zaradi razmeroma nizkih temperatur, le sramežljivo kazale izpod listja in trave. V sredo, za štirideset mučenikov, je bilo sončno in kar toplo, zato se nam obeta še štirideset podobnih dni. Tako pravi ljudski pregovor. Marec je sušec in torej kaj dosti padavin ne moremo pričakovati, čeprav bi po letošnji suhi zimi že kar prav prišlo.

12. marca je Gregorjevo. »Po Gregorju od vsakega vetra sneg kopni.« Letos bomo le težko preverili, ali je na tem kaj resnice. In še en ljudski rek kaže, da je pomlad z vsakim dnem bliže. Tako blizu je, da jo lahko že čutimo: »Če ne prej, na Jedrt (17. marec) gorka sapica pihlja.« Od vremena prihodnjega sredo je odvisna tudi letina: »Jedrt lepa, dobro letino obeta.« Za letino se do junija, julija zvrsti toliko pogojnih ljudskih izrekov, da je malo možnosti, da bi bilo vsem zadoščeno.

Po sončnem in podnevi tudi toplem tednu se nam obeta enako vreme v soboto in nedeljo. Temperature bodo ponoči nekaj stopinj pod ničlo, ob morju pa bodo pozitivne. Podnevi bo toplo marčevsko sonce poglajlo živo srebro do 10, 11, na Primorskem tudi do 13 ali celo več stopinj. Kako bo tako suho in toplo vreme vseh kmetovalcem, ne vem. Za oranje in druga spomladanska dela na polju bo verjetno kar ugodno. Če bo aprila, ko začno rastline pospešeno črpati vodo iz zemlje, dovolj padavin, bo še vse v najlepšem redu. Če pa ne...



SALOMON

AYTOR MARKO BOKALIC	IGRALKA GARDNER	KEMJA ZEMELJSKE SKORJE	ČISTA DUSA V BRAHMA- NIZMU	MEMBRANA					HRV. DIRIGENT (OSKAR)																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													
---------------------------	--------------------	------------------------------	-------------------------------------	----------	--	--	--	--	--------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--